

MATIĆA

Matičin **Tjedan hrvatskih manjina** posvećen Hrvatima u Sloveniji

U Hrvatskoj gostovali
"Histerioni"

- hrvatska glumačka
družina iz Kanade

**Razgovor
s Brankom
Ištvančićem**
- redateljem
uspješnog
dječjeg filma
**"Duh u
močvari"**

500 godina Đakovačke ergele

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

Argentinski Hrvati iz Rosarija posjetili Zagreb i Split

Kalendarska jesen već je tu, ali se ljeto ove godine ne da iz Hrvatske, a s njim ni turisti koji čak i ovih, listopadskih dana u znatnome broju uživaju u ljepotama Lijepe naše, pa tako opet bilježimo novi rekord na tom polju. A rekordno se smanjio i broj nezaposlenih, najniži u posljednjih 7-8 godina. Pliva je napokon prodana, na redu je privatizacija INE, no sve više pozornosti privlači sudski dvoboj Petrača i Zagorca i saga o tajnim računima za kupnju oružja tijekom Domovinskog rata i o tome gdje su "legli" i milijuni dolara hrvatske dijaspor. Klupko se, čini se, počelo odmotavati, pa bi napokon barem dio istine mogao uskoro izaći na vidjelo. Još je tu niz tema za tekuće zasjedanje Sabora, pa će nam ova jesen biti zaista vruća, uzevši u obzir i pozicioniranje za izbore na godinu. No, sigurno ste s nama podijelili radost zbog pobjede hrvatskih novih "Vatrenih", kako ih već mnogi komentatori nazivaju. Vjerujem da ćete se složiti sa mnom kad kažem da je još više od pobjede oduševila odlična igra cijele momčadi i taktika izbornika Bilića. Kod nas u HMI-u događalo se mnogo toga ovih dana, o čemu možete čitati u ovome broju Matice, ali i svakodnevno pratiti na našoj web stranici www.matis.hr. Posebno treba spomenuti tradicionalni Tjedan hrvatskih manjina koji svake godine organizira HMI. Ove godine gosti su bili Hrvati koji žive u Sloveniji. Dakle, manjina o kojoj se rijetko čuje ili govori, pa je bilo posebno zanimljivo pratiti rad Foruma na tu temu i saznati više o problemima koji ih muče, među kojima je vjerojatno najveći nepriznavanje statusa manjine u "Deželi", za razliku od Hrvatske gdje je to, kao što znamo, zakonski odavno riješeno. Listajući ovaj broj Matice, zaista mi je vrlo teško izdvojiti nešto posebno. Toliko je tu kvalitetnih priloga, takvo bogatstvo i raznolikost sadržaja, pa gotovo imam osjećaj da nam ni dvostruko više stranica ne bi bilo dovoljno. Primijetili ste vjerojatno i neke promjene u redakciji, a možda će ih biti još, no sve je to u ime napretka. No, volio bih dobiti više vaših komentara, priloga, prijedloga i povratnih informacija. Jer, po mome uvjerenju, ovaj je časopis dvosmjerni komunikacijski most između domovinske i iseljene Hrvatske i takav treba ostati. Vraćajući se listopadu, u Hrvatskoj, gdje još ni lišće ne pada, obilježili smo Dan hrvatske neovisnosti (prilično samozatajno) i niz obljetnica postrojbi koje su nam tu neovisnost izborile. I sjetili se onih koji su svoje živote ugradili u ovu, našu Hrvatsku. Tako je svečano otvoren i novi "Zid boli" na Mirogoju. Gledajući braniteljsku emisiju HRT-a "Meta", iz razgovora s bivšim zapovjednikom jedne brigade urezale su mi se u pamćenje otprilike ove riječi: "Ne tražimo slavu, jer smo je stekli u ratu. Samo tražimo poštovanje. Tražimo da naša djeca iz školske lektire i iz medija znaju o nama. Tražimo da se zna i sačuva istina, jer smo prvi put u povijesti hrvatskoga naroda stvorili neovisnu, demokratsku, europsku Hrvatsku". A za tu Hrvatsku svoj život je dao i Bruno Bušić, mučki ubijen od udbaške ruke 16. listopada 1978. u Parizu. Mnoge od nas u tadašnjoj emigraciji ta je vijest rastužila, ali poslije i snažila. Iz ovih i sličnih obljetnica trebaju i budući naraštaji crpiti snagu i ljubav za našu domovinu Hrvatsku. A mi zavjet poginulih i preživjelih ispuniti. Da se ne zaboravi.

Urednik

According to the calendar autumn is already here, but summer just won't let go in Croatia this year, and with it the tourists who are revelling in the beauties of Our Beautiful Homeland in large numbers, even in these October days, again setting new records in the tourism sector. Also hitting a record is the drop in the unemployment rate to the lowest level in the past 7-8 years. The pharmaceutical company Pliva has finally been sold and the privatisation of the national oil company INA is next in line. More and more attention is being drawn, however, by the duel being fought out in court between two men, Petrač and Zagorac, and the saga of secret bank accounts used for the purchase of arms during the Homeland War, accounts where millions of the dollars sent from

the Croatian Diaspora were deposited. The plot, it appears, has begun to unravel, so that at least a part of the truth may soon come to light. There are a range of other items on the agenda of the current session of Parliament so that this autumn us winding up to be a truly hot one, especially considering the political jostling for a better position coming into next year's elections. We're certain you shared with us in the joy of watching another victory of the new generation of Croatia's "fiery" national soccer team, as many commentators are already calling them. I trust you will agree with me when I say that the excellent play of the entire team and the strategy of coach Bilić delighted us more than the victory itself.

Much is afoot here at the CHF these days and you can read about it all in this issue of Matica, or every day at our web site at matica@matica.hr. The traditional Week of Croatian Minorities organised every year by the CHF deserves special mention. Our guests this year were Croatians living in Slovenia, a minority that is rarely spoken or heard of, which made it particularly interesting to follow the work of the forum on the subject and to learn more about the problems that burden them, of which the greatest is probably the fact that their minority status has not been recognised by Slovenia, quite opposite to the situation in Croatia where the issue has, as we know, long ago been adequately legislated.

Leafing through this issue of Matica it is truly difficult to single any one thing out. There are so many well-written contributions, such a wealth and variety of content, that I get the impression that even twice as many pages would not be enough. You have probably also noticed some changes in the editorial staff, and there may be more to come, but it is all in the name of progress. I would appreciate, however, more of your comments, contributions, suggestions and feedback.

Because it is my conviction that this magazine is a two-way bridge of communication between Homeland and Emigrant Croatia, and it should stay that way.

Getting back to October, here in Croatia the leaves haven't even started falling yet, and the nation marked Independence Day (in a rather subdued manner) and a series of the anniversaries of the Armed Forces units that won that independence for us. And we remembered those who built their lives into this, our Croatia. The new "Wall of Pain" was officially unveiled at the Mirogoj cemetery. Watching "Meta" ("Target"), a show about veterans aired on HRT, the national TV station, some words spoken by one of the former brigade commanders were stamped into my memory, words I will here paraphrase: "We are not looking for glory, because we gained that in the war. We're just looking for respect. We would like that our children learn about us from their schoolbooks and the press. We are asking that the truth be known and preserved, because, for the first time in our history, we have created an independent, democratic and European Croatia."

Bruno Bušić also gave his life for this Croatia, shot in cold blood by the hands of the former Yugoslavia's secret police in Paris, France, on October 16, 1978. Many of us in the emigration of the time were grieved by the news, but later strengthened in our resolve. Future generations should draw their courage and love for our Croatian homeland from these and similar anniversaries. And we should fulfil the pledge of those who fell and of those who survived. So that we do not forget.

The Editor

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

GODIŠTE LVI
Broj 10/2006.

RAVNATELJICA HMI
Katarina Fuček

GLAVNI UREDNIK
Nenad Zakarija

IZVRŠNI UREDNIK
Hrvoje Salopek

POMOĆNICA GLAVNOG UREDNIKA
Diana Šimurina-Šoufek

LEKTOR
Tomislav Salopek

UREDNIŠTVO
novinarke: Željka Lešić, Ivana Rora,
Vesna Kukavica
tajnica: Snježana Radoš

Zagreb, Trg Stjepana Radića 3
pp 241

10002 Zagreb, Hrvatska
Telefon: +385 (1) 6115-116
Telefax: +385 (1) 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr
Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA
(zračnom poštom)
SAD 40 USD, Kanada 55 CAD,
Australija 55 AUD, Novi Zeland 40 USD,
Južna Afrika 40 USD, Južna Amerika 40 USD
(običnom poštom)
Zemlje EU 25 EUR, Hrvatska 100 KN

DEVIZNI RAČUN BROJ:
702000-VAL-9100000-132344-273
kod Privredne banke Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA:
2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

DIZAJN I PRIPREMA: Krunoslav Vilček

TISAK: Stega, Zagreb

Hrvati u crnogorskom gradu Baru

HMI U SVIJETU I DOMOVINI

- 5 Ravnateljica HMI-a posjetila gradišćanske Hrvate u Austriji
- 6 Tjedan Hrvata iz Slovenije u Zagrebu
- 9 Forum hrvatskih manjina u Zagrebu

HRVATI U SVIJETU

- 4 Premijer Sanader posjetio njujorške Hrvate
- 36 Hrvati u crnogorskom gradu Baru
- 40 Izložba "Hrvati iz Argentine" u Buenos Airesu

CRKVA U HRVATA

- 54 Godišnji skup hrvatskih katoličkih misija u Puli

HRVATI U BIH

- 22 Nakon izbora u BiH
- 23 Prikaz knjige o Banjolučkoj biskupiji

GOSPODARSTVO

- 12 Jesenski zagrebački velesajam

KULTURA / OBRAZOVANJE

- 28 Razgovor sa Želimirom Hercigonjom, predsjednikom Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade
- 32 Gostovanje "Histeriona", hrvatske kazališne družine iz Kanade
- 42 Razgovor s Brankom Ištvančićem, hrvatskim redateljem rodom iz Bačke
- 52 Izložba Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti
- 56 Prikaz Franolićeve knjige o utemeljitelju europske indologije Filipu Vezdinu

BAŠTINA

- 34 Povodom jubileja Đakovačke ergele
- 48 "Vinkovačke jeseni" - manifestacija tradicijske kulture

AKTUALNOSTI / DOGAĐANJA

- 10 Uz Dan hrvatske neovisnosti
- 11 Nova populacijska politika Vlade RH
- 14 Otvoren Spomen-park o pobuni Hrvata u francuskom Villefrancheu
- 18 Argentinski Hrvati iz Rosarija posjetili Hrvatsku
- 24 Pokret majki "Bedem ljubavi" proslavio 15. obljetnicu
- 46 Prvi mediteranski rezervat za dupine na Lošinjsko-creskom arhipelagu
- 50 U Šibeniku priređen srednjovjekovni sajam

ŠPORT

- 64 Hrvatska - mogući organizator Europskog nogometnog prvenstva 2012.

KOLUMNJE

- 15 Muzej hrvatskog iseljeništva - Ljerka Galic
- 26 Iz hrvatske prošlosti - Ivo Perić
- 45 U potrazi za korijenima - Hrvoje Salopek
- 49 Život u trećoj dobi - Stanka Pavuna

RUBRIKE

- 16 Prilog Ministarstva vanjskih poslova
- 20 Domovinske vijesti
- 30 Vijesti iz manjinskih zajednica
- 38 Iseljeničke vijesti
- 41 Vijesti iz kulture
- 55 Vijesti iz Humanitarne organizacije DORA
- 57 Nove knjige
- 60 Glazba
- 62 CRORAMA
- 65 Športske vijesti

Povijesni dan za Hrvate u Astoriji

Župa je vrlo aktivna u vjerskom i kulturnom pogledu. Ondje djeluje hrvatska dopunska škola, glazbena i folklorna sekcija, a izdaje se i župni list

Premijer Sanader je u župnim prostorijama razgovarao s čelnicima katoličke misije

Predsjednik Vlade Ivo Sanader se 21. rujna, kad je sudjelovao na Općoj skupštini UN-a u New Yorku, susreo i s hrvatskim iseljenicima u njujorškoj četvrti Queens. Tom je prigodom premijer u pratnji ministra kulture Bože Biškupića i veleposlanika Nevena Jurice posjetio hrvatsku župu Predragocjene Krvi Isusove u Astoriji koja je odnedavno posvećena hrvatskom blaženiku Ivanu Merzu.

Nakon što je razgledao crkvu premijer se u župnome dvoru susreo sa skupinom hrvatskih iseljenika. Tom je prigodom vlč. Zubović upoznao goste iz Hrvatske s poviješću te razmjerno mlade hrvatske župe koja ove godine proslavlja svoju 35. obljetnicu. U svojem obraćanju premijer je hrvatskim iseljenicima govorio o teškoćama kroz koje je prolazila

Hrvatska tijekom Domovinskog rata i u poraću. Rekao je također da se ne može preko noći ispraviti šteta koju je nanijelo razdoblje komunizma. Premijer je iznio glavne smjernice današnje hrvatske politike među koje je ubrojio euroatlantske integracije, odnosno ulazak u Europsku uniju u NATO. Premijer je izvjestio prisutne da će uskoro posjetiti predsjednika Busha te da će iskoristiti tu prigodu da s američkim predsjednikom razgovara o hrvatskim iseljenicima u SAD-u i o njihovoj važnoj ulozi u američkome društvu. Zatim je premijer odgovarao na pitanja prisutnih koje je najčešće zanimao tijekom pregovora za članstvo u Europskoj uniji, mogućnosti ulaganja i kupovanja nekretnina u Hrvatskoj.

Hrvati Astorije srdačno su na kraju zahvalili visokom gostu na posjetu istaknuvši da će taj dan biti, zasigurno, upisan zlatnim slovima u povijesti njihove zajednice. ■

Hrvati u njujorškoj Astoriji

Američki velegrad New York nije bio važnije odredište hrvatskih doseljenika u SAD-u tijekom velikog selidbenog vala u razdoblju od kraja 19. st. do izbijanja Prvoga svjetskog rata. Tada je većina naših emigranata odlazila u gradove kao što su Pittsburgh, Chicago, Cleveland, Detroit, Kansas City te u bezbrojna manja rudarska i industrijska mjesta diljem SAD-a.

No i u New Yorku se tada formira manja hrvatska zajednica. Prva i jedina Hrvatska katolička crkva u samom gradu New Yorku jest crkva Sv. Ćirila i Metoda koja djeluje od 1913.

Od pedesetih godina prošloga stoljeća postupno se formira zajednica hrvatskih doseljenika, koji ponajviše potječu s otoka Krka, u predjelu Astoria u njujorškoj četvrti Queens. Procjenjuje se da je tada u Astoriji živjelo oko 600 obitelji s otoka Krka. Tijekom šezdesetih godina naša kolonija u Astoriji postupno raste jer se starijim doseljenicima pridružuju novi hrvatski migranti s otoka Krka, a djelomično i s Cresa, Lošinja te iz Istre. Novopridošlice nalaze posao u lučkim pogonima, u građevinarstvu, ugostiteljstvu i sl. Krčka je biskupija uočila je da se naši ljudi u Astoriji ponajviše okupljaju na misnim slavljinama u tamošnjoj crkvi Presvete Krvi Isusove (Most Precious Blood) te od 1971. šalje svećenika u tu župu kao dušobrižnika za hrvatske vjernike. Od tada se u crkvi mise služe redovito i na hrvatskom jeziku, a od 1992. ondje i službeno djeluje Hrvatski apostolat. Župa je vrlo aktivna u vjerskom i kulturnom pogledu. Ondje djeluje hrvatska dopunska škola, glazbena i folklorna sekcija, a izdaje se i župni list. Valja istaknuti da se u Astoriji od 2000. svake godine organizira Hrvatski dječji festival, zabavno-glazbena priredba hrvatske djece, čiji je inicijator sadašnji župnik Robert Zubović.

Župni dvor u Astoriji okičen hrvatskom zastavom

Nastavak plodne suradnje

Ravnateljica HMI-a Katarina Fuček boravila je 14. rujna u radnom posjetu gradišćanskim Hrvatima u Austriji. U jednodnevnom posjetu obišla je Beč, Željezo i Veliki Borištof, gdje se susrela s brojnim čelnicima gradišćanskohrvatskih udruga.

U Beču se u Gradišćanskohrvatskom centru, među ostalima, susrela s mr. Tiborom Jugovićem, predsjednikom Gradišćanskohrvatskog centra, Ivanom Mikulom, predsjednikom Hrvatskog štamparskog društva, Petrom Tyranom, glavnim urednikom "Hrvatskih novina" i Joškom Emrichom, predsjednikom Hrvatskoga akademskog kluba. Sastanku je nazočila i predstavnica Hrvatskog veleposlanstva Iva Hraste Sočo.

U Željeznom je ravnateljicu Fuček ugostilo vodstvo Hrvatskog kulturnog društva u Gradišću na čelu s predsjednikom mr. Zlatkom Gieler, potpredsjednikom Heinzom Grausamom i blagajnikom dr. Grandićem.

U Velikom Borištofu, hrvatskom selu u srednjem Gradišću ravnateljicu Matice primio je ravnatelj tamošnje Glavne škole Štefan Zvonarić, a u razgovoru je sudjelovao i mladi hrvatski aktivist i novinar hrvatske redakcije Austrijske radiotelevizije (ORF) Kristijan Karall. Gosti iz Zagreba razgledali su školu te Kulturni centar KUGA kroz koji ih je proveo tajnik Ferenc Buzanić.

Osnovni cilj posjeta bio je da se ravnateljica Fuček upozna s predstavnicima gradišćanskohrvatske manjine i da se informira o stanju i problemima tamošnje hrvatske zajednice. Prigodom sastanaka s predstavnicima gradišćanskih Hrvata ravnateljica HMI-a iznijela je sugovornicima glavne smjernice djelovanja i programa Matice u sljedećoj godini. Naglasila je da HMI kani nastaviti s dosadašnjom plodnom suradnjom te da će pomagati našu zajednicu u Austriji koliko to bude moguće. Gradišćanski Hrvati u svojem su obraćanju ravnateljici

Sastanak u Gradišćanskohrvatskom centru (Beč)

Gradišćanski Hrvati izrazili su želju da se mladim Gradišćancima omogući boravak u staroj domovini uz učenje hrvatskog jezika i kulture

Štefan Zvonarić
- ravnatelj Glavne škole
u Velikom Borištofu

Druženje s djecom iz vrtića u
Gradišćanskohrvatskom centru (Beč)

Fuček izrazili želju da se mladi Gradišćanci pozovu u Hrvatsku te se ondje za njih organiziraju tečajevi jezika i kulture, kao i to da se njihove publikacije dijelom plasiraju i u Hrvatskoj. U političkom pogledu predlažu da se Republika Hrvatska očituje kao "zaštitna sila" gradišćanskih Hrvata, na način kao što to čini Slovenija u odnosu prema koruškim Slovencima u Austriji ili Austrija u odnosu prema južnim Tirolcima u Italiji. Upozoravaju na to da se dvojezičnost hrvatske nastave u mnogim gradišćanskim školama ne provodi na zadovoljavajući način, a također ih zabrinjava progresivno godišnje smanjenje broja novoupisanih učenika. Ističu također da, iako su postavljeni mnogi

dvojezični natpisi, dvojezičnost, koju im jamči članak 7. Austrijskog državnog ugovora, još nije ni približno u potpunosti ispunjena.

Od konkretnih prijedloga valja izdvojiti zamolbu za pomoć pri organizaciji predstojećeg, jubilarnog Hrvatskog bala u Beču, koji će se pod geslom "Zagreb – Beč i Hrvatska – Austrija" održati 20. siječnja 2007., a koji tradicionalno priređuju gradišćanskohrvatska društva.

Posjet gradišćanskim Hrvatima završen je potkraj prekrasnoga kasnoletnog dana obilaskom slikovitih i pitomih hrvatskih sela srednjeg Gradišća - Velikog i Malog Borištofa, Mjenova, Fileža, Fraknave, Gerištofa... ■

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Snimio: **Darko Plahtan i Petar Tyran**

Manjine

- ČUVARICE NACIONALNOG IDENTITETA

Ovom sada već tradicionalnom manifestacijom Matica želi javnost upoznati sa životom i radom Hrvata u europskim zemljama, s njihovim naporima da očuvaju svoj nacionalni identitet

Svečanost otvorenja u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića, u prostorijama HMI-a u Zagrebu, 25. rujna svečano je otvoren Matičin projekt "Tjedan Hrvata iz Slovenije". Ovom sada već tradicionalnom manifestacijom Matica želi upoznati svekoliku javnost sa životom i radom hrvatskih manjina u europskim zemljama, s njihovim naporima u očuvanju svojega nacionalnoga identiteta.

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

Ove godine, u 12. Tjednu hrvatskih manjina, HMI u suradnji sa Savezom hrvatskih društava u Sloveniji, Tjedan posvećuje Hrvatima iz Slovenije koji su ondje značajna hrvatska zajednica koja ima pedesetak tisuća žitelja.

U nazočnosti velikoga broja uglednih gostiju iz domovine i inozemstva nazočne su pozdravili ravnateljica HMI-a Katarina Fuček, koja je, među ostalim, naglasila kako će HMI unutar svojih programa i dalje kvalitetno razvijati i obogaćivati društvene i kulturne veze između matične domovine Hrvatske i domicilnih europskih zemalja u kojima žive hrvatske zajednice, potom Ivo Garić, predsjednik

Predsjednik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji Ivo Garić

Komušansko prelo

Izložba karikatura
Darka Šarca

Međimurci izvode
šaljivi igrokaz

Saveza Hrvata u Sloveniji. "Hrvati u Sloveniji svoj narodni identitet gaje djelujući u kulturnim društvima koja su se ustanovljavala u razdoblju između 1991. do 1996. godine.

U Republici Sloveniji registrirano je 12 hrvatskih društava koja su udružena u Savez hrvatskih društava. Putem društava aktivno djeluje oko 3 500 članova, a najveće društvo je HD Međimurje iz Ljubljane, koje ima 650 članova. Budući da Hrvati u Sloveniji nemaju status nacionalne manjine ni drugi status koji bi posebno štitio manjinska prava, ustanovljen je tim stručnjaka koji će proučiti sve zakonske mogućnosti za priznavanje hrvatske narodne manjine u Sloveniji", naglasio je Garić.

Na kraju je nazočne pozdravio mr. Vladimir Lončarević, pomoćnik savjetnika predsjednika za pitanja političkog sustava, koji je Tjedan proglasio otvorenim. Tom su prigodom otvorene dvije izložbe, izložba karikature "Sadašnji i prijašnji" autora Darka Šarca i izložba slika (ulje na platnu) Silva Majkusa. Svečanost su glaz-

Tribina "Hrvati u Sloveniji - jučer, danas, sutra"

Posljednjeg dana manifestacije priređena je tribina "Hrvati u Sloveniji - jučer, danas, sutra". Predavateljica na Tribini bila je dr. Vera Kržišnik-Bukić, a uspješno ju je vodila mr. Mirjana Domini. Sve nazočne tom je prigodom pozdravila ravnateljica HMI-a Katarina Fuček koja je naglasila kako bi Tribina trebala istaknuti najbitnija pitanja, dotaknuti aktualnosti, kako ne bi ostalo samo deklarativna potreba za njezinim održavanjem. "Tema je aktualna jer Hrvati u Sloveniji još uvijek nemaju ustavno priznato pravo, status nacionalne manjine. Stoga je Forum donio i rezoluciju u kojoj je jedna od važnih točaka potpora sudionika Forumu da Hrvati u Sloveniji dobiju status narodne manjine", napomenula je Matičina ravnateljica.

Dr. Vera Kržišnik-Bukić s Instituta za narodna pitanja istaknula je prigodom predavanja kako su Slovenci i Hrvati dva naroda koji nikada nisu ratovali, te kako Hrvati na području Slovenije žive od srednjeg vijeka, te usku povezanost tijekom 16., 17., 18., 19., a napose 20. stoljeća, kada su izraženi posebna suradnja i dolazak Hrvata u Sloveniju. Napomenula je kako je godine 1961. u Sloveniji zabilježen najveći broj Hrvata, oko 55 000, dok je 2001. godine taj broj znatno smanjen.

Danas se računa da je pravi broj Hrvata u Sloveniji oko 50 000, a položaj je tih ljudi nezadovoljavajući jer im je status apsolutno neriješen. "Zbog nekih političkih prilika ne bi trebalo pogoršavati taj odnos. Treba riješiti status Hrvata u Sloveniji kao nacionalne manjine i krajnje je vrijeme da se taj status riješi", napomenula je dr. Kržišnik-Bukić, ističući kako je stvar skorog vremena da se riješi priznavanje statusa hrvatske nacionalne manjine u Sloveniji, recipročno s obzirom na status Slovenaca u Hrvatskoj.

Završen je tako još jedan Tjedan hrvatskih manjina koji već 12 godina uspješno organizira Odjel za hrvatske manjine pri HMI-u. Ovogodišnjim Tjednom Hrvata iz Slovenije željeli su hrvatsku javnost što bolje upoznati sa životom i radom te naše značajne nacionalne manjine koja, unatoč neriješenom statusnom položaju u Sloveniji i svim teškoćama vezanima uz to, obogaćuje novu domovinu brojnim različitostima, no uvijek njegujući svoj nacionalni identitet.

benim nastupom uveličali zbor "Katraže" i članovi KD "Međimurje" iz Ljubljane, koji su u utorak 26. rujna priredili Večer KD "Međimurje" iz Ljubljane i Velenja u Zagrebačkom kazalištu lutaka, gdje su se predstavili pjesmama i plesovima iz Međimurja, te šaljivim igrokazom.

Večer HK "Komušina"

U sklopu Tjedna Hrvata iz Slovenije, u zagrebačkom kazalištu Vidra, u četvrtak,

28. rujna održana je večer Hrvatskog kluba "Komušina" iz Škofje Loke. Tom je prigodom na početku programa posjetitelje pozdravio predsjednik Kluba, Anđelko Begić, koji je nazočnima predstavio tu organizaciju bosanskih Hrvata u Škofjoj Loki, te gledatelje uveo u program. Folklorna i dramska sekcija izvele su igrokaz seoskog "Komušanskog" prela, te splet pjesama i plesova iz svojega kraja. ■

Promocija pjesničkih zbirki hrvatske pjesnikinje iz Slovenije Antonije Baksa-Srnel

U Društvu hrvatskih književnika, na Trgu bana Jelačića u Zagrebu, 27. rujna, u okviru Tjedna priređena je promocija pjesničkih zbirki: Samovanje, Pesmi poročene ženske, Vijolice v kamnu/Fijolice vu kamenu, gošće iz Slovenije, hrvatske pjesnikinje, rodom iz Međimurja, Antonije Baksa-Srnel.

Matica okupila predstavnike hrvatskih manjina iz Europe

Drugog dana održavanja Tjedna Hrvata iz Slovenije, 26. rujna, održan je jedan od središnjih događanja Tjedna, Forum hrvatskih manjina. Riječ je, naime, o stručnome skupu na kojem su se razmatrali status, problematika i aktualnosti vezane za hrvatske manjine u europskim državama. Na Forumu su se okupili predstavnici hrvatskih manjina iz devet zemalja: Austrije, Crne Gore, Italije, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Srbije. Skupu su također nazočili i predstavnici Ureda predsjednika, Hrvatskog sabora, Vlade RH, ministarstava, diplomatsko-konzularnih predstavništava, kao i nevladine ustanove iz Hrvatske kojima u djelokrug rada spada briga o hrvatskim manjinama, ili koji se zanimaju za suradnju s njima.

Otvaranje i pozdravni govor sudionica Foruma izrekla je ravnateljica HMI-a Katarina Fuček, prof., dok je uvodno izlaganje održao veleposlanik Andrija Jakovčević, koji je ujedno bio i moderator Foruma. Pozdravno slovo nazočnima su uputile su Ivana Sućec-Trakoštanec, predsjednica Pododbora za hrvatske nacionalne manjine u europskim državama Hrvatskog sabora, te dr. Jasmina Kovačević-Čavlović, načelnica Odjela za hrvatske manjine u MVPEI-u.

Izlaganja predstavnika hrvatskih manjinskih zajednica iz Europe iscrpno su iznijeli: Štefan Pauer, predsjednik Hrvatskoga gradišćanskoga kulturnog društva – Beč i Bruno Radaković, potpredsjednik Hrvatskoga kulturnoga društva Gradišće – Željezno, predstavnici Austrije, potom, dr. Ivan Ilić, predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore – Kotor, Antonio Sammartino, počasni konzul RH u pokrajini Molise i predsjednik Zaklade "Agostina Piccoli" – Mundimitar, dr. Mijo Karaguć, predsjednik Hrvatske

Zauzimamo se za pojačanu brigu i potporu RH na potpunijoj provedbi ratificiranih Sporazuma o zaštiti prava manjina koje je RH potpisala s europskim državama u kojima žive hrvatske nacionalne manjine

Zasjedanje Foruma hrvatskih manjina

državne samouprave – Budimpešta i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj – Budimpešta, zatim iz Makedonije, Ivan Šišak, predsjednik Zajednice Hrvata u Makedoniji – Skopje, Milja Radan iz Rumunjske, predsjednik Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj – Karaševo, Juraj Cvečko, predsjednik Hrvatskoga kulturnog saveza u Slovačkoj – Bratislava, Ivo Garić, predsjednik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji – Ljubljana, te Josip Pekanović, predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine – Subotica, kao i Petar Kuntić, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini – Subotica.

Na kraju iscrpnih izlaganja sudionika donesena je Rezolucija predstavnika hrvatskih nacionalnih manjina u Europi okupljenih na Forumu hrvatskih manjina.

U Rezoluciji stoji: "Zauzimamo se za pojačanu brigu i potporu RH na potpunijoj provedbi ratificiranih Sporazuma o

zaštiti prava manjina koje je RH potpisala s europskim državama u kojima žive hrvatske nacionalne manjine, za provedbu međunarodnih pravnih obveza glede manjinskih prava, a napose da država domaćin omogući razvoj dvojezičnosti i dosljedno korištenje hrvatskim jezikom u javnosti i u medijima, da RH podupre hrvatske nacionalne manjine u Sloveniji i Makedoniji pri zahtjevu za dobivanje statusa nacionalne manjine koji u tim državama još nemaju, te da RH, kao zemlja koja je otpočela pregovore za potpuno članstvo u Europskoj uniji, odlučno i dosljedno sudjeluje u radu tijela međunarodne zajednice na području zaštite prava manjina kako bi se postigli najviši europski standardi u ostvarivanju manjinskih prava".

Nakon završetka Foruma svi predstavnici hrvatskih nacionalnih manjina u Europi koji su se okupili na ovom, tradicionalnom skupu potpisali su Rezoluciju. ■

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

Sloboda ostvarena snagom suverene vlasti

Toga, povijesnoga dana Hrvatski je sabor, zbog razrušenosti Banskih dvora, ali i opasnosti od novih zračnih napada zasjedao u podrumu Inine zgrade u Šubićevoj ulici

Zasigurno je svim hrvatskim građanima, zajedno s Hrvatima diljem svijeta, ugodno čuti, i prisjetiti se da ove kalendarske godine slavimo 15. obljetnicu neovisnosti Republike Hrvatske. Dana 8. listopada 1991. Hrvatski je sabor donio povijesnu **Odluku o raskidu državnopravnih sveza Republike Hrvatske s Jugoslavijom** (SFRJ). Time je Hrvatski sabor proglasio **neovisnost Republike Hrvatske i prekinuo sve zakonske veze s Jugoslavijom**, a JNA (Jugoslavensku narodnu armiju) nošenu velikosrpskom ideologijom, zbog nasmiljenih ratnih razaranja u Hrvatskoj i ubijanja ljudi, proglasio agresorom.

Ovakvu suverenu, ali i stoljećima očekivanu povijesnu odluku o neovisnosti Republike Hrvatske, Hrvatski sabor donio je zbog više razloga, među kojima ističemo slijedeće: Riječ je o zakonitom odgovoru nasuprot usponu velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku zajedno sa svim teškim ratnim posljedicama. Tih dana, točnije od 2. do 4. listopada 1991.,

hrvatski su branitelji vodili žestoke borbe za obranu Vukovara. Hrabro su i uz nadljudske napore uništavali elitne srpske postrojbe, te više od deset tisuća neprijateljskih vojnika izbacili iz vojnoga stroja. A 5. listopada 1991. počeli su jugosrpski topnički napadi na Dubrovnik, na njegovu povijesnu jezgru, koja je bila pod zaštitom UNESCO-a. Nadalje, 7. listopada 1991. pokušao je atentat na prvoga hrvatskog predsjednika Franju Tuđmana. Zrakoplovi JNA raketirali su Banske dvore u Zagrebu – tada i sjedište ureda predsjednika. Dana 7. listopada 1991. istekla je tromjesečna odgoda (moratorij) primjene Ustavne odluke o samostalnosti i suverenosti Republike Hrvatske, a u tom, tromjesečnom razdoblju i, unatoč svim sporazumima s JNA o prekidu ratovanja, mir nije bio uspostavljen.

Na sve to Hrvatski je sabor odgovorio snagom svoje suverene vlasti: dana 8. listopada 1991. proglasio je neovisnost Republike Hrvatske. Toga, povijesnoga dana, Hrvatski je sabor zbog razrušenosti Banskih dvora, ali i opasnosti od novih zračnih napada zasjedao u podrumu Inine zgrade u Šubićevoj ulici. Nažalost,

velikosrpska agresija i napadi na hrvatske gradove i sela nisu prestajali. Istoga dana, 8. listopada 1991., hrvatski su branitelji na liniji Vinkovci – Vukovar zauzeli strateški važan položaj selo Marince, a velikosrpski su agresori opljačkali i spalili Đeletovac. Velikosrpskom agresoru, konačno je kraj učinila pobjedonosna hrvatska "Oluja" 1995. godine.

Od 8. listopada 1991. pa sve do danas Hrvatska je hrabro nastavila putem modernizacije i demokratizacije društva. Potvrđuje se to uvođenjem parlamentarne demokracije, te ljudskim pravima i slobodama, kako ih je to regulirao i Ustav Republike Hrvatske. O europskom hodu Republike Hrvatske svjedoči i njezino svečano primanje u UN-u kao 178. države svijeta 22. svibnja 1992., a već 1. lipnja 1992. Hrvatska je primljena u UNESCO. I, konačno, 24. travnja 1996. Hrvatska je primljena u Vijeće Europe i time otvorila daljnje procese prema euro-atlantskim integracijama. Pregovori o ulasku Hrvatske u Europsku uniju napokon su započeli 3. listopada 2005. Dakako, o njihovoj će kvaliteti, ali i o vrijednostima, hrvatski narod sam suvereno odlučiti - na referendumu. ■

Napisala: **Agneza Szabo**

Populacijska politika pitanje je opstojnosti nacije

Ako se nastavi sadašnji trend pada nataliteta, Hrvatska će za pedeset godina imati milijun stanovnika manje! Procjena je to uglednih hrvatskih demografa, prije svega Jakova Gele i Anđelka Akrapa, koju zadnjih mjeseci prečesto ponavljaju u hrvatskim medijima. Ali ne i samo njih. Naime, Hrvatska je na početku 1900. imala 3,1 milijun stanovnika, 2000. godine 4,2, a prema projekcijama u slučaju visoke fertiliteta 2100. godine imala bi 3,6 milijuna stanovnika. No, ako fertilitet bude niska, kao što je sadašnji trend, Hrvatska bi za stotinjak godina mogla imati tek -1,3 milijuna ljudi. Razlozi? Hrvatska je, naime, poslije Irske najsiromašnija država, u njoj je najsporiji porast stanovništva u Europi te je prva država u kojoj je godine 1968. stopa fertiliteta pala na manje od 2,1 i nikad više nije narasla.

Domovinski rat, od 1991. do 1995., zbog srpske agresije i ratnog gubitka od 16.000 ljudi, većinom mladih, fertile dobi, pogoršao je ionako lošu demografsku situaciju. "A kada se tomu pridoda i to da se u razdoblju 1991. do 1999. iz Hrvatske iselilo više od 150.000 osoba, da je 45.000 više umrlo nego što je rođeno i da se ukupan broj prisutnoga stanovništva u Hrvatskoj smanjio za oko 300.000 ili za oko 6,5 posto, onda nikoga ne treba iznenađivati ako, prema nekim demografskim predviđanjima, godine 2050. u Hrvatskoj bude živjelo samo 3,5 milijuna stanovnika.

Ozbiljnost problema depopulacije u Hrvata, shvatila je i Vlada koja je ovih dana izašla s najnovijim mjerama nacionalne populacijske politike. Potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor

više je puta javno isticala kako nije riječ o socijalnim mjerama, nego o prvorazrednom gospodarskom i nacionalnom pitanju. Jer, ako bi se ovakav negativan trend nastavio, za pedesetak godina u Hrvatskoj ne bi imao tko raditi, niti primjerice otplaćivati kredite za ceste. "Populacijska politika pitanje je opstojnosti nacije", kazala je potpredsjednica Vlade.

Tako nova populacijska politika naglasak stavlja na mlade obitelji i djecu. Stoga će od iduće godine u Hrvatskoj

svi učenici osnovnih i prvih razreda srednjih škola (jer oni srednju školu prvi put upisuju po obveznom programu) imati besplatne udžbenike. To će znatno rasteretiti roditelje od kojih su mnogi početkom godine, bili prisiljeni dizati manje kredite kako bi opremili djecu za školu. Također od iduće godine roditeljna će se naknada vezati uz proračunsku osnovicu, što znači da će rasti sukladno tomu kako osnovica bude rasla. Najniža naknada, dakle, za nezaposlene majke ili one na minimalcu iznositi će 50 posto osnovice – odnosno 1 663 kune. Nakon dvanaest godina udvostručuje se iznos

koji roditelji dobivaju jednokratno za kupnju opreme novorođenčetu. Ta će naknada iznositi 2.330 kuna. Povećava se dječji doplatk, a uvođi se i pronačelnostni dodatak od 500 kuna mjesečno za svako treće i četvrto dijete. Ujedno, novom populacijskom politikom daje se mogućnost zaposlenim roditeljima s malom djecom fleksibilnije korištenje radnim vremenom, odnosno mogućnost rada kod kuće. Na taj im se način omogućuje da usklade obiteljski i poslovni život. U projekciji proračuna za iduću godinu već je "rezervirano" 240 milijuna kuna više za roditeljne naknade, 200 milijuna više za dječje doplatke, te 240 milijuna više za besplatne udžbenike. Ipak, hoće li sve to biti dovoljno da se hrvatska obitelj potakne na rađanje većeg broja djece? Iz godine u godinu broj se sklopljenih brakova u Hrvatskoj smanjuje, a izravna posljedica toga jest manje novorođenih. Zbog toga u konačnici stagnira priljev stanovništva radne dobi, što izravno ugrožava i vitalni i radni potencijal države. Istodobno, uz produljenje životnog vijeka, veća migracijska kretanja radnog i fertile stanovništva te porast broja starijih osoba, pretpostavlja se da u Hrvatskoj za pedesetak godina neće imati tko raditi. ■

Napísala: **Silvana Oruč Ivoš**

Domaći proizvodi kao hrvatski turistički aduti

Projekt Eko-etno Hrvatska iz zaborava dana izvlači stare obrte, vještine i proizvode. Na Velesajmu se pokazalo ono što je, umjesto jeftine uvozne konfekcije, odavno mogao biti naš glavni turistički poticaj i promotor pred svjetskom javnošću

i kreativnost, te da je gospodarstvo temeljeno na znanju dugoročni projekt. Kvalitetnom se potvrdila i izložba Eko-etno Hrvatska na kojoj se predstavilo 15 hrvatskih županija.

EKO-ETNO HRVATSKA

Izložba proizvoda i usluga ruralnog područja Hrvatske "Eko-Etno Hrvatska" jedinstveni je i prepoznatljivi, nacionalni projekt koji je tradicionalno već četvrtu godinu zaredom okupio hrvatske županije u zajedničkom cilju – održivi razvoj ruralnoga prostora. Izložbi u organizaciji Hrvatskog farmera d.d. danomice su prisustvovali državni i županijski dužnosnici, sudionici u projektu, brojni posjetitelji, novinari i ostali ugledni gosti.

Kada je godine 2003. udruga Hrvatski farmer krenula s prezentacijom proizvoda i običaja ruralnog područja, Eko-etno okupilo je šest županija. Ove ih je jeseni na izložbi sudjelovalo čak petnaest. U okviru svojih županija nastupilo je

Jesenski međunarodni zagrebački velesajam još jednom se potvrdio kao središnji gospodarski događaj u zemlji i jugoistočnoj Europi. Iako je odaziv posjetitelja ove godine bio nešto slabiji nego 2005. godine, procjenjuje se da je bilo 92 000 posjetitelja, organizatori su vrlo zadovoljni proteklom tjednom. Od ukupnoga broja posjetitelja 28 posto je bilo poslovnih, od kojih 10 posto inozemnih. Najviše poslovnih posjetitelja iz inozemstva došlo je iz Slovenije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Austrije, Italije i Srbije. Jesenski međunarodni zagrebački velesajam postao je regionalni lider i više ne spaja Istok i Zapad, što je nekad činio, nego je postao poveznica u regiji.

Na sajmu su hrvatski gospodarski potencijali predstavljeni putem glavnih tematskih cjelina: energetiku, promet i logistiku, graditeljstvo, strojarstvu i metal-

sku industriju, prehranu i poljoprivredu... Novina ovogodišnje priredbe bio je projekt pod nazivom "Hrvatska-društvo znanja", u okviru kojega su predstavljeni državni programi, gospodarska udruženja, a prezentirani su i tehnološki projekti te testirani tehnološki proizvodi. Dio toga projekta bila je i 4. po redu međunarodna izložba inovacija, novih ideja, tehnologija i proizvoda ARCA, na kojoj je predstavljeno više od 320 inovacija iz 17 država Europe, Azije i Sjeverne Amerike. Na izložbi su predstavljena dostignuća u inovacijskim, tehnolojskim i znanstvenim projektima namijenjenima gospodarstvu, malom i srednjem poduzetništvu te obrtništva.

"Nadam se da predstavljeni izložci neće ostati u arci, nego će postati Noina arka, odnosno da će spasiti hrvatsko gospodarstvo", rekao je po završetku Velesajma Ivan Bračić, zamjenik ministra gospodarstva, rada i poduzetništva. Dodao je da Hrvatska može ponuditi inovativnost

Štand Vukovarsko-srijemske županije

Napisala: **Ivana Rora**

500 malih izlagača, a glavni je cilj pomoći upravo takvim, malim obrtnicima, poduzetnicima što izumiru zbog novih uzusa proizvodnje, trgovine i općeprihvaćenog stila života. Projekt Eko-etno iz zaborava izvlači stare obrte, vještine i proizvode. Gostima Zagrebačkog velesajma pokazano je ono što je umjesto jeftine, uvozne konfekcije mogao biti naš turistički adut. Ovaj projekt, zasigurno, ima budućnost jer i u svijetu raste svijest o ekologiji i značenju očuvanja etnosa, zdravom životu i prehrani.

Teško je nabrojiti što se sve moglo vidjeti na Eko-etno izložbi. Za mnoge vještine i proizvode posjetitelji su čuli prvi put. Mnogi kontinentalci tako ne poznaju arancine, limuncine i slastice od suhog voća, dok južnjaci nikada nisu čuli za kontinentalni specijalitet – zlevanku. U egzotiku aktualnoga vremena ubrajaju se i gvirc, zlatovez, medica, med od maslačka, liker od crnog vina, rakija od oskoruše i još mnoga toga što se u Hrvatskoj može ponuditi.

Tradicionalno, kao svake godine do sada, održana je i Eko-etno večer na kojoj se dodjeljuju nagrade i priznanja najboljim i najuspješnijim izlagačima. Ove godine Zlatnu povelju za najbolji nastup dobila je Virovitičko-podravska županija. Srebrnu povelju dobila je Splitsko-dalmatinska, a brončanu Vukovarsko-srijemska

Tradicionalni kulinarski specijaliteti

U sklopu Projekta "EKO-ETNO Hrvatska", te u organizaciji Hrvatskog farmera d. d. i Zagrebačkog velesajma, a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva i Srednjoeuropske inicijative (CEI) održana je "Konferencija o održivom razvitku ruralnog prostora – spremnost zemalja kandidata za korištenje EU fondova".

Dvodnevnu Konferenciju otvorio je ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva Petar Čobanković. Moderator Konferencije bio je Franz Fischler, savjetnik Vlade Republike Hrvatske i bivši povjerenik Europske komisije za poljoprivredu, a svoje izlaganje imali su i Dijana Katica, predsjednica uprave Hrvatskog farmera, te Davorin Spevec, direktor Zagrebačkog velesajma.

"Cilj Konferencije je doprinos suradnji između zemalja članica i zemalja kandidata za punopravno članstvo u Europskoj uniji, ali i država koje se pripremaju za status kandidata na području poticanja poljoprivrede i ruralnog razvoja", izjavila je Dijana Katica, predsjednica organizacijskog odbora Projekta "EKO-ETNO Hrvatska".

Sudionici su izmjenjivali iskustva u procesu programiranja i izradbi planova te provedbi pretpripravnih programa. Kao primjer navedena je implementacija ruralnog razvoja u Austriji, Republici Češkoj i Poljskoj te nacionalni strateški plan seoskog razvoja u Bugarskoj.

Dosadašnja iskustva i preporuke pretpripravnog fonda programa SAPARD iznio je Alan Wilkinson, bivši čelnik odjela SAPARD. Za Hrvatsku je taj fond značajan jer pomaže u provedbi pravne stečevine EU u području zajedničke poljoprivredne politike i svoga relevantnog zakonodavstva. Nakana je fonda isto tako osigurati radna mjesta i održivi razvoj ruralnoga prostora.

Konferenciji su prisustvovali gotovo svi predstavnici 17 zemalja članica Srednjoeuropske inicijative, ali i europske države koje nisu članice CEI-a.

i Primorsko-goranska županija. Koprivničko-križevačka i Požeško-slavonska županija mogu se pohvaliti najbolje uređenim izložbenim prostorom, a priznanje za najatraktivniji pojedinačni proizvod dobili su: tradicijski šokački jastuk, materina škrinja, lončarska kolekcija otoka Iža - saplun, Velebitsko pivo i Rapska torta. Nagradu medija za najbolji dojam dobile su Zadarska i Osječko-baranjska županija. ■

Predaja priznanja Eko-etno sajma

“Odlučni smo ne zaboraviti prošlost, već učiti iz nje

Događaji u Villefrancheu naveli su Radio BBC, koji je širio glas slobode eterom, na izjavu kako je to prvi slobodni grad u tadašnjoj okupiranoj zapadnoj Europi

Premijer Sanader govori prigodom otvaranja spomen-parka

Sedamnaestoga rujna u francuskome gradu Villefrancheu, departman Aveyron, hrvatski premijer Ivo Sanader i francuski ministar vanjskih poslova Philippe Douste Blazy otvorili su spomen-park posvećen sjećanju na žrtve pobune mladih vojnika njemačke vojske unovačenih s područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Svečanosti u gradu koji već 63 godine čuva uspomenu na žrtve, posvećujući im i ulicu, Avenue des Croates - Aveniju Hrvata, prisustvovali su potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor, ministar kulture Božo Biškupić, gradonačelnik Villefranchea Serge Rocques i drugi uglednici.

Petorica naših sunarodnjaka, pripadnika 13. bojne SS-a, tri katolika i dva muslimana, *Ferid Đanić, Eduard Matutinović, Nikola Vukelić, Božo Jelinek i Lutvo Dizdarević*, držali su 17. rujna 1943. grad čekajući vezu s Pokretom otpora. Veza nije uspostavljena, a Gestapo i moćni SS još istoga dana slomili su njihov otpor zahvaljujući pristiglom pojačanju i boljoj opremljenosti. U neuspjeloj pobuni ubijeno je 135, a bijegom se spasilo 13 vojnika. Vođu pobunjenika, Ferida Đanića, ubio je vojni imam, a jedan od pre-

živjelih, uz Matutinovića, Božo Jelinek, dobio je kasnije i francuski Orden časti. Pobunjenici su se, ponajprije, rukovodili željom da napuste redove vojske koja je s njima loše postupala, zabranjivala uporabu materinskoga jezika, okupila radi promidžbenog učinka koji je smislio sam Himmler, i koja ih je u konačnici – kanila poslati na rusku frontu. Pobunu zbog veze s Pokretom otpora i potpore lokalnog stanovništva možemo bez sumnje smatrati antifašističkom. Ipak, događaji u Villefrancheu naveli su Radio BBC, koji je širio glas slobode eterom, na izjavu kako je to prvi slobodni grad u tadašnjoj okupiranoj zapadnoj Europi. Interpretacija motiva pobune ovisila je, po staroj domaćoj navadi, o političkoj situaciji. No upravo su Francuzi bili ti koji su istraživali, pisali izvješća i čiji su građani riskirajući vlastite živote pomagali bjeguncima. Jugoslavenska država pedesetih godina poslala je u Villefranche trojicu svojih istaknutih umjetnika, V. Radauša, E. Murtića i K. Hegedušića, ne bi li ondje dobili uvid u teren i inspi-

raciju za spomenik koji se trebao podići. Velebna zamisao svela se na postavljanje ploče *jugoslavenskim patriotima* na Champs des Martyrs - Polju mučenika. Danas taj memorijalni prostor krase i Radauševe skulpture iz 1952., a uređen je prema zamislima belgijsko-hrvatskoga arhitekta Ivana Prtenjaka. Na današnjoj spomen-ploči stoji kako ga palima podižu “sunarodnjaci iz Hrvatske, BiH i građani Villefranchea”. Premijer Sanader je na svečanosti otvaranja 19. rujna u Francuskoj izjavio: “Otvaranje ovoga spomen-parka svjedoči najprije o našem zajedništvu, znači da smo svi u Europi odlučni ne zaboraviti prošlost, nego učiti iz nje. To znači da zajedno gradimo novu Europu – Europu mira, prosperiteta i zajedništva svih njezinih naroda”. Dije-
lovi spomenika, kipovi Vanje Radauša, namijenjeni Villefrancheu završili su u Puli, ali u nedjelju su ih nakon mnogih godina i povezali. Ta dva grada, hrvatska Pula i francuski Villefranche, pobratimili su se potvrđujući nakanu da novu Europu grade zajedno. ■

Hrvatski i francuski uglednici ispred spomenika u Villefrancheu

Pripremila: **Diana Šimurina-Šoufek**

Matica - punopravna članica Europske udruge iseljeničkih institucija

Kao novi projekti najavljeni su novi postav Etnografskog muzeja u Pazinu s odjelom iseljeničkih tema te Muzej hrvatskog iseljeničtva kao projekt HMI-a, jedinstvene ustanove takvoga tipa u Hrvatskoj, nakon 70 godina

Na preporuku Instituta za migracije i narodnosti IMIN (osnovanog u Zagrebu 1984. kao nasljednika Zavoda za migracije iz 1965.), a nakon prezentacije koju je vodila Ljerka Galic, predstavnici 20-ak ustanova Europske udruge iseljeničkih institucija AEMI na svojoj godišnjoj skupštini u subotu 30. rujna 2006., ploveći brodom iz Visa prema Trogiru, jednoglasno su podržali kandidaturu Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba, kao jedine ustanove u Republici Hrvatskoj koja se isključivo bavi iseljeničtvom, za svojega punopravnog člana.

Godišnji susret, koji je trajao od 27. do 30. rujna 2006., bio je zamišljen kao predstavljanje višestoljetnoga hrvatskog iseljeničtva, te je u sklopu toga bio organiziran posjet Komiži na otoku Visu, kao jednoj od tipičnih dalmatinskih lokacija masovnog iseljavanja.

U radu pet sekcija otvorena su mnoga pitanja od "getoizacije" kao privida očuvanja identiteta (npr. u Australiji, o čemu je govorio Boris Škvorc), "tran-

Sudionici skupa

snacionalizma" (30-ih godina prošloga stoljeća između Dalmacije i SAD-a, Saša Božić u ime IMIN-a) o pojma "mikrodijaspore" (koji se rabi zadnjih 15 godina, Adam Walaszek Sveučilište Krakov, Poljska).

Tijekom pete sekcije, koja je predstavljala iseljeničke muzeje, kao novi projekti najavljeni su novi postav Etnografskog muzeja u Pazinu s odjelom iseljeničkih tema (Lidija Nikočević) te Muzej hrvatskog iseljeničtva kao projekt HMI-a, kao jedinstvene ustanove takvog tipa u Hrvatskoj, nakon 70 godina.

U ime čelnika grada Trogira priredn

Dr. Silva Mežnarić, dr. Fani Celio Cega i Brian Lambkin

je u Gradskom muzeju prijam koji je vodila Fani Celio-Cega, a u Komiži je prof. Joško Božanić održao predavanje o obnovljenoj lađi na jedra "falkuši" i njezinu putovanju u Lisabon (Portugal).

Učlanjenje Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba u Europsku udruhu iseljeničkih ustanova, međunarodna je potvrda 55-godišnjem povezivanju iseljeničtva s domovinom pod okriljem

državne institucije jedinstveno profiliranog bavljenja temom od nezaobilaznoga povijesnog značenja. Iduća godišnja skupština održat će se u finskom gradu Turkuu. ■

Napisala: **Ljerka Galic**

REŠETARAČKI SUSRET PJESNIKA

U Rešetarima je 23. rujna održan tradicionalni, 9. Rešetarački susret pjesnika koji organiziraju Hrvatska matica iseljenika i Književno likovno društvo "Rešetari". Pokrovitelj manifestacije je Brodsko-posavska županija, a supokrovitelji Općina Rešetari i Turistička zajednica Nove Gradiške. Susret je postao okupljalištem pjesnika i ljubitelja pjesničke riječi domovine i iseljeničtva, a ove je godine, osim domaćih, okupio i pjesnike iz Makedonije, Mađarske, Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Njemačke, Austrije, Australije i Kanade. Predstavljen je i zbornik pjesama pod nazivom "Dodiri, odlasci", čiji su izbornici Stjepan Blažetin, Ivan Slišurić i Đuro Vidmarović, urednik Ivan De Villa, a izdavač KLD Rešetari. U "Dodirima, odlascima" zastupljeno je stotinjak pjesnika iz europskih zemalja te iz Kanade, Australije, Novoga Zelanda i Hrvatske.

U večernjim satima održan je susret pjesnika, koji su pozdravili predsjednik KLD-a "Rešetari" Ivan De Villa, čelni ljudi Općine Rešetari, Diana Mašala Perković iz Hrvatske matice iseljenika, zatim Đuro Vidmarović u ime Društva hrvatskih književnika iz Zagreba, Odbor za hrvatske književnike u dijaspori, Antun Kuljevan, tajnik Zajednice Hrvata u Makedoniji iz Skoplja, prof. Dubravka Pitlović, pro-

čelnica županijskoga Upravnog odjela društvenih djelatnosti Brodsko-posavske županije, predsjednica Skupštine Brodsko posavske županije Slavonski Brod, Ružica Vidaković, a susret je otvorila prof. Jelena Glavić-Perčin, pročelnica za književnost i književne manifestacije u Ministarstvu kulture RH.

Program su svojim starogradskim pjesmama upotpunili članovi novogradiške Pjevačke skupine "Slavča". Predsjednik Ivan De Villa objavio je tom prigodom i natječaj za novu,

desetu zbirku pjesama Hrvata koji žive u dijaspori i najavio 10. Rešetarački susret pjesnika za 22. rujna 2007. (Višnja Mikić)

Pisana riječ o Hrvatskoj u iseljeništvu

Budući da su Hrvati stoljećima živjeli u većim političkim zajednicama, hrvatska kulturna i znanstvena stvaralaštva stranac je ponajprije pojmio, ili pak čitao, kroz prizmu tih, većih supranacionalnih zajednica

Upotrebniji za tipičnom hrvatskom simbolikom koja je najlakše uočljiva u velikom i u stranom svijetu, sve češće se rabi američka riječ "brand." Anglicizam "brand" danas je uvriježen pojam kojim se na neki način želi omogućiti strancu, ali i samim Hrvatima koji žive u inozemstvu, da istaknu temeljne elemente hrvatske "prepoznatljivosti", pogotovo u polju

Napisao: **Tomislav Sunić**

pisane riječi. Već je mnogo bilo riječi o vizualnim i grafičkim detaljima vezanim uz hrvatski turizam, a u posljednjih desetak godina i uz hrvatski šport. Danas je "športski brand" Hrvata i Hrvatske velikomu broju stranaca diljem svijeta prilično poznat, a često ga se i pogrješno, premda dobronamjerno, rabi kao jedini prepoznatljivi simbol hrvatstva.

Desetljećima, ako već ne i stoljećima, malo je bilo govora o pisanoj riječi o Hrvatskoj u inozemstvu, a još manje o ozbiljnim publicističkim radovima hr-

vatskih i stranih autora o Hrvatskoj, bilo u polju hrvatske umjetnosti, hrvatskoga nacionalnog bića, ili hrvatske književnosti. Razlog toj relativnoj slabosti strani hrvatske publicistike u inozemstvu, ili pak strane publicistike o Hrvatskoj, trebalo je ponajprije tražiti u međunarodnopravnim okvirima u kojima su Hrvati tada živjeli. Budući da su Hrvati stoljećima živjeli u većim političkim zajednicama, hrvatska kulturna i znanstvena stvaralaštva stranac je ponajprije pojmio, ili pak čitao, kroz prizmu tih

većih supranacionalnih zajednica; bilo da je riječ o hrvatskoj intelektualnoj baštini u sklopu Republike Veneciji, Austro-Ugarske Monarhije, a poslije i kraljevine ili federacije Jugoslavije. Tijekom niza stoljeća i desetljeća hrvatska publicistika, ali i svaka strana pisana riječ o Hrvatskoj, poglavito je nosila predznak tih, većih supranacionalnih zajednica u kojoj su hrvatski stvaraoci ili kulturni djelatnici, zajedno sa svojim narodom živjeli i djelovali. Pogrešno je stoga uvijek optuživati strane kulturne djelatnike ili "stvaraoce javnoga mnijenja" za navodnu nesklonost prema Hrvatima. Inozeman površan odnos prema Hrvatskoj ležao je često u činjenici što Hrvatska, kao suverena država, jednostavno nije postojala na zemljopisnoj karti.

Hrvatski kulturni djelatnici i genijalni stvaraoci, poput književnika Marka Marulića (Marco Marulic Marulus), Ruđera Boškovića (Ruggiero Giuseppe Boscovich), Matije Vlačića, (Mathius Flaccius Illyricus) i mase drugih hrvatskih erudita, bili su osobe od velikoga europskog kalibra i poznate u kulturnim krugovima Europe u 16. i 17. stoljeću. Da bi uspjeli svoj znanstveni rad, a ujedno i svoju domovinu plasirati bilo u Engleskoj, ili Veneciji ili Austriji, morali su poznavati svaki detalj latinskog jezika, koji je u ono vrijeme bio sredstvo komuniciranja po cijeloj kulturnoj Europi. No nije nimalo slučajno što su oni, usprkos osjećaju pripadnosti svojem narodu, morali često germanizirati ili pak latinizirati svoja imena ili pak pisati na stranim jezicima. Takva su bila nepisana pravila – željeli to oni ili ne. I danas, ako neki vrhunski hrvatski znanstvenik želi pružiti hrvatski "brand" Europi, on mora upotrebljavati novu lingua francu: engleski jezik.

U tragičnim godinama nakon Drugoga svjetskog rata, Hrvatska katolička crkva u iseljeništvu, odigrala je presudnu ulogu, ne samo u očuvanju hrvatskog identiteta hrvatskih iseljenika nego i u isticanju hrvatske kulturne baštine u stranome svijetu. Kao što su nekad, tijekom renesanse, hrvatski katolički misionari nosili diljem Europe hrvatske misale, pisane na glagoljici, tako je i u dvadesetom stoljeću Hrvatska katolička crkva bitno uticala na zapadnoeuropski "brand" Hrvata. Gotovo svaka hrvatska katolička misija od Argentine do Austrije izdavala

je tijekom hladnog rata biltene sa svojim oglasima, te na neki način svojom nazočnošću davala strancima na znanje da će Hrvati, kad-tad, biti i politički čimbenik. I hrvatske kulturne udruge i mnogobrojni izdavači odigrali su veliku ulogu u održavanju hrvatske kulturno-nacionalne svijesti. Teško je navesti velik broj časopisa, biltena, ali i akademskih časopisa s važnim političkim prilogima, koji su ostali nezapaženi kod stranaca.

Navesti neka hrvatska glasila u iseljeništvu automatski znači izostaviti neke

skom jeziku. Hrvatski katolički redovnici i svećenici iz Hrvatske katoličke misije u Chicagu niz godina tiskaju list "Danica", s dobrim kulturnim prilogima. "Hrvatska revija", jedan je od rijetkih akademskih tromjesečnika u bivšem iseljeništvu, dao je velik doprinos stručnim raspravama iz filozofije, politike, teorije književnosti, ali i uz brojne priloge znamenitih hrvatskih pjesnika u iseljeništvu. "Studia Croatica" iz Argentine isto tako je imala vrhunske literarne priloge na španjolskom jeziku i na hrvatskom jeziku, i bila je znatno na

Meštrovićev spomenik
Marku Maruliću u Splitu

druge - isto toliko važne. Svi ti časopisi u hrvatskom iseljeništvu, bez obzira na svoju uređivačku politiku ili na svoja često različita političke gledišta – također su odigrala presudnu kulturnu ulogu u njegovanju hrvatskoga jezika među iseljenim Hrvatima. Tako je i emigrantska "Nova Hrvatska" u Londonu dugi niz godina promicala Hrvatski pravopis autora Babića, Finke i Moguš, pravopisa koji je tada bio zabranjen u Jugoslaviji, a koji se danas u Hrvatskoj upotrebljava kao službeni priručnik za moderni hrvatski jezik. List "Zajedničar" iz Pittsburga također je često znao donositi i kulturne priloge o Hrvatskoj – i to na engleskom i hrvat-

cijeni u latinskoameričkim akademskim krugovima. Sve te starije brojeve brojnih hrvatskih glasila naći ćemo u uglednim svjetskim bibliotekama, uključujući i najveći svjetski državni i kulturni arhiv, Congressional Library u Washingtonu u SAD-u.

Velik broj Hrvata u iseljeništvu dao je golemi prilog hrvatskoj "prepoznatljivosti" u inozemstvu, bilo financijskim putem bilo putem literarne suradnje, ali i svojim prijevodima. Ovo samo potvrđuje da je hrvatska publicistika u inozemstvu i iseljeništvu imala presudnu ulogu ne samo u očuvanju hrvatske kulture nego i u stvaranju hrvatske države. ■

POTIČE IH LJUBAV PREMA VLASTITIM KORIJENIMA

Hrvatsku je u rujnu posjetilo izaslanstvo grada Rosarija, inače drugoga grada po veličini u Argentini, s počasnim konzulom RH, arhitektom Draženom Juragom na čelu, koji je ujedno i predsjednik Argentinsko-hrvatske udruge poduzetnika i profesionalaca (APECA), tako da je ovaj posjet bio i radnog karaktera. Odmah nakon dolaska posjetili su i Hrvatsku maticu iseljenika, gdje su ih primili ravnateljica Katarina Fuček i zamjenik ravnateljice Domagoj Ante Petrić, inače povratnik iz Argentine. U duljem srdačnom razgovoru delegacija je najprije izrazila svoje veliko zadovoljstvo ovim posjetom koji je za većinu njih bio i prvi susret s domovinom njihovih predaaka, uglavnom iseljenika iz Dalmacije.

Iako uglavnom slabog obrazovanja, ti su doseljenici teškim, poštenim radom školovali svoju djecu, pa su mnogi od njih danas ugledni profesionalci na raznim poljima. No glavna obiteljska i domoljubna poveznica tih generacija ostao je hrvatski jezik i kulturna baština. Zato su se udruživali u klubove, osnivali folklorne i glazbene skupine, okupljali se oko crkve i športa. No, vrijeme i životna sredina čine svoje, pa se kod ovog, novog naraštaja to gubi, a pogotovo se gubi znanje hrvatskoga jezika. I upravo tu HMI može vrlo mnogo pomoći, naglasili su članovi delegacije. "Mislim da vi, kao ustanova možete povezati Hrvate u inozemstvu tako da poradite na uspostavi hrvatskog jezika u službenim centrima visokih studija u Rosariju", izjavio je ugledni kardiokirurg Petar Tvrde i nastavio: "U Rosariju se samo na jednom mjestu službeno podučava hrvatski jezik na fakultetu i to je jedini studij hrvatskog u Argentini, pa čak i u Južnoj Americi. Jezik je to što nas spaja ili razdvaja i mi bismo htjeli da Matica podupre naša nastojanja da se hrvatski

“ U Rosariju se samo na jednom mjestu službeno podučava hrvatski jezik na fakultetu i to je jedini studij hrvatskoga u Argentini, pa čak i u Južnoj Americi. Jezik je to što nas spaja ili razdvaja i mi bismo htjeli da Matica podupre naša nastojanja da se hrvatski podučava, u suradnji s Vladom i odgovarajućim ministarstvima. Neka Matica bude pravi pokretač te ideje — kazali su gosti iz Argentine

Argentinsko izaslanstvo s ravnateljicom HMI-a Katarinom Fuček i zamjenikom Domagojem Antom Petrićem

podučava, u suradnji s Vladom i odgovarajućim ministarstvima. Neka Matica bude pravi pokretač te ideje. To je jedan od tri-četiri glavna cilja zbog kojih se APECA i stvorila." O teškoćama komunikacije, pogotovo s vlastitom djecom, opširno su govorili opširno i ostali gosti iz Argentine.

Ravnateljica Fuček zahvalila je gostima na iznesenim razmišljanjima, pogotovo onima na temu očuvanja jezika, jer to je uopće problem Hrvata izvan Hrvatske, naglasila je ona. "Naravno da hrvatska država osjeća taj problem, naravno da se to do kraja neće nikada moći riješiti, ali svi tu moramo to prepoznavati, ulagati najviše napora da maksimalno prene-

semo tu ljubav na generacije i da one mogu doći u Hrvatsku i putem pojedinih skraćenih programa upoznati Hrvatsku, naučiti jezik, a onda i dobiti jaču volju da se i sami uključe. HMI ima tradicionalne programe u kojima pokušava uspostaviti što veći interes i uključiti što više mladih Hrvata. Moramo još više aktivirati sve druge hrvatske ustanove i institucije da to podrže, a isto tako poduprijeti i sve vaše napore prema drugima da se na razini ministarstava, Vlade i ostalih povede upravo ta briga potrebe uspostave škola i očuvanja jezika. Nije to samo problem na španjolskom govornom području, nastavila je prof. Fuček i zaključila: "Drago mi je da ste došli, da imate toliko

Razgovori u Matici

ljubavi. Ništa bez ljubavi. Tako će i mladi shvatiti, a onda će uz našu potporu i potporu drugih sami pronalaziti kanale za komunikaciju i ostale veze. Žao mi je što se ne možemo temeljitije upoznati, ali biti će prigode. Sigurno je da su gospodarski tijekovi budućnost. Tu također ima prigode uspostaviti veze, a vaša iskustva mogu pomoći naći neke zajedničke interese. Želim također reći da smo otvoreni za svaku suradnju, uključujući naš časopis MATICU. Posebno bi bilo dobro čuti životne priče, a mi ćemo naći načina objaviti ih. Jer, što nije zapisano, neće se znati, nestat će. Molim vas, potaknite i sve druge, radite dobre stvari. Mi ćemo biti tu i koliko možemo, toliko ćemo pomoći. Hvala vam". Zadovoljni smo časopisom "Matica" jer smo putem njega u dodiru s Hrvatima diljem svijeta i zbivanjima u domovini. Zahvaljujemo na tome, izjavila je tajnica za tisak APECA. Maria Elena Bilicich. ■

U Poglavarstvu grada Splita gošća Carmen Cuadros Lucich predaje splitskom gradonačelniku Zvonimiru Puljiću postolje s hrvatskom i argentinskom zastavom

Izaslanstvo Rosarija ispred zgrade Županije splitsko-dalmatinske

POSJET ARGENTINSKOG IZASLANSTVA SPLITU

U Splitu je od 21. do 23. rujna boravilo izaslanstvo iz argentinskog grada Rosarija na čelu s arhitektom Draženom Juragom, predsjednikom APECA, argentinsko-hrvatske udruge poduzetnika i profesionalaca, a njihov je posjet Hrvatskoj dijelom bio radnog karaktera. Naime, željeli su stupiti u vezu s hrvatskim gospodarstvenicima, ali i upoznati ljepote i povijest Hrvatske. Većina ih je podrijetlom s otoka Hvara ili iz okolice Imotskoga. U Splitu ih je primio županijski Odbor za

iseljeništvo, dok ih je u Poglavarstvu primio gradonačelnik Zvonimir Puljić. Taj susret čekali su s osobitim nestrpljenjem, jer su očekivali odgovor na pismo koje je, prije dva mjeseca, donio tajnik APECA Javier Santich. U sadržaju stoji kako čelnici Rosarija pozivaju Split na bratimljenje. Gradonačelnik Puljić nagovijestio je da će njegov odgovor biti pozitivan, što je razveselilo goste.

Nakon toga je argentinsko izaslanstvo posjetilo Gospodarsku komoru Dalmacije, čija je predsjednica Jadranka Radovanić obećala kontakte s uvoznicima s ovog područja. Gosti iz Rosarija su, najvećim dije-

lom, nudili poljoprivredne proizvode poput soje, kukuruza i pšenice. Ako se bratimljenje dvaju gradova uskoro ostvari, to bi bio poticaj za drugi posjet Komore Argentini, ali ovaj put, ne samo Buenos Airesu, nego i tristotinjak kilometara udaljenomu Rosariju, milijunskom gradu na čijem području živi 30 000 stanovnika hrvatskoga podrijetla. Gosti su iz Splita otišli na Hvar, što je jedva čekao dio izaslanstva, jer je to bila prigoda da prvi put posjete rodni otok svojih predaka.

Napisala i snimila:
Branka Bezić Filipović

JESEN U LICI

U Gospiću je 7. i 8. listopada održan kulturno-turistički sajam pod nazvom "Jesen u Lici", na kojemu je sudjelovalo oko 140 izlagača iz Ličko-senjske i susjednih županija. Izloženi su ponajprije poljoprivredno-prehrambeni proizvodi te proizvodi s obiteljskih gospodarstava i poduzetnika Like i Primorja. Uz bogat folklorni programa na kojem su nastupile skupine iz Perušića, Gospića, Ličkog Lešća, Lovinca, Sinca i Otočca predstavljen je i Parka prirode Velebit te je organizirana radionica Hrvatskih šuma pod nazivom "Šuma-drvo-biomasa". Brojni posjetitelji mogli su razgledati i kupovati tradicijske rukotvorine te kušati kulinarske specijalitete iz Like. Na izložbu su doputovali i mnogobrojni Ličani iz Zagreba posebnim vlakom koji su organizirali pokrovitelji

izložbe Ličko-senjska županija i Hrvatske željeznice. "Lika ima velike mogućnosti u proizvodnji zdrave hrane. Koliko budemo cijenili i njegovali svoje tradicijske običaje, toliko ćemo sutra biti cijenjeni u okrilju Europske unije", rekao je, otvarajući izložbu, potpredsjednik Hrvatskoga sabora Darko Milinović.

OBNOVLJEN ZAGREBAČKI TRG SV. MARKA

Središnji gornjogradski Trg sv. Marka, na kojem se nalaze sjedišta Vlade, Sabora i Ustavnog suda, otvorio je 16. rujna nakon završetka obnove zagrebački gradonačelnik Milana Bandić. Trg i okolne ulice popločeni su starim granitnim kockama, preuređene su vodovodne cijevi i električne instalacije. Ukupna vrijednost radova iznosi 14,5 milijuna kuna. Gradonačelnik je pritom izjavio da je to tek prva faza radova na obnovi povijesne zagrebačke jezgre.

OBLJEŽAVANJA 15. OBLJETNICE DOMOVINSKOG RATA

Postrojavanjem vojnih i policijskih postrojbi 17. rujna u Čakovcu je obilježena 15. obljetnica Spomendana oslobođenja Međimurja od tzv. JNA.

U ratnoj luci Lora u Splitu održana je 18. rujna središnja proslava Dana Hrvatske ratne mornarice (HRM). U Šibeniku je 18. rujna svečano obilježena 15. obljetnica

šibenskog pothvata kojoj je nazočila i potpredsjednica Vlade i ministrica branitelja Jadranka Kosor. U Varaždinu je 22. rujna obilježena 15. godišnjica pobjede nad jugoslavenskom vojskom. Svečanim postrojavanjem oko tri tisuće preživjelih pripadnika 204. vukovarske brigade Hrvatske vojske (HV), koja je godine 1991. sudjelovala u obrani Vukovara od srpske agresije, u Vukovaru je 25. rujna obilježena 15. obljetnica te postrojbe. U Dubrovnik je 1. listopada obilježena 15. obljetnica početka srpsko-crnogorske agresije na krajnji jug Hrvatske.

Svečanom akademijom 6. listopada obilježena je 15. obljetnica osnutka Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske te Dan hrvatske neovisnosti, a na svečanosti u Domu HV-a "Zvonimir" uručena su odličja ratnim postrojbama i zapovjedništvima operativnih zona Hrvatske vojske. Na svečanosti su, osim predsjednika države i vrhovnog zapovjednika Stjepana Mesića, nazočili i bivši načelnici Glavnog stožera te djelatni i umirovljeni generali, pripadnici Glavnoga stožera. Govoreći o danima ustrojavanja Glavnog stožera, sadašnji načelnik general zbora Josip Lucić rekao je da je cijela ova godina posvećena 15. obljetnici ustroja hrvatskih Oružanih snaga.

Pripremili: **Diana Šimurina-Šoufek i Hrvoje Salopek**

VELIKO OTKRIĆE RADMANOVA TIMA

U medijima je senzacionalno odjeknula vijest da je naš znanstvenik svjetskoga glasa Miroslav Radman sa svojim timom otkrio mehanizme kako se bakterije nakon "kliničke smrti" ponovno mogu vratiti u život. O velikom otkriću, o kojem pišu mnoge novine diljem svijeta, Radman kaže da je čisto hrvatsko postignuće. "Sto posto eksperimenata u istraživanju radile su hrvatske znanstvenice, a svi drugi su samo pomagali", kaže Radman

ODNOSI SAD-a I HRVATSKE NIKAD BOLJI

Novi američki veleposlanik u Hrvatskoj Robert Bradtke sredinom rujna dao je intervju za "Vjesnik". Na pitanje kako bi opisao odnose Hrvatske i SAD-a odgovorio je: "Kad sam nedavno razgovarao s predsjednikom Sabora Vladimirom Šeksom, kazao sam mu da su odnosi naših dviju zemalja bolji nego ikad prije. Uistinu vjerujem u to. Napredujemo u bilateralnim odnosima i u regionalnim pitanjima, a pojačavamo dijalog i u širim međunarodnim pitanjima". Američki veleposlanik također je izjavio da je Hrvatska primjer i model za ostale zemlje u regiji, model za stabilnost, demokraciju i europske integracije. Te da je Hrvatska predvodnica i prva među zemljama ove regije na putu prema EU i NATO-u.

GOSPODARSTVENICI ZAPADNE AUSTRALIJE U HRVATSKOJ

Izlaslanstvo zapadnoaustral-
skih gospodarstvenika bo-
ravilo je od 18. do 21. rujna
po drugi put, nakon posjeta
u rujnu 2004., u Hrvatskoj.
Bogati, za njih pripremljeni
program, ispunjen razgovo-
rima i susretima, organizirali

su Hrvatska obrtnička komora, resorna ministarstva i HGK. Sklapanjem ugovora o
gospodarskoj suradnji 2004., koji su potpisali predsjednici Komorâ Stjepan Šulek i
Brian Rakich, pokazao je veliki interes poduzetnika, mahom hrvatskoga podrijetla, za
ulaganja u turizam, kooperativu, drvnu i metalsku industriju u Hrvatskoj.

POSLOVNA ZONA U LOVASU

Ministar poljoprivrede Petar Čobanković označio je krajem rujna u Lovasu početak
radova na izgradnji nove poslovne zone u koju će putem programa CARDS Europske
unije biti uloženo 10 milijuna kuna. Riječ je o drugoj od ukupno četiri zone koje se
pomoću sredstva CARDS grade u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Ondje će se uskoro
izgraditi velika hladnjača za voće i povrće. To je preduvjet za intenzivniju proizvodnju
voća i povrća u tom dijelu Slavonije, rekao je tim povodom ministar Čobanković.

PODIŽU SE NOVI NASADI MARASKE

Zadarska "Maraska" ove je godine otkupi-
la 50 vagona višnje maraske koja uspijeva
jedino u Dalmaciji, na području oko Zadra
do Makarske, a najkvalitetnije dozrijevaju u
Ravnim kotarima. Pod brandom "Maraske"
najpoznatiji su voćni sirupi, osobito Amare-

na koja nosi epitet izvornog hrvatskog proizvoda, kao i liker marascino. U suradnji s
Ministarstvom poljoprivrede i Hrvatskim šumama, između Suhovara i Zemunika Gor-
njeg, u Vaćinama, "Maraska" je započela podizati nasade višnje maraske. Zemljište je,
uz pomoć donatora i države, uglavnom razminirala sama, a dobila je za njega četrde-
setogodišnju koncesiju. Prva berba očekuje se nakon pet godina, vrhunac rodosti
sadnice je deset, a životni vijek trideset godina.

U PUNTA SKALI NIČE EKSKLUZIVNO NASELJE

Austrijska tvrtka Falkeste-
iner Michaeler Hotels &
Resorts u Punta Skalu će
uložiti 150 milijuna eura.
Toliko će stajati izgrad-
nja i uređenje turističkog
kompleksa na 30 ha ze-
mljišta koji će uključivati
hotel s pet zvjezdica, we-
llness centar na 5 500 če-
tvornih metara – najveći

u Hrvatskoj. Tu će se izgraditi i tvz. Obiteljski hotel s četiri zvjezdice s 252 apartmana,
wellness centrom na 20 000 četvornih metara i drugi popratni sadržaji. Apart-hotel u
istom kompleksu, osim 187 apartmana, uključuje i dva otvorena bazena i restauraci-
ju. Uz 28 samostalnih vila s bazenom i 274 zasebna apartmana, Punta Skala će postati
najekskluzivnijim mjestom na Jadranu.

ODLIČNE OCJENE CROATIA AIRLINESU

Prema istraživanju o zadovoljstvu
putnika na europskim letovima, hr-
vatski zrakoplovni prijevoznik Croa-
tia Airlines najbolji je regionalni član
udruge zrakoplovnih kompanija Star
Alliance, rekao je na susretu s novina-
rima krajem rujna pomoćnik glavnog
direktora Croatia Airlinesa, Srećko Ši-
munović. Najbolje su ocjenjene uslu-
ge za vrijeme leta, točnost polijetanja
i ukupna cijena leta.

ZARADA POMORACA OSTAJE U HRVATSKOJ

Naši pomorci, njih 28 000, svoje zva-
nje ne nazivaju uzalud "kruhom s
devet kora". U domaćim brodskim
kompanijama plove ih 6 000, a oni
koji plove na stranim brodovima u
domovinu zaradom unesu i do pola
milijarde dolara. Domaćoj trgovačkoj
floti, 110 brodova, postali su naši po-
morci preskupi pa počinju razmišlja-
nja o Ukrajincima, Rumunjima... No,
bolje uvjete i plaće trebali bi ponu-
diti oni i spriječiti njihov odlazak na
strane brodove. Kakvi su to brodovi
i uvjeti na njima, najbolje govori
podatak da zapovjednik broda pod
sirijskom zastavom, na moru 18 mje-
seci, plove za mjesečnu plaću od 400
dolara. Naši bi plovili i za niže plaće,
uz bolje uvjete rada i veću sigurnost
posla, složili su se i sindikalci. Tehnički
neispravni i u vlasništvu bezobzirnih
vlasnika strani brodovi ruše cijenu
rada i našim pomorcima.

Hrvati pobijedili sami sebe?

Razjedinjenost hrvatskih stranaka u BiH omogućila pobjedu Komšiću iz SDP-a

Kandidat Socijaldemokratske partije BiH Željko Komšić pobjednik je na izborima za hrvatskog člana Predsjedništva BiH, potvrdilo je Središnje izborno povjerenstvo BiH (SIP). Prema potpunim rezultatima glasanja za novi sastav predsjedništva BiH Komšić je dobio glasove 97.267 birača što je 40,83 posto ukupnog biračkog tijela koje je biralo hrvatskog člana predsjedništva BiH. Kandidat HDZ-a BiH Ivo Miro Jović dobio je glasove 59.831 birača što je 25,11 posto. Treći je kandidat HDZ 1990. Božo Ljubić koji je dobio 42.424 glasa ili 17,81 posto. Središnje Izborno povjerenstvo BiH također je potvrdilo da je Haris Silajdžić uvjerljivo pobijedio u utrci za bošnjačkog člana Predsjedništva BiH dobivši 288.000 glasova birača, odnosno 62,1 posto, dok je njegov glavni suparnik Sulejman Tihić dobio glasove tek oko 130.000 birača ili 28 posto. Novi srpski član Predsjedništva BiH je Nebojša Radmanović koji je osvojio glasove 54,8 posto birača s područja Republike Srpske. Za razliku od izbora za Predsjedništvo BiH, rezultati izborne utrke za mjesta u parlamentima još nisu potpuno jasni. Prema podacima koje je iznio član SIP-a Suad Arnautović, do ponedjeljka navečer prebrojani su glasovi s 40 do 45 posto biračkih mjesta pa se do tada poznati rezultati još mogu značajnije mijenjati. Prema dostupnim podacima, Stranka demokratske akcije (SDA) s 22,5 posto osvojenih glasova dobila je najveću potporu birača u natjecanju za Zastupnički dom Parlamenta BiH s područja Federacije BiH. Slijedi Silajdžićeva SBiH sa 17,9 posto, HDZ BiH sa 13,5 posto, SDP sa 11,6 te HDZ 1990. sa 11,4 posto glasova. Izborni prag prešla je i koalicija HSP-Nova hrvatska inicijativa (NHI), Narodna stranka radom za boljitak (NSRZB) te prvi puta i Bosanskohercegovačka patriotska stranka (BPS) Sefera Halilovića. S područja Republike Srpske u Parlament BiH za sada ulazi tek pet stranaka a najveći broj mandata pripast će SNSD-u koji je dobio više od 50 posto glasova. U Zastupničkom domu Parlamenta Federacije BiH najjača bi trebala biti SDA s oko 21 posto osvojenih glasova, slijedi SBiH sa 17,9 posto glasova a na trećem mjestu je HDZ BiH s 13,4 posto glasova. HDZ 1990. osvojio je 11,67 posto glasova, koliko i SDP a zastupnike će imati i HSP-NHI, BPS te NSRZB. U Narodnoj skupštini RS dominirat će SNSD koji ima više od 46 posto glasova. Središnje izborno povjerenstvo objavljivat će dopunjene izborne rezultate kako se budu prebrojavali glasovi. (Hina)

Još su jedni opći izbori iza nas. Mi, Hrvati u BiH, ponovno nismo zadovoljni. Naš dugogodišnji vapaj kako smo u praksi sve manje i manje konstitutivni narod, sad je tek malo prihvaćen u Europskoj zajednici kad nas je uspio pobijediti SDP-ov predsjednik sa svojim kandidatom za člana Predsjedništva. Da SDP-ov član nije dobio na izborima, vjerojatno se o izbornom zakonu ne bi ništa govorilo, bez obzira na to što nije pravedan.

Izborna kampanja naših hrvatskih kandidata sličila mi je onoj slici kada strijelac koji prije nego što zategne luk kako bi pogodio metu, stavi preko očiju povoj kroz koji se ne može ništa vidjeti. Problem tih strijelaca, koji zatvaraju oči kad gađaju, još je veći jer ni nakon takva gađanja ne žele stvarno vidjeti što su pogodili.

Može se očekivati kako će politički čelnici našeg hrvatskoga naroda u BiH, barem sada nakon poraza na izborima,

imati snage, hrabrosti, razboritosti i mudrosti zajedno sjesti te pogledati i analizirati što se učinilo. Ni na jednom polju nema uspjeha ako se ne znaju jasni ciljevi te ako se nakon određenih akcija ne prate učinci. Praćenje učinaka omogućuje nam da vidimo što smo od zadanih ciljeva ostvarili i koliko su nam korištena sredstva u tome koristila. Na žalost, mnogi izbjegavaju praćenje učinaka, jer onda nema odgovornih za neostvarene ciljeve. Zatim, druga je pogreška u tome što je komunikacija u našoj sredini još uglavnom jednosmjerna, odnosno ide iz jednog središta prema krajnjim primaateljima.

Povratne vijesti teško dolaze do središta. Sad bi čelnici hrvatskih stranaka trebali posjetiti i čuti svoje stranačke kolege po temeljnim ograncima te simpatizere i druge osobe koje žele sudjelovati u poboljšanju životne situacije našeg naroda u BiH. (fra Iko Skoko, *Večernji list* - izdanje za BiH, 9.10.2006.) ■

PREDSTAVLJENA KNJIGA

“BANJOLUČKA BISKUPIJA U SLICI I RIJEČI OD 1881. DO 2006.”

U četvrtak, 21. rujna 2006. u predvorju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu predstavljena je knjiga “Banjolučka biskupija u riječi i slici od 1881. do 2006.” autora profesora Franje Marića i mons. dr. Ante Orlovca. Ova monografija objavljena je u povodu 125. obljetnice utemeljenja Banjolučke biskupije u okviru ponovnog uređenja redovite crkvene hijerarhije na području Bosne i Hercegovine i osnivanja Vrhbosanske metropolije.

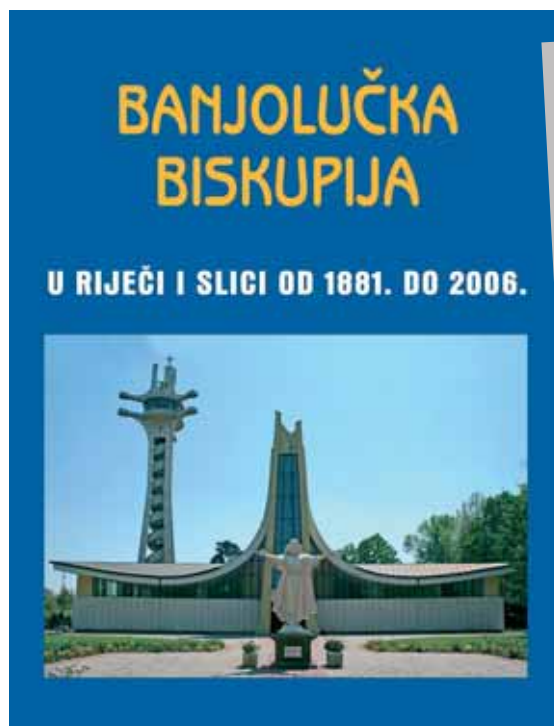
Knjigu su pred brojnim auditorijem predstavili banjolučki biskup mons. dr. Franjo Komarica, ravnatelj NSK dr. Josip Stipanov, povjesničari dr. Mijo Korade i mr. fra Anđelko Barun, demograf dr. Anđelko Akrap te autori.

Biskup Franjo Komarica radosno je zahvalio svima koji su pridonijeli tomu da ova druga knjiga u nizu nakon one o Vrhbosanskoj nadbiskupiji ugleda svjetlo dana, kazavši kako je potrebno skinuti “oblače neznanja i prikazati istinu” o čijoj se dramatičnoj situaciji malo zna. Zato su smatrali svojom obavezom ovom monografijom upoznati svoj narod i ostale s dramatičnim, ali slavnim životom svoje biskupije.

Monografija popunjava praznine u neznanju o sadašnjosti, prošlosti i budućnosti Crkve u Banjolučkoj biskupiji, istaknuo je mons. Komarica. Pritom je dodao kako se u knjizi nalaze na jednom mjestu sabrani svi podaci o kulturnome, povijesnome i karitativnome radu za dobrobit Katoličke crkve i hrvatskoga naroda, ali ne samo njih. Ona je na neki način “neuništivi reflektor za obasjavanje istine, u borbi između dobra i zla, ljubavi i mržnje”, završio je mons. Franjo Komarica.

Dr. Mijo Korade istaknuo je da ovo djelo nije nimalo tipično. Da je to povijesna monografija, sažeti pregled

U knjizi se nalaze na jednome mjestu sabrani svi podaci o kulturnome, povijesnome i karitativnome radu za dobrobit Katoličke crkve i hrvatskoga naroda, ali ne samo njih

Prof. Franjo Marić

50 svećenika. Govoreći o važnim crkvenim osobama iz te biskupije, dr. Orlovac, generalni vikar Banjolučke biskupije, istaknuo je dva kardinala – Vinka Puljića i Guida Delmestrija, biskupa

Komaricu i jednoga blaženika – dr. Ivana Merza, kojeg je blagopokojni papa Ivan Pavao II. u Banjoj Luci godine 2003. proglasio blaženim.

Prof. Franjo Marić rekao je da je cilj knjige bio “nastaviti hod kroz poharanu Bosnu, kroz ono što je nekada bilo katoličko i što je danas, a ujedno otvoriti slijepcima - političkim moćnicima - oči” kako bi napokon mogli shvatiti posljedice koje su tijekom dramatičnih povijesnih i demografskih zbivanja zahvatile te prostore.

Nakon knjiga o “Vrhbosanskoj” i “Banjolučkoj biskupiji” nadamo se da će prof. Marić napisati i treću knjigu o Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji kako bi time zaokružio bosanskohercegovačku katoličku crkvenu pokrajinu. ■

sadašnjega stanja, a i kulturnopovijesni vodič. Ova se knjiga sastoji od riječi, brojeva i slika. Profesor Marić ju je strogo znanstveno i lagano napisao. “Zbog obilja podataka (slikovnih i statističkih) i sustavno izložene literature izvora, ovo vrsno djelo, s demografskoga stajališta, vrijedan je znanstveni doprinos”, istaknuo je prof. dr. Anđelko Akrap.

“Pisati ovako opsežno i objektivno monografiju, ne može se a da se ne opiše djelovanje i prisutnost franjevac danas i u povijesti Banjolučke biskupije”, istaknuo je fra Anđelko Barun, koji je knjizi dao svoj doprinos proučavanjem i iznošenjem povijesnih činjenica vezanih uz pastoralno djelovanje franjevac na prostoru Banjolučke biskupije. Franjevci su ovdje prisutni od početka 14. stoljeća. Danas drže 17 župa u kojima djeluje

Napisala: **Matija Maša Vekić**

Navršilo se 15 godina i nešto sitno dana otkako je "Bedem ljubavi – pokret majki za mir 1991." označio čudesnu prekretnicu u borbi Hrvatske za izlazak iz jugoslaven-ske federacije i državno osamostaljenje.

Od okupljanja pred ondašnjom Komandom Pete vojne oblasti na zagrebačkom Krešimirovu trgu pred stotinjak tisuća ljudi i glasovitoga govora *Vlade Gotovca*, preko odlaska autobusima u beogradski Generalštab po svoje sinove – vojnike u JNA, do pohoda po europskim "centrima moći" Bruxellesu, Bonnu, Frankfurtu i Münchenu, i dirljivoga dočeka po povratku u Zagreb, malo je tko izazvao toliko nepodijeljenog divljenja kao taj Bedem ljubavi. U samo nekoliko dana, nepokolebljive i pragmatične, kakve majke uglavnom i jesu, postigle su – sebi na ponos, drugima na poštovanje! – više nego politika i diplomacija mjesecima prije njih. Njihov je *Bedem* pokazao nadaleko da govor ljubavi ipak može biti razgovjetniji od govora oružja i djelotvorniji od njegovih učinaka. Odnosno, da se ono što se vrlo često čini nemogućim (generalima, recimo), majčinskom alkemijom ipak može preobratiti u neobjašnjivo, spasonosno čudo. Uostalom, zbog mnogo takvih malih čuda ovaj svijet, unatoč svemu, još uvijek postoji – spašava ga od njega samoga ljubav njegovih majki!

DORIS PACK, NAŠA PRIJATELJICA ZAUVIJEK

A kako su, najavljujući svoj obljetničarski tjedan (5.-11. listopada 2006.) u obavijesti medijima pripomenule da, baš kao i onda, i sad svoj trud drže svojom obvezom, i mi smatramo našom obvezom podsjetiti čitatelje na taj trud.

Dakle, pod pokroviteljstvom Vlade RH, a u suradnji sa zagrebačkim Institutom društvenih znanosti "Ivo Pilar", obljetničarski je tjedan započeo u Vukovaru. Baš onako kako je netko lijepo

Napisala: **Ksenija Erceg**

Bedem majčinske snage i hrabrosti

Ono što se 1991. mnogima činilo nemogućim, majčinskom alkemijom ipak se preobrazilo u neobjašnjivo, spasonosno čudo

Slavica Bilić

pripomenuo: ništa bez Vukovara i teško bez vu-

kovarskih majki. Kao i prije 15 godina kad su put Beograda po svoje sinove krenule majke iz cijele Hrvatske, a bilo ih je i iz Slovenije i Bosne i Hercegovine, tako su i sad u Vukovar zajedno krenule položiti vijence i pokloniti se žrtvama na Ovčari majke iz raznih krajeva Hrvatske i majke iz Srebrenice. Dan poslije u zagrebačkoj Starogradskoj vijećnici slušali smo potresna svjedočanstva majki iz Siska, Bjelovara, Daru-

vara, Splita, Zadra, Varaždina, Zagreba, Dubrovnika... i iz Srebrenice. Središnjoj svečanosti u Zagrebu nazočila je i posebno draga gošća, počasna članica *Bedema*, europska parlamentarka gospođa *Doris Pack* koju pamtimo iz onih dramatičnih vremena kao rijedak prijateljski glas iz Europe i svijeta, te iz svih ovih godina poslije kao ustrajnu lobisticu za hrvatsku samostalnost i njezino mjesto u uniji europskih zemalja. Nisu stigli, ali su se ispričali i uputili svoje pozdrave i čestitke nekadašnji ministar vanjskih poslova Republike Austrije *Alois Mock* i predsjednik Transnacionalne radikalne stranke

Marco Pannella – ovećim i nadahnutim pismom iz Rima.

Govorili su, s različitih aspekata prisjećajući se kolovoza i rujna 1991. godine i zahvaljujući majkama na njihovoj požrtvornosti i angažmanu, dr. Zdravko Tomac, prof. dr. Hrvoje Kačić, dr. Slobodan Lang, prof. dr. Zvonko Knezović. Naposljetku, govorili su i dr. Josip Jurčević, povjesničar iz Instituta "Ivo Pilar", i gospođa Slavica Bilić, utemeljiteljica i prva predsjednica Bedema ljubavi, kao svojevršni domaćini i moderatori znanstvenoga skupa o ulozi Bedema ljubavi u Domovinskom ratu, i o fenomenu mirovnih pokreta majki u svijetu.

SAČUVATI POVIJEST OD ZABORAVA I MITOLOGIZACIJE

Inače, Institut "Ivo Pilar" potkraj ove godine objavit će i knjigu o (prvih) 15 godina Bedema, u kojoj bi se trebao naći

totalnom pomanjkanju diplomatske glazure u pregovaračkoj misiji s oficirima JNA i apsolutnoj nezainteresiranosti za moć činova i oružja. "Nema za nas više razine od naših sinova, ne propustite li autobuse stići ćemo pješice u Beograd, ako treba, ići ćemo i bose, pozivamo i majke iz Srbije da nam se pridruže" - zabilježile su kamere HRT-a (S)lavičin verbalni duel s višom instancom iz JNA. A bilo je takvih prizora..., ponavljali su se i otvarali vrata tamo gdje političari svojom kolebljivošću i uobičajenim metajezikom nisu uspijevali pomaknuti ništa. Ova žena prkosne snage i postojane hrabrosti (koliko znam, djelić toga duguje i svojem čvrstom kršćanskom svjetonazoru) sišla je "s pozornice" nakon obavljena posla i vratila se svojim svakodnevnim obvezama u obitelji i na poslu. Daleko od govornica i reflektora. Kao i tolike druge majke, uostalom, u čije ime danas

srebreničkim gošćama iz susjedne BiH, obilježavanju 15. godišnjice po gradovima Hrvatske sudjelovala je i glavna tajnica najutjecajnije južnoameričke nevladine organizacije *Madres de Plaza de Mayo*, gospođa Hebe de Bonafini.

- Mir za koji ste se cijelo vrijeme zalagali, kao i pravo na dostojanstven život vaše djece bili su i naši motivi kad smo prije trideset godina otpočeli našu borbu protiv vojne hunte predvođene generalškom oligarhijom.

Mi znamo vrijednost solidarnosti i potrebu organiziranja obespravljenih slojeva društva; goleme mase ljudi žive život nedostojan našega vremena i to ne može biti svijet koji ćemo ostaviti svojoj djeci - poručila je gospođa de Bonafini koja se sa svojim kolegicama uspjela izboriti za prvorazredno mjesto u ukupnome političkom životu Argentine. Slike majki s Plaze de Mayo na jednom od glavnih trgova Buenos Airesa koje se opiru nasilju vojne hunte predvođene generalom Videlom, obišle su svijet, nadahnule filmaše i književnike, počele živjeti kao bitan dio fenomena mirovnih pokreta majki u svijetu. Kao što to pomalo postaju i majke, sestre, bake, supruge, prijateljice..., tisuće žena iz Srebrenice u čije je ime iz zagrebačke Starogradske vijećnice gospođa Kada Hotić poručila: "Majke su najveća snaga za očuvanje mira, jer je poštovanje tuđih života jamstvo naših vlastitih života; jedino tako moguća je pravda.

I poručujemo svima našim muškarcima da nas podupru u tim nastojanjima, nemojmo dopustiti da nam drugi podvaljuju laž za istinu i uvaljuju tobožnju pravdu.

A bi li međunarodna zajednica sebi željela pravdu kakvu nama kroje?" I zaradila je gospođa Hotić veliki iskreni pljesak, za točne definicije i pametna pitanja. Za dojmive i iskustvene poruke srca umjesto jalovih političkih parola.

Ukratko, i danas ima posla za Bedem(e) ljubavi. I zato njegove članice nastavljaju svoju, kako same kažu, tihu misiju, zato su ostale aktivne svih ovih godina. Čestitamo im obljetnicu, neka im je sretno i plodotvorno i sljedećih 15 godina.

I neka uz tzv. milenijsku fotografiju s Markova trga iz serijala znanoga hrvatskog snimatelja Šime Strikomana, imaju za popudbinu i našu ljubav i svaku moguću potporu. ■

Sudionici skupa

sav raspoloživi pisani i slikovni materijal, novinski zapisi, fotografije, kazivanja majki, pisma sinova vojnika, analize fenomena Bedema iz raznih strukovnih pera i aspekata... Bit će to, sasvim sigurno, dragocjeno izdanje, važan podsjetnik u poplavi zaborav(ljanj)a kojem smo upravo nevjerovatno skloni, a vjerovatno i pomoć u demitologizaciji zasluga i zasluznih, čemu smo skloni gotovo jednako kao i zaboravu.

Što se pak tiče Slavice Bilić, "po mnogočemu osobite dame" kako su je najavili u protokolu svečanosti, to je ona gospođa koju s televizijskih ekrana pamtim o

gospođa Bilić s mješavinom sjete i ljutnje pita: gdje su nam sada nekadašnji zanos i polet, i zašto je iskrenu i čistu potrebu da se pomogne zamijenila nesimpatična potreba da se - domogne?!

A gospođa Zdenka Grdović iz Zadra svoju je priču iz 1991. zaključila prosto- dušnom željom i nasušnom potrebom današnje Hrvatske: "Ja bih voljela da mi svi skupa opet ka i prije budemo jedan veliki Bedem ljubavi..."

NE DAJMO DA NAM UVALJUJU TOBOŽNJU PRAVDU!

Zajedno s majkama iz Bedema ljubavi i

Ovdje je riječ o Anti Starčeviću, velikom hrvatskom političaru, "ocu domovine" - kako su ga nazvali njegovi suvremenici iz pravaških redova. Zvali su ga, u znak bliskosti, i nazivom: *Stari*, ali ne zato što je bio dobno stariji od mnogih svojih političkih sljedbenika, već jednostavno po početnom dijelu njegova prezimena: *Star*, kojemu su dodali fonem: *i*, što je, spojeno, oblikovalo izraz: *Stari*.

Ante Starčević je rođen 28. II. 1823. u Žitniku, selu graničarske Ličke regimente, iz kojega su u bojovima s Turcima, kao i u ratovima koje je vodila Habsburška Monarhija, potekli mnogi ratnici. Kao izuzetno bistar dječak želio se školovati. Budući da u njegovu rodnom mjestu nije bilo osnovne škole, osnovnu je školu pohađao u Klancu, susjednom selu. Nakon toga nastavio je pohađati zagrebačku gimnaziju kao njezin redoviti đak. Na nagovor svoga strica Šime, župnika u Karlobagu, i Mirka Ožegovića, biskupa senjskog, koji su ga i materijalno podupirali, odlučio se za studij teologije i filozofije. Taj je studij započeo 1845. u Senju i nastavio od 1846. u Pešti. Studij filozofije, koji ga je više interesirao, završio je u redovitom roku i stekao doktorat, ali studij teologije nije okončao, jer mu svećenički poziv nije bio privlačan.

Napisao: Ivo Perić

Skromni beskućnik – Otac domovine

U svom privatnom životu živio je vrlo skromno. Nije imao ni stalne plaće, ni kakvih stalnih prihoda. Bio je samac, neženja. Nije imao ni kuće, ni adekvatnog stana

Da bi imao od čega živjeti zaposlio se kao perovoda u pisarni zagrebačkog odvjetnika Lavoslava Šrama i uz taj posao, u svom slobodnom vremenu, bavio se pisanjem. Kao pisca ga je privlačila izvještajno-deskriptivna, polemička i znanstvena publicistika. Za razliku od ostalih iliraca, koji su u postilirizmu pri-djev *ilirski* zamjenjivali izrazima *narodni*, *slavjanski* ili *jugoslavjanski*, Starčević je taj pridjev supstituirao sasvim određenim izrazom *hrvatski*. Zalagao se da se pojmovi nazivaju njihovim pravim imenom. Prave nazive za hrvatski prostor: *Hrvatska*, za hrvatski narod: *Hrvati* i za jezik kojim govore Hrvati: *hrvatski jezik*, treba - insistirao je on - afirmirati tom

njihovom izvornošću, a ne zamagljivati ih nepriličnim novotvorinama.

Kao osviješteni Hrvat, Starčević se prvi odlučno suprotstavio Vuku Karadžiću, koji je - zanesen svojim ekspanzionističkim velikosrpsvom - ne-utemeljeno, iskonstruirano i tendenciozno sve štokavce nazivao Srbima i jezik hrvatske štokavštine srpskim jezikom. U Karadžiću, kao takvom, vidio je i osuđivao negatora hrvatskoga naroda i otičara hrvatskih jezičnih stečevina. U svojim se kritičkim napisima Starčević čudio kao taj Srbijanac, koji je skupljao narodne pjesme u hrvatskim krajevima, ima smjelosti da pred kulturnim svijetom objavljuje te pjesme kao *Srpske narodne*

pjesme, i kako taj čovjek, koji je preuzimao riječi iz hrvatske književnosti i hrvatske leksikografije, može dopustiti sebi da to hrvatsko jezično blago objavljuje pod nazivom *Srpski rječnik*. Smatrao je to krajnje drskim, neobzirnim, iritantnim i nepoštenim poslom.

Imao je Ante Starčević, nadahnut četrdesetosmaškim previranjima u Hrvatskoj i uopće u Habsburškoj Monarhiji, i svoje državotvorne koncepcije, ali h za Bachova apsolutizma nije moga javno iznositi i obrazlagati. Tek nakon uspostave ustavnosti (1860.) to mu je bilo moguće. Izabran za velikog bilježnika Riječke županije, pisao je, kao veliki bilježnik, predstavke tamošnje županijske skupštine, koje su upućivane caru i kralju Franji Josipu I. Tim je predstavkama ukazivano na nepovoljan položaj Hrvatske u Habsburškoj Monarhiji i na težnje i pravo hrvatskoga naroda da bude slobodan, nesputan i zadovoljan.

Godine 1861. izabran je Starčević i za zastupnika u Hrvatskom saboru. Kao saborski zastupnik, zajedno sa saborskim kolegom Eugenom Kvaternikom, svojim bliskim prijateljem i istomišljenikom, zalagao se za *slobodnu i samostalnu Hrvatsku s kojom se neće zapovijedati ni iz Beča, ni iz Pešte, već iz Zagreba*. Vezu s habsburškom dinastijom dopuštali su jedino preko ličnosti cara iz te dinastije, koji bi se u Zagrebu posebno *krunio krunom hrvatskoga kralja*.

Te su godine (1861.) Starčević i Kvaternik utemeljili i svoju političku stranku u banskoj Hrvatskoj, koju su nazvali *Strankom prava*. Jer, *sloboda i samostalnost Hrvatske*, za koje se zauzimala ta stranka, *temeljila se i na hrvatskom državnom pravu i na prirodnom pravu hrvatskoga naroda da bude i ostane svoj, da bude slobodan i sretan*. Ta je stranka - nakon Rakovičke bune i Kvaternikove pogibije (1871.) - uklonjena za neko vrijeme s hrvatske političke scene, jer je na sebe tim ustaničkim činom bila navukla biljeg veleizdajništva.

Iako progonjen (zatvaran i na razne druge načine šikaniran), Starčević se nije dao slomiti: *ostao je politički uspravan, dosljedno odan svojoj državotvornoj misli*. Kad je stranka kasnije bila obnovljena, imala je iz dana u dan sve više pristaša, osobito iz redova hrvatske srednjoškolske i studentske mladeži. Svoj vrhunac dosegla je za saborskih izbora 1884.,

kad je izborila 24 saborska zastupnička mandata.

Kao ideolog i vođa Stranke prava, Starčević je uživao veliki ugled među pravašima. Njegovi brojni novinski članci, kao i njegovi brojni saborski govori, koje su donosile pravaške novine, rado su čitani, iščitavani, prepričavani i hvaljeni. Iz njih su zračili njegovo žarko hrvatsko rodoljublje, izgrađenost njegove hrvatske državotvorne misli i njegova eruditska elokventnost. Posjedovao je on široko znanje iz filozofije, povijesti, politologije, sociologije, demografije i drugih društvenih disciplina, koje je veoma skladno i funkcionalno koristio u svojim napisima i govorima. Bio je vrstan pisac i govornik. Isto tako bio je i vrstan poznavalac stranih jezika. Osim latinskog jezika, aktivno se služio još i njemačkim, francuskim, mađarskim, talijanskim i ruskim jezikom.

U svom privatnom životu živio je vrlo skromno. Nije imao ni stalne plaće, ni kakvih stalnih prihoda. Bio je samac, neženja. Nije imao ni kuće, ni adekvatnog stana. Stanovao je u jednoj podstanskoj sobi (u Kukovićevoj zgradi u Gajevoj ulici), u kojoj je i pisao i primao prijatelje i političke suradnike. Njegovi su politički istomišljenici pokrenuli 1892. akciju prikupljanja novčanih priloga s nakanom da mu sagrađe kuću u Zagrebu, u kojoj bi se mogao sastajati i Izvršni odbor Stranke prava i u kojoj bi mogla biti i uredništva pravaških listova. Akcija se odvijala vrlo uspješno. Skupljena je velika suma, kojom je bilo moguće izgraditi reprezentativnu dvokatnu palaču. I to je učinjeno. Ta je palača tijekom 1894. i 1895. bila izgrađena i poklonjena Anti Starčeviću. Na njenom pročelju pisalo je velikim uklesanim slovima: STARČEVIČEV DOM.

U tom svom domu proveo je Ante Starčević zadnje mjesece svoga života. Zbog onemoćalosti bio je tada politički potpuno nedjelatan. Doživio je u tim mjesecima i ono, što nije ni želio, ni očekivao: *raskol u Stranci prava*. Pod utjecajem Josipa Franka priklonio se Frankovoj pravaškoj frakciji: *Čistoj stranci prava*. Iscrpljen bolešću umro je 28. II. 1896. Sahanjen je na groblju u Šestinama. Tu mu je kasnije (1903.) - nastojanjem stranačkih pristaša - podignut i doličan nadgrobni spomenik (rad kipara Ivana Rendića). ■

Spomenik Anti Starčeviću ispred Starčevićeva doma u Zagrebu

I u Australiji se njeguje

Iz Australije su se nedavno vratila tri velika zagovornika učenja hrvatskog jezika koji su, tijekom srpnja i kolovoza, boravili među djecom hrvatskih iseljenika kako bi im približili jezik njihovih korijena. U Programu međunarodne kulturne suradnje Ministarstva kulture RH i Hrvatskoga društva književnika za djecu i mlade, u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova RH, u Australiji su tri tjedna boravili pisci koji su održali niz susreta s hrvatskom djecom u izvandomovinstvu. Može se reći da su gostovali najugledniji pisci, jer su zastupljeni u obveznoj lektiri za pučkoškolski naraštaj, a to su: Robert Mlinarec, tajnik Društva, Želimir Hercigonja, predsjednik, i Jadranko Bitenc, član Društva. O njihovu posjetu Australiji i dojmovima s puta razgovarala sam s čelnim čovjekom Društva i vođom puta ove male ekspedicije Želimirom Hercigonjom.

Koji je razlog odlaska pisaca u izvandomovinstvo?

— Želja nam je da hrvatska riječ bude nazočna među Hrvatima u iseljeništvu, ne samo u prvoj, drugoj i trećoj generaciji nego mnogo dulje, za stotine godina. Tako da budući naraštaji budu ponosni na svoj iskon, povijest, kulturu i domovinu svojih pradjedova. Naime, prvotna nakana ove je godine da snimimo stanje hrvatskog standarda, pohvatamo kontakte od udruge učitelja, samih učenika, konzulata, veleposlanstava, domovinskih klubova i u tome smo uspjeli.

Australija je prva u nizu zemalja koje kanite posjetiti u svojoj misiji. Kakve impresije donosite s puta?

— Australija je krasna zemlja – mislim – flora i fauna, boje mirisi, energijski naboj zemlje i ljudi su potpuno drukčiji. Ono što ima Hrvatska, nema ova Australija.

Što se tiče poznavanja hrvatskoga jezika, mišljenja sam kako bi roditelji

Pjesnici s Katicom Perinac i učenicima ispred katoličke škole Holy Family u Geelongu

“Roditelji kod kuće trebaju razgovarati sa svojom djecom hrvatskim jezikom. Tako će djeci trajno ostati sveto - hrvatsko slovo. Hrvatska se riječ polako i nepovratno zatire na ovim prostorima. Potrebni su veliki napori mjerodavnih ministarstava u Hrvatskoj da se iseljenim Hrvatima pomogne u očuvanju hrvatskog identiteta

— ističe Želimir Hercigonja

kod kuće trebali više sa svojom djecom razgovarati hrvatskim jezikom. Tako će djeci trajno ostati sveto hrvatsko slovo. Hrvatska se riječ polako i nepovratno zatire na ovim prostorima. Potrebni su veliki napori mjerodavnih ministarstava u Hrvatskoj da se ovdašnjim iseljenim Hrvatima pomogne u očuvanju hrvatskog identiteta.

Koje ste sve australske gradove posjetili i u kojim ste se sve školama susreli s mališanima?

— Naše prvo odredište bio je prelijepi Melbourne, gdje smo posjetili generalni konzulat RH i imali izvrstan prijam kod generalne konzulice Ane Modun

koja nam je omogućila višednevni rad s djecom u Geelongu. Također smo radili s hrvatskim nastavnicima i učenicima pri HKM-u u crkvi sv. Nikole Tavelića na Cliftonu Hilu. U Geelongu, 70-ak kilometara udaljenom od Melbournea, radili smo s djecom različite dobi, od 5 do 12 godina u Katoličkoj osnovnoj školi Holly Family, u kojoj hrvatski jezik već 28 godina predaje Katica Perinac koja je i predsjednica Udruge hrvatskih učitelja u Victoriji. Djeca u toj školi uče hrvatski kao strani jezik, a polovicu učenika čine djeca hrvatskoga podrijetla. Potom se u Sydneyu susrećemo s učiteljicom Zlatom Radaković koja u Liverpoolu (Melbourne) vodi Subotnju školu hrvatskog jezika

hrvatska riječ

u srednjoj školi. Zahvaljujući gospođi Radaković radili smo s učenicima Subotnje etničke škole hrvatskog jezika (Saturday School of Community Languages) u New South Walesu, gdje je ona učiteljica, dok je predsjednica Udruge hrvatskih učitelja u New South Walesu Evica Kukolja. Susretu s našim učiteljicama i učenicima nazočila je i Marjory Ellsmore, glavna ravnateljica za sve Subotnje etničke škole u državi New South Wales. Također smo radili i s učenicima srednje škole u Parramatti (Melbourne), koja je također Subotnja etnička škola hrvatskog jezika.

Kako su Vas djeca prihvatila i kakav je njihov jezični standard?

— Djeca su nas sjajno prihvatila, pogotovo stoga što smo došli u nacionalnim dresovima naše nogometne reprezentacije. Vesela su i razdragana i moglo se primijetiti da su zadovoljna zbog dolaska hrvatskih pisaca u njihovu školu.

Jezični im je standard oskudan, no treba imati na umu da je to djeci "strani" jezik te da im roditelji, uglavnom, nemaju dovoljno predznanje hrvatskoga jezika.

Na koji ste način predavali učenicima?

— Svakojako! Nosili smo knjige, dječje časopise i iz njih radili. Robert i ja odlično govorimo engleski, pa smo 60-70% predavanja održali na engleskome. Nastojali smo što više govoriti hrvatski, no, ako nisu razumjeli, prevodili smo im na engleski. Dob djece bila je od 5 do 12 godina. S djecom od pet godina možete se sporazumjeti ono najnužnije. Nije bilo čitanja tekstova, razgovora, nego smo uglavnom pjevali pjesmice. No, općenito, djeci je najbitniji kontakt sa živim govornicima, što bi rekla gospođa Polinac, dakle sa živim jezikom iz Hrvatske.

Postoji li opasnost od asimilacije i zaboravljanja hrvatskog jezika?

— Hrvatska riječ na ovim, australskim prostranstvima iz dana u dan blijedi, a nove se generacije Hrvata i njihove djece rođene u Australiji sve više stapaju s australskom zajednicom, gubeći izvorni, hrvatski identitet.

Kakav je njihov školski program u usporedbi s našim?

— Školski je program, koliko smo uspjeli dobiti uvid u njega, skučen, ali

neusporedivo lakši no onaj u hrvatskome obrazovnom sustavu.

Vaš sveukupni dojam o "obećanoj" zemlji Australiji i našim iseljenicima?

— Naši, hrvatski iseljenici u toj sudoludnoj utrci za novcem zaboravili su ono najbitnije, to je moja osobna ocjena, pa nemaju dovoljno vremena ni za djecu. Sramotno je da već djeca prve generacije naših iseljenika u Australiji iznimno loše govore hrvatski jezik. Nije sve u kućama i novcu deponiranom u banci. Nešto se odlaže i u duši, a taj je depozit trajan.

Oduševili su me urednik "Spremnosti" Fabijan Lovoković, članci hrvatskoga društva u Punchbowlu s njegovim predsjednikom Josipom Jakšićem na čelu, naše drage učiteljice Katica Perinac, Zlata Radaković, Evica Kukolja, potom predsjednik australsko-hrvatskoga društva "Kardinal Alojzije Stepinac Paul Šarić, redakcija "Hrvatskog vjesnika", Miro i Marija Pritišanac u "Zagreb Croatian Bookshopu", Nikola Rašić koji vodi etnički program za Hrvate na Radiju SBS i Mato Bašić, urednik na istoimenom radiju i novinar "Hrvatskog vjesnika", što s velikim marom njeguju hrvatsku riječ na ovim prostorima, kao i HFG "Mladi Hrvati" i najstariji Hrvatski katolički centar u Australiji na Clifton Hillu. Koliko našim iseljenicima znači domovina, možda najbolje govore riječi novinara Mate Bašića: "Nama su Hrvatima samo tijela u Australiji, ali mi živimo u Hrvatskoj". ■

Hercigonja s učenicima
u školi Holy Family u Geelongu

Ispred Opera Housea u Sydneyju

MANJINSKI IZBORI

MAĐARSKA - U Mađarskoj su 1. listopada održani lokalni izbori na kojima su održani i izbori za manjinske samouprave. U 115 naselja se biralo hrvatske zastupnike i u svih 115 naselja ostvareni su zakonom propisani uvjeti za utemeljenje lokalnih Hrvatskih samouprava, što je za sedam samouprava više nego u prethodnom mandatu. Najjača civilna udruga Hrvata u Mađarskoj je, prema izbornim rezultatima, Savez Hrvata u Mađarskoj.

PREDSEDNIK MESIĆ SE SUSREO S VOJVODANSKIM HRVATIMA

VOJVODINA - Hrvatski predsjednik Stjepan Mesić doputovao je 15. listopada u Vojvodinu gdje je prije sudjelovanja na konferenciji zemalja jugoistočne Europe s vojvođanskim Hrvatima razgovarao o položaju Hrvata u Srbiji. Mesić se susreo s predstavnicima Hrvata u Vojvodini, predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća Josipom Pekanovićem i čelnikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petrom Kuntićem. "Mi želimo da se Sporazum o međusobnoj zaštiti manjina koji su potpisale Srbija i Hrvatska do kraja realizira, jer će time biti postignuto ono što smo mi u Hrvatskoj već ispunili - europske standarde za zaštitu nacionalnih manjina", izjavio je Mesić nakon sastanka u Bačkoj Palanci.

SLOŽNI GOLUBINČANI GRADE DOM

VOJVODINA - Mlada hrvatska udruga HKPD "Tomislav" iz Golubinaca u istočnoj Srijemu ostvarilo je zapažene rezultate rada unatoč činjenici da nije imalo vlastite prostorije. No, nesebičnim zalaganjem članova društva nedavno je kupljeno zemljište koje je uknjiženo na ime KKPĐ-a "Tomislav". Zasigurno će povijest toga srijemskohrvatskog društva zlatnim slovima zabilježiti 1.

rujna 2006., kad se na zemljištu okupilo tridesetak članova društva i mještana Golubinaca koji su s pomoću mehanizacije krčili zemljište, rušili stari objekt i pripremali teren za gradnju novih društvenih prostorija. Golubinčani kane već ove jeseni postaviti temelje, a nagodinu bi u cijelosti izgradili svoj dom.

HODOČAŠĆE RADOSNOJ GOSPI U BAČU

VOJVODINA - Na dan Radosne Gospe, koja se osobito štuje u bačkom mjestu Bač, u nedjelju, 1. listopada, članovi nedavno osnovane Zajednice bačkih Hrvata u RH posjetili su to mjesto. Zajedno s članicama Društva "Hrvatska žena" Vinkovci i Zbora iz župe Sv. Vinke Pallotti u Vinkovcima hodočastili su Radosnoj Gospi. Obišli su povijesne znamenitosti ovog gradića, te prisustvovali svetoj misi koja je služena u Franjevačkom samostanu a koju su pjevanjem sakralnih pjesama uveličali članovi vinkovačkog zbora. Zanimljivo je da su Vinkovčani "pokrenuli" orgulje koje godinama nisu bile u funkciji. U ovoj prigodi Društvo "Hrvatska žena" i Ivica Čosić Bukvin darivali su vrijednu donaciju knjiga kako bi pomogli otvaranje hrvatske knjižnice. Gostoprinstvo su pružili Poglavarstvo Bača i Franjevački samostan, odnosno fra. Josip Špehar koji nije mogao skriti oduševljenje posjetom. (Silvio Jergović)

MLADI DALMATINCI POBIJEDILI U SUBOTICI

VOJVODINA - U Subotici je 3. rujna u sklopu Dana grada održan Festival hrvatskih duhovnih pjesama "HosanaFest". Na sceni subotičkoga Narodnog kazališta izredale su se brojne skupine, glazbenici i pjevači iz Hrvatske i okolnih zemalja koji su izvodili suvremene hrvatske duhovne skladbe. Glavni organizator te značajne manifestacije mladih hrvatskih vjernika bilo je Povjerenstvo za pastoral mladih Subotičke biskupije. Glavnu festivalsku nagradu osvojila je VIS "Riječ" iz Podstrane kod Splita pjesmom "Prema licu Tvom".

KUKINJ ĆE BITI PROGLAŠEN NAJSELOM

MAĐARSKA - Ovogodišnja nagrada HMI-a NAJSELO, koja se tradicionalno dodjeljuje već jedanaestu godinu zaredom, odlazi u selo Kukinj. Riječ je o hrvatskom selu nedaleko od Pečuha u južnoj Mađarskoj, koje je, po procjeni HMI-a, vrlo aktivno u pogledu čuvanja hrvatske kulture, jezika i svijesti. Svečanost dodjele nagrade i proglašenje NAJSELA održat će se u Kukinju uz bogat kulturni program u subotu, 21. listopada.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

"DANI BALINTA VUKOVA" U SUBOTICI

VOJVODINA - Predstavljanjem knjige "Hrvati u Vojvodini - traganje za identitetom" 7. listopada navečer završeni su peti "Dani Balinta Vukova". Priređena u spomen na pokojnog književnika i najvećega sakupljača narodnih pripovjedaka vojvođanskih Hrvata, manifestacija je posljednjih godina prerasla u dane hrvatske knjige i riječi - projekt očuvanja književnog i dijalektalnog jezika bačkih Hrvata, ikavice. "Bunjevačka ikavica izumire, no izučavanje ostavštine Balinta Vukova, prije svega kroz nastavu na hrvatskom jeziku, daje nam nadu da će taj dijalekt i uopće hrvatski jezik biti očuvani", konstatala je organizatorica Katarina Čeliković. Tijekom tri dana manifestacija je okupila djecu, brojne glazbenike, multimedijalne umjetnike i lingviste iz Vojvodine, Austrije i Hrvatske.

HRVATSKO PROŠTENJE U BEČU

AUSTRIJA - U bečkom parku Češkom Prateru 23. i 24. rujna održan je "Hrvatski kiritof" (Hrvatski proštenje) kojeg tradicionalno organizira Hrvatsko gradišćansko kulturno društvo iz Beča. Predsjednik društva Štefan Pauer vrlo je pozitivno ocijenio ovogodišnju priredbu jer se računa da je proštenje posjetilo čak tisuću ljudi. Pauer kaže da je cilj "Hrvatskog kiritofa" okupiti Hrvate iz Beča i okolice kao i one iz susjednih zemalja. Posebna točka priredbe bila je proslava Športskog kluba "Gradišće" iz Beča koji ove godine slavi 60. obljetnicu osnutka. U kulturnom programu nastupile su gradišćanskohrvatske folklorne skupine iz Frakanave, Bizonje, Pajngrta i Hrvatskog Groba.

HRVATSKI FESTIVAL U ČEPREGU

MAĐARSKA - Sredinom rujna je u gradiću Čepregu u zapadnoj Mađarskoj održan Hrvatski folklorni festival koji je organizirala tamošnja Hrvatska manjinska samouprava. Program je počeo svetom misom koju je predvodio vlč. Štefan Dumović. Nakon mise svi su sudionici Festivala prošli u slikovitoj povorci kroz mjesto, a zatim je započeo raznovrstan folklorni koncert na kojem su nastupila brojna gradišćanskohrvatska društva iz triju država. Tako je publika u Čepregu imala prigodu vidjeti sljedeće folklorne i pjevačke skupine: Ljubičica - Petrovo Selo, Mali Dunaj i Konoplje - Kemlja, pjevački zborovi Narda i Čepreg, tamburaški sastav Žice - Hrvatski Židan, svi iz Mađarske. Iz Austrije su gostovali Štokavci - Čajta, a iz Slovačke Čunovski bečari - Čunovo.

DOBRO DOŠLI, NAŠI MILI GOSTI

MAĐARSKA - U Pečuhu je 16. i 17. rujna održan već tradicionalni hrvatski folklorni festival "Dobro došli, naši mili gosti". Riječ je priredbi koja je uvrštena program Pečuških dana kao zasebna hrvatska manifestacija, a organizira je pečuški folklorni ansambl KUD "Tanac" i inicijator festivala Jozo Savai. U bogatome folklornom programu nastupili su iz Mađarske skupine iz Pečuha, Barča, Kašada i Martinaca. Iz Hrvatske su gostovali društva iz Blata na Korčuli, Bračevića, Draža, Gljeva, Gorjana i Oriovca, a iz Vojvodini HKC "Bunjevačko kolo" iz Subotice.

MLADOST PLEŠE U MALOJ BOSNI

VOJVODINA - U organizaciji Hrvatske udruge kulture "Lajčo Budanović" iz Male Bosne održana je 16. rujna folklorna priredba "Mladost pleše" koja se održava po četvrti put u tom bunjevačkohrvatskom selu nedaleko od Subotice. Ovogodišnja je manifestacija okupila, uz domaće društvo, i ove hrvatske skupine iz Vojvodine: HKPD "Matija Gubec" iz Tavankuta, HKC "Bunjevačko kolo" ogranak iz Starog Žednika, HKUD "Ljutovo" iz Ljutova i HKPD "Silvije Stahimir Kranjčević" iz Bačkog Brega. Na festivalu su nastupili i gosti iz Hrvatske, i to KUD "Graničari" iz Gunje i KUD "Lovor" iz Trnjana.

Črni mački - purgeri iz Toronta!

Histerioni svoga Črnog mačka igraju već dvije godine gostujući po Kanadi u hrvatskim klubovima; hrvatska turneja kruna je njihova dosadašnjeg rada

Čak i da nije bilo drugih iskaza oduševljenja publike (gostovanja u Bjelovaru, Požegi i Orašju), osim srdačnog, neobuzdanog i gotovo neprekidnog smijeha dviju sasvim ozbiljnih, postarijih gospođa tijekom izvedbe *Črnog mačka* u Zagrebačkom kazalištu lutaka, prva hrvatska turneja *Histeriona* imala bi i svoj razlog i svoj smisao! Toliko smijeha i tzv. aplauza na otvorenoj sceni ne događa se odveć često ni profesionalcima, a kamoli kazališnim amaterima koji se glumom bave tek kad posvršavaju sve drugo u svojim svakodnevnim rasporedima obveza. I tako im je otkako postoje, dakle, više od desetak godina No, ako im i nedostaje vremena i formalnoga glumačkog obrazovanja, bogme imaju srca i radosti igre na kojima bi im mogli pozavidjeti mnogi akademski glumci. Toliko je to, naime, vidljivo na sceni! Kao da se vode davnom, mudrom uputom Marina Držića: "Ko srce dava, svega sebe dava!"

Napisala: **Ksenija Erceg**

INTERES ZA ŽIVU DRAMSKU FORMU

Histerioni djeluju u Torontu gdje živi više desetaka tisuća naših iseljenika. Uglavnom su Zagrepčani, intelektualci s diplomama humanističkih znanosti koji nisu otišli trbuhom za kruhom, nego duhom za pustolovinom, želeći proširiti horizonte i u život unijeti nešto više avanturističkog začina. Više-manje kulturnjačkih nagnuća s posebnim interesom za hrvatsku književnost i jezik u "živoj dramskoj formi", svoju prvu cjelovečernju predstavu *Božić u Budrovcu* izveli su 1995. u sklopu tradicionalnoga Božićnog koncerta udruge *Estrada* iz Toronta. Tada su uobičajeni etnoglazbeni program obogatili i dramaturški obradili tekst o božićnim običajima Budrovčanke Nađe Ergraver.

Naravno da je i prije, a i nakon toga "službenog" početka bilo i neslužbenih, ali zdušnih druženja i "predstavljanja", glume i pjevanja, jednočinki, kolaža... proba u dnevnim boravcima ili podrumima, u večernjim satima, kad djeca zaspe, radnim danima ili vikendima.

Želja za njegovanjem domaće riječi "uživo" vodila ih je šarolikim autorskim i dramaturškim putovima: od Miljenka Smoje i "Našeg maloga mesta" do Fašnika u Međimurju, Zagreb cabareta, Crtica iz Zagreba, kraćeg kolaža na filmsku temu "Tko pjeva zlo ne misli"...

Kako je vrijeme odmicalo, a znatiželja i glad za kazališnom glumom nisu jenjavali, niti su se *Histerioni* raspršili, susret Aranke Lengyel i Nine Kleflin u Zagrebu bio je odlučujući za daljnje profiliranje ovih kazališnih zaljubljenika i posvećenika. *Histerionka* Aranka diplomirana je sociologinja i anglistica, kazalištem se odavno i nepovratno inficirala u poznatome dramskom studiju Zagrebačkog kazališta mladih kod legendarne Zvezdane Ladike. U Kanadu je otišla prije dvadeset godina, danas je konzulova tajnica u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Torontu, koja vodi i poslove kulture i prosvjete. Nina Kleflin profesionalna je kazališna redateljica koja podjednako voli raditi i s profesionalcima i s amaterima. Njih dvije dogovorile su suradnju, a Hrvatska matica iseljenika

i Generalni konzulat RH u Torontu su je i omogućili. Tako je godine 2003. održan prvi dvotjedni seminar "Stvaramo kazalište" za *Histerione* i za učitelje hrvatskih dopunskih škola kako bi se potonji educirali kao voditelji kazališnih radionica. Tada su se *Histerionima* pridružile i dvije učiteljice Jadranka Čapin i Marija Martinić, pridružile i (p)ostale glumice!

DEVETERO VELIČANSTVENIH!

- Čujte, mi smo se tada jednostavno zaljubili u Ninin entuzijazam i u radni polet. Njezina opčinjenost kazalištem potpuno se prenijela na nas pa smo čvrsto odlučili učiniti sve da se ta suradnja ne prekine. I tako smo sljedeće godine održali i drugi seminar "Stvaramo kazalište". A da smo se dobro "snašli", potvrđuje i podatak da je kabaret "Črni mačak", koji je režirala naša Nina, nastao u samo osam dana, i da ga je publika već na prvoj izvedbi izvrsno prihvatila – priča druga *Histerionka* Srebrenka Bogović. Ona je u Kanadu otišla davne, 1964., sa studija kemije na zagrebačkom PMF-u prebacila se u Torontu na Povijest umjetnosti, i završila postdiplomski iz restauracije. Danas predaje povijest umjetnosti i tehnologiju slikarstva na York veleučilištu u Torontu. Ima i privatni studio za restauriranje umjetnina *In Restaura*o, a plodno surađuje i s Restauratorskim zavodom u Zagrebu (seminari u Ludbregu). Srebrenka je inače među najstarijim *Histerionima*, ali samo u kronološkome smislu. Kad se pred kraj predstave pojavi kao Josephine Baker, legendarna plesačica i pjevačica koja je između dvaju svjetskih ratova prašila

Srebrenka - neodoljiva Josephine Baker

Aranka i Krešo u ljubavnoj raspravi

pariškim varijeteima, to je čista glumačka čarolija, fešta za gledatelje! I nikakav joj restauratorski zahvat nije potreban!

U živahnom, prpošnom i zabavnom kabaretskom kolažu "Črni mačak" kojim se pokušava dočarati zlatno doba zagrebačkog kabarea, dvadesete godine prošloga stoljeća, sudjeluje devetero *Histeriona* od ukupno petnaestak koliko ih je u svojevrsnome stalnom postavu grupe. Uz spomenute Aranku i Srebrenku, te Jadranku i Mariju, tu su još i Lada Milić-Demarin, Lila Lipo-Dorut, Dubravko Barać, Edward Mavrinac i Krešimir Bosiljevac. Uglavnom svi rade sve: glume, plešu, pjevaju, skaču iz uloge u ulogu, mijauču, zavijaju, zavode... Mavrinac odlično svira (glazba Srećko Zubak), a Krešimir Bosiljevac s takvom se lakoćom ruši na scenski pod kao da mu je upravo to najveći "gušt" u životu!

Usput rečeno, Krešo je od Zagreba do Toronta iskušao oveći broj zanimanja i poslova, bio je zaposlenik i privatni poduzetnik, a jedina konstanta u toj poslovnoj cikcak-liniji jest – nikad dalje od umjetnosti i kulture. Konačno se zaustavio (!) na glumi: profesionalno na filmskoj, a hobistički na kazališnoj. Kaže da ga upravo glumački posao čini ispunjenim i sretnim čovjekom. Kao što ga je svojedobno činio sretnim djetetom u Pionirskom kazalištu Trešnjevka, gdje je zapravo ta pomalo manijakalna ljubav za glumu i započela.

NOVO DESETLJEĆE "U RITMU SRCA"

Inače, nakon predstave, iz glumačkog ansambla uspjeli smo na "živo korištenje" dobiti Srebrenku, Aranku i Krešu, zato je to troje *Histeriona* zastupljenije u ovom zapisu od ostalih svojih kolega koje smo gledali i slušali samo na pozornici. Uz to, ovo je tročlano povjerenstvo u *Histerionima* od samog početka, a Srebrenka

je trenutačno i na funkciji predsjednice. Nimalo počasna, potpuno šljakerska funkcija u kojoj, međutim, gospođa Bogović beskrajno uživa.

Histerioni svoga *Črnog mačka* igraju već dvije godine gostujući po Kanadi u hrvatskim klubovima; u međuvremenu je, također u suradnji s Ninom Kleflin, postavljen i uspješno se izvodi i "Teštament" Pere Budaka. Kažu da im je kazalište prije svega najljepša spona s materinskim jezikom, svojevrsna oaza u kojoj se najbolje čuva veza s (prvom) domovinom. Ima među njima i onih koji su rođeni u Kanadi, a i jedni i drugi nastoje u taj kazališni rad uključiti i svoju djecu kako bi se neprekinuto njegovala hrvatska govorno-jezična kultura. Što nimalo ne umanjuje upravo fascinantnu kvalitetu engleskog jezika kojim *spikaju* ovi zaneseni kazališni amateri – bili bi savršena sinkronizacija našim političarima kad Hrvatsku predstavljaju u svijetu!

Hrvatska turneja *Črnog mačka* i nastup u profesionalnoj kazališnoj kući ZKL-u za sve je *Histerione* kruna njihova dosadašnjeg rada, a, s obzirom na reakcije publike i kritike, to je i odličan poticaj za njihovo drugo glumačko desetljeće. Već za sljedeću godinu planiraju postavljanje nove predstave, nešto složenijega projekta pod zajedničkim nazivom "U ritmu srca" kojim će ujediniti šest kratkih jednočinki hrvatskih dramatičara mlađe generacije.

Gostovanje *Histeriona* pomogli su Ministarstvo kulture, zagrebački Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, i kanadsko veleposlanstvo u Hrvatskoj. Veleposlanik Claude Demers toplo je i duhovito, na simpatičnome hrvatskom jeziku, pozdravio *Histerione* i publiku u ZKL-u. Bio mu je to prvi javni nastup u našoj zemlji! Lijepa potpora glumačkoj radosti igre i prijateljskom zajedništvu dviju zemalja. ■

Pola tisućljeća neprolazne ljepote i ponosa

Najprije je tri stoljeća đakovačkim pašnjacima odjekivao topot arapskih konja, a zatim su godine 1806., bježeći pred Napoleonovom vojskom iz Lipica, u Đakovo dogalopirali lipicanci, gdje je dio stada i ostao šireći svoje potomstvo do današnjih dana

Dvije su znamenitosti nezaobilazan ures Đakova, pitomoga grada u srcu Slavonije: konji i katedrala. I dok se crveni tornjevi najljepše crkvene građevine od Venecije do Istanbula, koja je upravo ovih dana obilježila 124. obljetnicu posvete, vide sa svih prilaza Đakovu, Državna ergela lipicanskih konja poput školjke pune bisera ugnijezdila se među brežuljkaste padine Ivandvora i u svojim njedrima već punih pola tisućljeća njiše neprocjenjivo konjsko blago. Pisani tragovi vode u godinu 1506., kada je u Đakovu stolovao biskup Mijo Kesarić, ponosan na staje s 90 arapskih grla. Ta se godina uzima kao službeni početak djelovanja ergele, premda se uzgoj arapskih konja na biskupijskoj ergeli u Đakovu spominje još godine 1374. No, i pola tisućljeća neprekidnog uzgoja dostojno je divljenja i poštovanja. Najprije je tri stoljeća đakovačkim pašnjacima odjekivao topot arapskih konja, a zatim su godine 1806., bježeći pred Napoleonovom vojskom iz Lipica, u Đakovo dogalopirali lipicanci, gdje je dio stada i ostao šireći svoje potomstvo do današnjih dana, bilježeći jedan kraći prekid u prvoj polovici 19. stoljeća, no, ubrzo ju je obnovio biskup Strossmayer kupivši sedam lipicanskih kobila i jednog pastuha u Lipici. Ergela je tako prešla na isključivi

uzgoj lipicanske pasmine konja, danas jedne od najpoznatijih u svijetu. Državna ergela u Đakovu jedina je ergela u Hrvatskoj i jedna od najstarijih u Europi. U nas se smatra kolijevkom lipicanskog uzgoja. Pasma je to konja poznata po plemenitosti i čvrstoj tjelesnoj građi, otpornosti i skromnosti, a, osim vrhunskog izgleda, krasi ih i vrhunska radna sposobnost, što je đakovačke lipicance dovelo u sam vrh zaprežnog i preponskog športa. Njihovoj ljepoti nije mogla odoljeti ni engleska aristokracija; vidjevši đakovački četvero-

preg na Olimpijadi u Münchenu godine 1972., kraljica Elizabeta odlučila je posjetiti mjesto uzgoja gizdavih lipicanaca, stigavši u Đakovo u jesen iste godine u pratnji supruga i kćeri. Od željezničkog kolodvora na koji je stigla vlakom, do dva kilometra udaljenog Ivandvora, kraljica se odvezla u fijakeru koji je vukao četveropreg bijelih lipicanaca. Fijaker se i danas brižljivo čuva na ergeli i upotrebljava samo za posebne reprezentativne prigode. Nakana je uprave da se uredi i izloži u budućem muzeju koji se planira

Napisala: **Vesna Kaselj**

postaviti na mjestu sadašnjih ureda u zgradi ergele, kako bi se ponosno pokazivao posjetiteljima i novim naraštajima. Posjet britanske krune zlatnim je slovima upisan u povijesti ergele koja iz godine u godinu bilježi stalni rast turističkih, ali i protokolarnih posjeta zaljubljenika u tu plemenitu životinju. Godišnje ergelu posjeti petnaestak tisuća znatiželjnika, a interes za tu posebnu turističku atrakciju osobito je porastao nakon nedavne proslave dvaju njezinih velikih jubileja – 500 godina prvoga spomena i 200 godina uzgoja lipicanaca. Vijest o tome otišla je i izvan granica Hrvatske i za đakovačku su se ergelu počeli zanimati mnogi. Kako i ne bi, kada ona danas na dvjema lokacijama čuva autentično nacionalno blago od ukupno 220 grla. Na samoj ergeli Ivandvor smještene su kobile sa ždrebadi do tri godine starosti, dok se u trima stajama u Pastuharni u samom gradu nalazi 35 lipicanskih pastuha, a ergela raspolaže i dvama pepinjerima, glavnim opasivačima kobila. Radi izbjegavanja incesta, konjski se ljubavnici povremeno razmjenjuju s ergelama u Sloveniji i Mađarskoj.

- Nakon tri godine starosti pastusi se s Ivandvora dovode u Pastuharnu, gdje prolaze poduku – dresuru, jahanje i vožnju fijakera. Najbolji tu i ostaju i koriste se u zaprežnom i preponskom športu, dok se slabija grla daju u konjogojске udruge ili prodaju. Naš je cilj jačanje zaprežnoga športa i u tu svrhu provodi se i selekcija, ističe ravnatelj Đakovačke ergele Pavo Sabolski, pohvalivši se posljednjim uspjesima s natjecanja u vožnji fijakera u Slovačkoj i Sloveniji, gdje su đakovački vozači osvojili prvo mjesto. Uoči same proslave jubileja ergela je od Hrvatske gospodarske komore dobila četiri nova fijakera, a opremanje i uređenje prostora ergele radi prilagodbe potrebama turista intenzivno se nastavlja. Đakovačka ergela tako je svoja dva velika jubileja dočekala dotjerana i ušminkana, a u drugu polovicu milenija stara, no i dalje graciozna dama zakoračila je s planom izgradnje zatvorene jahaonice, prvoga takvoga objekta u Hrvatskoj, za što je već proveden i natječaj. Riječ je o projektu vrijednom 16 milijuna kuna koji će se graditi na prostoru Pastuharne, a financirat će ga Vlada RH, stopostotni vlasnik ergele. Sudjelujući na svečanoj proslavi ergelinih jubileja u Đakovu 9. rujna, predsjednik

Hrvatskog sabora Vladimir Šeks, pokrovitelj obilježavanja, najavio je da će objekt biti dovršen u sljedeće tri godine. Sabolski navodi da će zatvorena jahaonica zauzeti oko 3 700 m², a u njezinoj će unutrašnjosti biti tribine za više od 600 gledatelja, te boksovi i pansioni za konje i drugi prateći sadržaji. Zatvorena jahaonica produžit će rad s konjima na svih 12 mjeseci, što će omogućiti jači turistički zamah ergele i samoga Đakova. Proslava jubileja tako je, osim svečarskog, protekla i u znaku početka realizacije toga kapitalnog objekta koji će konjički šport podići na zavidnu razinu. U svečarskom pak dijelu pokazana su najbolja konjska grla i zaprege domaćih konjogojških udruga, te najznačajnijih lipicanskih ergela iz

susjednih zemalja. Stotinjak konjanika i konjskih zaprega pokazalo je svu svoju raskoš i ljepotu prolazeći u svečanom mimohodu đakovačkim ulicama. Na rođendan su stigli i sinjski alkari, ali i Trenkovi panduri iz Njemačke te brojni drugi konjogojci. Svoje umijeće u radu s konjima svi su sudionici pokazali i u atraktivnoj priredbi na hipodromu i oduševili brojne posjetitelje. Zaljubljenici u konje toga su dana doista uživali u Đakovu, prijestolnici lipicanaca, gizdavih konja koji su bili i ostaju ponos ergele, Slavonije i cijele Hrvatske. Čovjek i konj na ovim su prostorima neraskidivo vezani, nekada korišteni za rad i vuču, danas samo za paradu. Ljubav je to koja stoljećima traje i nikad ne umire... ■

Ruševine starog grada Bara

Međutim, proučavanje izvorne arhivske građe (ponajprije iz pismohrana u Mlecima, Zadru, Kotoru i dr.) otkriva nam grad bogate prošlosti, koji je u predosmanlijsko vrijeme (do 1571. godine) po svim svojim temeljnim sastavnicama bio dio zapadne uljudbe, u kojemu je u doba cvata živjelo oko 3000 stanovnika i opstojale 74 patricijske obitelji sa više od 400 članova, grad koji je imao gospodarski podatnu i bogatu okolicu, koji je kovao vlastiti novac i imao svoj statut, u kojemu su podignute brojne palače i više od 50 crkvenih zdanja te, naposljetku, u kojemu se od konca XI. stoljeća nalazilo sjedište katoličke metropolije – Barske nadbiskupije. Arhivska nam vrela nedvojbeno posvjedočuju katolički i hrvatski karakter negdašnjega Bara (kao i njegove okolice), grada koji je zarana postao posljednjom mletačkom obrambenom predstražom prema osmanlijskim naderanjima i koji je – ratnim i društvenim

BAŠTINICI BOGATE PROŠLOSTI

Proučavanje izvorne arhivske građe (ponajprije iz pismohrana u Mlecima, Zadru, Kotoru i dr.) otkriva nam grad bogate prošlosti, koji je u predosmanlijsko vrijeme (do 1571. godine) po svim svojim temeljnim sastavnicama bio dio zapadne uljudbe

Gdje li je taj Bar? Upitamo li prosječnog hrvatskog građanina što znade o Hrvatima Crne Gore najčešće ćemo dobiti nekoliko uobičajenih, pomalo i stereotipnih odgovora - asocijacija: Boka Kotorska, Zaljev hrvatskih svetaca, Gospa od Škrpjela, Tivat, don Branko Zbutege... Netko će se prisjetiti sada već i pomalo davnih dana odsluženja vojnog roka u tadašnjoj JNA i – često i bez izravne veze s hrvatskim etničkim korpusom na tome prostoru, kao i sa njegovom kulturnom baštinom – znati će nabrojiti uporišna mjesta tadašnje mornarice (Kumbor, Zelenika, Bijela, Herceg-Novi, Tivat i dr.), ne po dobru znane s početka Do-

movinskoga rata i srpsko-crnogorske agresije na dubrovačko područje. Hrvata s područja grada Bara teško da će se itko prisjetiti, spominjući (ali samo ponetko) Bar možda u kontekstu predivnih pješčanih plaža, razornog potresa 1979. godine ili (uz obveznu napomenu da su za to utrošena hrvatska sredstva namijenjena auto-cesti Zagreb-Split) grandiozne željezničke pruge Beograd-Bar. I tu u pravilu prestaju asocijacije i saznanja.

DIO HRVATSKE POVJESNICE

Povijesću barskih Hrvata započela sam se baviti nenadano, neočekivano i – kako to obično biva – neplanirano. Istražujući hrvatsku dijasporu u Mlecima u kasnom srednjem i ranom novom vijeku nisam mogla ne zapaziti obilje gradiva o iseljenicima zavičajem sa bokeljskog, ali i

budvansko-barskoga područja. Ta otkrića, publicirana u nizu prethodnih znanstvenih radova i knjiga spojila su me, i to upravo posredstvom Hrvatske matice iseljenika, sa suvremenim barskim Hrvatima. Interes je bio obostran, netaknute i podatcima preboga grada o tom zaboravljenom gradu bilo je napretek i “samo” je sve trebalo posložiti i staviti na papir

BOGATO POVIJESNO NASLIJEĐE

Proučavanje barske prošlosti sukladno je proučavanju povijesti hrvatske zajednice na ovim, vrlo južnim dijelovima istočnojadranskoga priobalja. Na žalost, sukladno općim saznanjima i interesima hrvatske javnosti za taj prostor, hrvatska je historiografija o prošlosti grada Bara (kao i o mjestu, ulozi i prinosima Hrvata njegovoj prošlosti) napisala vrlo malo.

Napisala: **Lovorka Čoralčić**

nedaćama usprkos – kulturi ovih prostora podario svima znanog povijesnog pisca Popa Dukljanina (Grgura Barskog) te umjetnike poput zlatara i preteče umijeća bakroreza Nikše Radakovića, humanističke pjesnike Antuna Prokulijana i Viktora Besalija, kao i majstore kista Marina Orsa i Dominika Nikolina.

BARSKI HRVATI DANAS

Stoljeća ratova, društvenih sukoba, smjena vlasti i upravitelja, nicanja novih država i njihovih pretakanja i prekrajanja u nove tvorevine, ostavili su brojne tragove na grad Bar, njegovu okolicu, ali i – posebno izraženo – na tamošnju hrvatsku zajednicu. Koja je – i to treba posebno naglasiti

Uskršnji koncert klape "Mirakul" iz Splita u Baru

BARANI U MLECIMA – DIO ZABORAVLJENE HRVATSKE DIJASPORE

Knjiga "Barani u Mlecima – povijest jedne hrvatske iseljeničke zajednice", autorice dr. sc. Lovorke Čoralić (znanstvena savjetnica, Hrvatski institut za povijest u Zagrebu), zajednički je izdavački poduhvat zagrebačkog izdavača "Dom i svijet" i Hrvatskog građanskog društva Crne Gore (Podružnica Bar). Djelo je nastavak autoričinih višegodišnjih istraživanja povijesti hrvatske prekojadranske dijaspe i nastalo je na osnovu detaljnog proučavanja arhivskih vrela u Mlecima. U knjizi se predstavljaju temeljne sastavnice iz prošlosti barskih iseljavanja u Mletke u kasnom srednjem i ranom novom vijeku: vremenski okvir iseljavanja, zanimanja i gospodarske mogućnosti barskih iseljenika, mjesta njihova obitavanja, povezanost s drugim hrvatskim iseljenicima, uključenost u hrvatsku bratovštinu Sv. Jurja i Tripuna, kao i djelovanje istaknutih Barana u gradu na lagunama (diplomatski poslanici, književnici, likovni umjetnici). Po svim su svojim obilježjima Barani – vrela to nedvojbeno posvjedočuju – predstavljali sastavni i značajem prevažan dio hrvatske dijaspe u Mlecima, a svojom su brojnošću i djelovanjem pridonosili njezinu ugledu među ostalim etničkim skupinama u prijestolnici Serenissime.

– i danas prepoznatljiva i djelatna u političkim, društvenim i inim sferama obnovljene crnogorske države, čijoj je neovisnosti pridonijela plebiscitarnim zaokruživanjem DA na referendumskom glasačkom listiću u svibnju ove godine. Hrvatska je zajednica u Baru danas organizirana ponajprije kroz djelovanje Hrvatskog građanskog društva Crne Gore (Podružnica Bar) i iznimno bogato sudjelovanje u vjerskom životu Barske nadbiskupije – najjužnijega područja na kojemu se i danas služba Božja vrši na hrvatskom jeziku. Upravo je u Baru u ožujku 2004. godine održana III. godišnja skupština Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, ondje se godišnje održava niz kulturnih manifestacija iniciranih od strane tamošnje hrvatske zajednice, u okviru vjerskih događanja organiziraju se brojna hodočašća, izdaje župni list Sv. Nikola namijenjen mladima, a nedavno je svečano obilježen početak gradnje barske konkatedrale Sv. Petra. Nadalje, brojni Hrvati barskoga područja aktivni su u udrugama zavičajnog obilježja (Zubci, Spič, Šestani, Sušanj). Hrvatska zajednica u Baru i okoli nije danas brojna, ali je neprijeporno bitan dio hrvatskog nacionalnog korpusa u Crnoj Gori. Očekuje i treba pomoć Republike Hrvatske, njezinu pažnju, razumijevanje i potporu. Bez želje za zaključnim dramatisiranjem, držim da mogu zaključiti da je u velikoj mjeri i na nama, građanima Hrvatske, da ovu zajednicu – slijednicu preboga prošlosti – iznova otkrijemo i prepoznamo. U suglasju novih, vjerujemo napokon dobrih i prijateljskih odnosa dviju susjednih neovisnih država, Hrvati barskoga kraja imaju svoje mjesto kao spojica – poveznica između gradova, krajeva i država koje spaja jedno isto more. ■

IZLOŽBA HRVATSKOGA SUVREMENOGA SLIKARSTVA U OTTAWI

U Ottawi je 20. rujna službeno otvorena Izložba suvremenoga hrvatskoga slikarstva, na kojoj su, po izboru Hrvatske udruge likovnih umjetnika (HDLU), predstavljeni autori Zlatko Keser, Vatroslav Kuliš, Nina Ivančić, Bane Milenković i Ivan Skvrce. Izložbu pod pokroviteljstvom hrvatske veleposlanice u Kanadi Vesele Mrđen Korać i gradonačelnika grada Ottawe Boba Chiarellija, svečano je otvorio Pavle Kalinić, pročelnik Ureda za obrazovanje, kulturu i šport grada Zagreba.

JUBILARNI HRVATSKI DAN U PITTSBURGHU

U pittsburškome zabavnom parku Kennywood održan je 2. rujna jubilarni, 75. Hrvatski dan, tradicionalna svečanost naših američkih iseljenika koju organizira Hrvatska bratska zajednica (HBZ). Iako vremenske prilike nisu išle na ruku organizatorima, Hrvatski je dan opravdao svoj ugled okupivši velik broj naših sunarodnjaka i njihovih prijatelja. Svečanost je, prema tradiciji, otvorio predsjednik HBZ-a Bernard Luketich. U sklopu kulturnog i zabavnog programa nastupali su brojni hrvatsko-američki folklorni i glazbeni sastavi, od kojih valja izdvojiti omladinski tamburaški orkestar "Presveto srce" iz McKeesporta i zabavnoglasbeni sastav "Pittsburški trubaduri". Publiku su zabavljali i gosti iz Hrvatske - pjevači Ana Jukić i Čiro Gašparac uz pratnju tamburaškog sastava "Širok šor". Posjetitelji Hrvatskog dana imali su prigodu kušati i hrvatske kulinarske specijalitete te kupiti hrvatske suvenire.

GODIŠNJE OKUPLJANJE GRADOVA PRIJATELJA LOS ANGELESA

Tradicionalna godišnja manifestacija okupljanja dvadesetdaju grada prijatelja Los Angelesa ove je godine prvi put, uz protokolarni i zabavni, imala i radni karakter organiziranjem dvodnevne trgovačke konferencije. Skup (21.-24. rujna 2006.) je organiziran profesionalno s respektabilnim sudionicima, od kojih se moglo čuti niz korisnih iskustava s područja modernih tehnologija, pa je prava šteta što ni trgovačkoj konferenciji, a ni cjelokupnoj manifestaciji nije nazočio ni jedan gradonačelnik 22 grada. U nedjelju, 24. rujna u trgovačkom središtu Grove u zapadnom dijelu Los Angelesa organiziran je tradicionalni, zabavni program na kojemu su sudjelovali mnogi umjetnici i ansamblji predstavnici gradova prijatelja. Budući da iz grada Splita nije nitko došao, predstavnici Kluba Splićana iz San Pedra zajedno s djelatnicima Generalnog konzulata potrudili su se da reprezentativno predstave grad Split. Marija Dragojević, koja živi i radi u San Pedru, imala je polusatni nastup, svirajući na gitari i pjevajući neke od poznatih splitskih pjesama. U završnoj paradi i predstavljanju gradova prijatelja sudjelovao je i generalni konzul Ante Barbir koji je, govoreći o ljepotama Splita, naglasio njegovu neprocjenjivu povijesnu i kulturnu vrijednost.

PRIZNANJE ZASLUŽNIM ČLANOVIMA HBZ-a

U dvorani Sportsman's Lodgea u San Fernando Valleyju 1. listopada održana je svečana dodjela priznanja zaslužnim članovima Hrvatske bratske zajednice. Odsjek 177 Stjepana i Ante Radića za "Čovjeka godine" izabrao je Balda Kristovicha, uglednoga Amerikanca koji, osim ljubavi za staru domovinu, iz sebe ima i 60 godina vjernosti Zajednici. Pola stoljeća članstva obilježili su Charlie Kezman, Matt Stamsich, Dennis Budimir i James Vremeer. Prigodnim govorima skupu su se obratili domaćin Marko Konjevod, predsjednik Odsjeka 177, Joseph Brigich, potpredsjednik HBZ-a iz Pittsburgha, predsjednik Hrvatske udruge Milan Vuković i hrvatska konzulica savjetnica Branka Somen.

YERKOVICH OPET SNIMIO HOLLYWOODSKI HIT

Prema kulturnoj krimiseriji "Miami Vice", najpopularnijoj TV seriji 80-ih, koju je stvorio Anthony Yerkovich, hollywoodski scenarist i filmski producent hrvatskog podrijetla, snimljen je nedavno dugometražni film istog naslova. U tom, novom Yerkovichevu hitu glume zvijezde Colin Farrell i Jamie Foxx. Anthonyjev je djed kao 12-godišnjak došao iz okolice Dubrovnika u grad Buffalo, u državi New York, gdje je radio u čeličani. U Buffalu je rođen i Anthony. Nedavno je za "Globus", na pitanje je li bio u Hrvatskoj, izjavio: "Ne, ali nakon svega što sam pročitao i čuo o Dubrovniku, odlučio sam onamo poći sljedeće godine. Cijela je jadranska obala ovdje vrlo popularna".

TREĆI TAMBURAŠKI FESTIVAL AUSTRIJE

U Welsu je 30. rujna, u organizaciji tamošnjega hrvatskog doma, održan Treći tamburaški festival Austrije. Festival je okupio osam tamburaških sastava, i to tamburaški sastav "Hrvatski dom Wels", dječji, i tamburaški sastav "Hrvatski dom Linz", "Ruža hrvatska" Hrvatskoga doma St. Martin, Kulturnog centra "Pontes" Attnang-Puchheim, "Akrobih" HKD-a "Napredak" Beč, HKD-a "Napredak" iz Graza i domaćina "Hrvatskog doma Wels", uz koje je nastupio i gitaristički sastav. "Hrvatski dom Wels" djeluje od 1991. njegujući hrvatsku kulturu i običaje među našim Hrvatima u Austriji.

HRVATI IZ BUENOS AIRESA POBJEDNICI MALONOGOMETNOG TURNIRA

Na malonogometnom turniru "Mundial de Fútbol Copa Club Europeo Edición 2006", održanom 29. rujna u Buenos Airesu, pobijedila je momčad za koju su nastupali mladići iz tamošnje hrvatske zajednice. Pobjednička momčad, premijerno okupljena na prošloljetnim Hrvatskim svjetskim igrama u Zatonu kod Zadra, nadigrala je momčadi Brazila, Japana, Belgije, Gane, Španjolske, Saudijske Arabije i u finalu - Kostarike. Požrtvovna igra, no prije svega, pokrenuti neiscrpim ponosom što mogu igrati u dresovima s hrvatskim nacionalnim obilježjima, naši su mladići zaslužno osvojili prvo mjesto na turniru. Radost pobjede s igračima je dijelila i brojna publika, među kojima i mnoštvo Hrvata iz Buenos Airesa i Rosaria. Turnir je osmišljen kao kopija nedavno završeno SP u Njemačkoj i okupio je 32 nacionalne momčadi, od kojih su većina formirane od veleposlanstava akreditiranih u Argentinskoj Republici, a održan je u organizaciji Europskog kluba iz Buenos Airesa i pod pokroviteljstvom njemačkog veleposlanstva i delegacije Europske komisije.

"RUMENI LIST" OKUPIO MLADE HRVATE U ŠVICARSKOJ

U švicarskom nacionalnom marijanskom svetištu Einsiedelnu održan je u subotu, 23. rujna jubilarni 30. rumeni list – okupljanje hrvatske katoličke mladeži iz Švicarske na kojem je nazočilo oko dvije tisuće mladih. Ta okupljanja započela su 1976. godine u Badenu, s ciljem što boljeg međusobnog povezivanja, te posvješćivanja i njegovanja vjerskih i nacionalnih vrijednosti.

ČETRDESET GODINA HRVATSKOGA NACIONALNOGA DOMA U WELLANDU (KANADA)

Ovoga mjeseca navršilo se 40 godina od osnutka Croatian National Homea u kanadskome gradu Wellandu. Prigoda da se potvrdi bogatstvo etničkog naslijeđa kanadskih Hrvata u ozračju jubileja jest i "Welland Folklore Festival" koji sponzorira Welland Multicultural Center. Centar je također slavljjenik jer ove godine također obilježava svoju tridesetu obljetnicu. "Croatian Open House" prateći je događaj festivala koji je, uz gurmanske specijalitete, gostima i njihovim domaćinima, 20. rujna, u prostorijama Hrvatskoga nacionalnog doma na Aveniji Broadway, ponudio i svirku Veselih Hrvata Sr. Ttamburitzans sastava. Festival će završiti u listopadu priredbom u Hungarian Self-Culture Societyju na wellandskoj Aveniji Hellemes.

Počast hrvatskim useljenicima

Carmen Vrljićak
priredila je izložbu o
Hrvatima u Argentini

Izložba "Argentinski Hrvati", nedavno održana u Galeriji Recoleta u vrtu Nacionalne biblioteke u Buenos Airesu, izazvala je neobično veliko zanimanje i u hrvatskoj zajednici i u argentinskoj javnosti. Oko 200 izloženih fotografija svjedoči o dolasku hrvatskih useljenika u tu južnoameričku zemlju od kraja 19. i tijekom 20. stoljeća, o njihovu životu daleko od domovine, o njihovim kulturnim društvima u kojima se njegovala glazba i "domaća riječ" te o njihovim kućama, radionicama i tvornicama.

"Nismo očekivali takav uspjeh. Već i na otvaranju izložbe bilo je oko 500 ljudi, što je neočekivano mnogo u gradu u kojemu se svakoga dana održava nekoliko stotina kulturnih događaja", rekla je za "Vjesnik" Carmen Vrljićak (Verlichak), koja je priredila izložbu. Podrijetlom iz Krivodola kod Imotskoga, Carmen Vrljićak autorica je knjige "Argentinski Hrvati" kojom je željela istrgnuti iz zaborava tisuće useljeničkih sudbina. Ta novinarka i spisateljica koja živi u Buenos Airesu i piše na španjolskome, priča i o emotivnom ozračju na izložbi: "Bio je to veliki događaj za dijasporu, ljudi su prepoznavali svoje pretke i mjesta odakle potječu, mnogi su bili očito ganuti, a bilo je i suza". Najstarija je fotografija ona Inés Rosario Nicolorich i njezina supruga Camila Aldao, koju je snimio Prilidiano Pueyrredón, a izložena je i fotografija Serafina Livacica, novinara koji je devet godina bio osobni tajnik generala Barto-

"Argentina je bila vrlo velikodušna prema nama, jer nam je dopustila da se integriramo u argentinsko društvo, ne tražeći od nas da se odrekemo vlastitog identiteta"

loméa Mitrea (argentinskoga predsjednika od 1862. do 1868.).

Kako je na otvaranju izložbe istaknula Carmen Vrljićak, "Argentina je bila vrlo velikodušna prema nama, jer nam je dopustila da se integriramo u argentinsko društvo, ne tražeći od nas da se odrekemo vlastitog identiteta". A ugledni novinar lista "La Nación Bartolomé de Vedia" u svojem je govoru na otvaranju izložbe istaknuo važnost hrvatskih useljenika koji su pridonijeli razvoju Argentine, "nacije sastavljene od svih nacija", kako je rekao. Izložba je postavljena u počast svima onima koji su s velikom neizvjesnošću i tjeskobom stizali u tu zemlju – od klesara do radnika na želje-

znici i selu, onih koji su postigli uspjeh poput slavnog violinista Ljerk Spillera do onih koji su ostali u nekom svojem udaljenom anonimnom kutku, objasnjava Carmen Vrljićak. Među njima su i klesari Juan Jurkovich i Pedro Spaic iz San Juana, Petrinovici, Kegalji, Fortunato Beban, rođen u Zlarinu, koji je doživio duboku starost u Ushuaiji, gdje je svoj dom našlo mnogo Hrvata.

Osobitu su pozornost na izložbi izazvali panoi s popisom oko 14 000 hrvatskih prezimena dobro integriranih u argentinsku zajednicu, koje je prikupio i istražio Joza Vrljićak. Ta su prezimena u raznim inačicama prisutna u Argentini.

(VJESNIK, 29. rujna 2006.)

ČETIRI USELJENIČKA VALA

Kao i u svojoj knjizi "Argentinski Hrvati", Carmen Vrljićak je i na izložbi nastojala dati što više materijala o četirima useljeničkim valovima Hrvata u Argentini. Bilo joj je osobito stalo podsjetiti na bleiburšku tragediju, čemu je posvetila dva panoa s fotografijama koje je donijela iz hrvatske Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Također je izloženim fotografijama željela pokazati "čudo obnove života" ljudi u izbjegličkom kampu Fermo u Italiji, ali i u El Shattu i drugdje. "Mnogi Hrvati koji danas žive u Argentini prošli su Bleiburg, Fermo i El Shatt", podsjeća Carmen Vrljićak koja ističe kako "je migracija fenomen koji se može dogoviti bilo kome pa se ne kaže uzalud da je vojska migranata najveća vojska na svijetu".

Napisala: **Gordana Tintor**

DANI ČILEA U SPLITU

U rujnu Čile slavi Dan neovisnosti. Zbog znatnoga broja čileanskih Hrvata, koji žive u Splitu, uz Hrvatsku maticu iseljenika i Osnovna škola "Bol" ima razloga obilježiti taj dan. Ovogodišnji Dani Čilea u Splitu započeli su izložbom čileanskog akademskog slikara Cristiana Zurite u Muzeju grada Splita. Osnovna škola "Bol" iz Splita povezana je, posredovanjem Matice, s dvjema čileanskim školama. Tijekom godina suradnje, organizirano je u školi niz izložbi, a pohađaju je i četvero učenika rođenih na jugu Čilea. To su sestre Daniela i Francisca Marniquez Miličević i Punta Arenasa i braća Branko i Vedran Rogošić Mimica iz Porvenir. Njihovi roditelji pohađaju tečaj Croatica u Splitu i planiraju ostati ovdje živjeti. Program u školi "Bol" započeo je hrvatskom i čileanskom himnom, a zatim su nam hrvatski Čileanci izveli jedan igrokaz, te zaplesali "cucu" i djevojčice atraktivan ples s Uskršnjih otoka. Na kraju je u atriju škole otvorena izložba 45 fotografija čileanskoga cvijeća, koje nam je poslao Tomas Cekalovic, entomolog i biolog iz Concepciona, a koju ćemo po završetku izložbe pokloniti Prirodoslovnog muzeju u Splitu.

MINISTARSTVO KULTURE PODUPIRE HRVATSKI FILM

Sredinom rujna je Ministarstvo kulture RH objavilo rezultate natječaja o sufinanciranju filmske proizvodnje prema kojima će biti potpomognut rekordan broj dugometražnih filmova. "Mislio sam da je šest filmova od prošle godine, koliko smo ih sufinancirali, bio veliki iskorak, no ove godine ih je čak deset. Iduće bi ih godine moglo biti i više, a to je prigoda za naše kreativce", rekao je u povodu toga ministar kulture Božo Biškupić, istaknuvši kako je ugovor s HRT-om donio ploda.

NAŠIM DIZAJNERIMA ZLATO U NEW YORKU

Zagrebačka dizajnerska agencija "Bruketa & Žinić" uspela se na sam vrh dizajnerskoga svijeta osvajanjem međunarodne nagrade ARC Awards 2006. za godišnje izvješće "Nahrani me" kojom su predstavili poslovanje koprivničke prehrambene tvrtke "Podravka" za 2004. Zlatno odličje našim je dizajnerima predano sredinom rujna u New Yorku.

OSJEČKO DJEČJE KAZALIŠTE PONIJELO IME BRANKA MIHALJEVIĆA

Od 19. rujna 2006. osječko dječje kazalište nosi ime Branka Mihaljevića, osječkoga skladatelja koji je veliku popularnost stekao pjesmama za djecu.

Među poznatijima je svakako svima draga skladba "Zeko i potčić" koju stariji pamte u interpretaciji Zdenke Vučković. Njegova kazališna predstava "Zeko, zriko i janje" izvedena je od godine 1957. više od 750 puta, a izveli su je i u prigodi svečanosti dodjele imena kazalištu – odsad Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića.

HRVATSKI ANTIČKI KIP ODUŠEVIO TALIJANE

Senzacionalni arheološki nalaz tzv. Hrvatski Apoksiomen, fascinantna grčko-antička skulptura, koja je prije sedam godina otkrivena u dubinama lošinjskog arhipelaga, izložen je početkom listopada u Firenci. Izložbu "Apoksiomenos: l'Atleta della Croazia", koja je pobudila velik interes talijanske javnosti, u reprezentativnom prostoru palače Medici Riccardi svečano je otvorio ministar kulture RH Božo Biškupić. Kako je istaknuo ministar u prigodnom govoru, Hrvatski Apoksiomen krunski je dokaz tisućljetne pripadnosti Hrvatske euromediterranskome kulturnom krugu.

VARAŽDINSKE BAROKNE VEČERI

Od 22. rujna do 8. listopada održane su u Varaždinu i u okolnim gradovima 36. Varaždinske barokne večeri. I ove su godine na Večerima nastupili brojni domaći i strani umjetnici i ansambli, među kojima i gosti iz Amerike. To ne začuđuje jer je prošle godine američka turistička tvrtka Lonely Planet stavila na popis visoko rangirajući Varaždinske barokne večeri kao važan europski kulturni događaj.

U PEČUHU NAGRAĐEN HRVATSKI FILM

Na Međunarodnom festivalu mladog filma održanom u Pečuhu od 2. do 7. listopada film "Oprosti za kung-fu" hrvatskog redatelja Ognjena Sviličića dobio je nagradu Žirija međunarodne kritike. U bogatom festivalskom programu izvan konkurencije, prikazana su još tri hrvatska filma: "Što je muškarac bez brkova", "Snivaj zlato moje" i "Karaula".

Priredila: **Diana Šimurina-Šoufek**

Uzbudljiva i poučna priča

Prvi hrvatski cjelovečernji film za djecu "Duh u močvari" filmskog i televizijskog redatelja Branka Ištvančića snimljen u produkciji Interfilma i HRT-a privukao je golemu pozornost gledatelja. Scenarij filma rađen je prema istoimenoj knjizi dječjeg pisca Ante Gardaša, koja je uvrštena u lektiru 4. razreda osnovne škole

Dječji cjelovečernji film "Duh u močvari" prvi je hrvatski cjelovečernji film snimljen nakon više od dvadeset godina, a po posljednjim podacima drugi je film po gledanosti u Hrvatskoj, iako se tek nešto više od deset dana počeo prikazivati u trima hrvatskim gradovima: Zagrebu, Osijeku i Splitu.

Kako je film pobudio golemo zanimanje kod filmoljubaca, onih odraslih i malenih, razgovarali smo s njegovim redateljem, Subotičaninom Brankom Ištvančićem, koji je na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu 1999. godine diplomirao filmsku i TV režiju, dobitni-

kom mnogih nagrada u domovini i inozemstvu. Još tijekom studija kratki igrani film Rastanak (1993.) Furst Film Foundation iz Londona uvrštava u program New Direction, izbor šest najzapaženijih filmova mladih europskih redatelja, zatim je dvaput nagrađivan nagradom Oktavijan za najbolji dokumentarni film, Velikom nagradom za najbolji film, Zlatnom uljanicom i nagradom za najbolju režiju na Danima hrvatskog filma, te nagradama za najbolji dokumentarni film i nagradom za najbolju režiju na festivalima u izvandomovinstvu. Bio je asistent režije u filmovima Zrinka Ogreste, "Isprani" (1995.) i "Crvena prašina" (1998.). Njegov dokumentarni film "Plašitelj kormorana" hrvatska je filmska kritika uvrstila među najbolje dokumentarce devedesetih godina u

Hrvatskoj. Uposlen je na HRT-u, gdje je režirao brojne dokumentarne filmove, obrazovne emisije, serijale i igrani film, a također je član Društva hrvatskih filmskih redatelja.

Kada ste ušli u svijet filma i koji su Vaši prvi uradci?

— Krenulo je sve iz mog zavičaja, iz rodnog Tavankuta. Ondje sam proveo svoje djetinjstvo na pravom bunjevačkom salašu i to mi je najdivnije doba života. Kada sam u petom razredu osnovne škole prvi put pogledao kroz filmsku kameru i kad je moj prvi nastavnik Zoltán Siflis iz Subotice, na koga sam veoma ponosan, predavao i vodio kino-sekciju u školi, polako sam ulazio u svijet filma. Prvi film koji stavljam na početno mjesto u filmografiji jest film "Pokretne slike moga dide", 10-minutni crno-bijeli

Napisala: **Željka Lešić**

dokumentarac koji sam snimio u Tavan-kutu, a koji priča priču o mojem didi, koji plete košare od pruća. U to vrijeme sam pohađao osmi razred osnovne škole, i nakon prvog uratka, uslijedio je i drugi film, "Berber na biciklu". Priča je to o poznatom brici iz Tavankuta koji nije imao svoju briačnicu, nego je na biciklu išao od salaša do salaša i pružao briačke usluge. Jako sam ponosan na svoj zavičaj i vezan uz Tavankut, stoga bih volio nešto o tome napraviti na filmu kroz perspektivu jedne ljudske priče i života običnog čovjeka.

Vaš najnoviji film "Duh u močvari" pobudio je golemo zanimanje gledatelja. Opisuje se kao uzbudljiv i edukativan dječji film, pa nam recite njegov sadržaj i u čemu mu se ogleda edukativnost?

tko stupi na njega. Tom prigodom otkri-vaju lovokradicu, no dalje neću otkrivati, nego treba pogledati film.

Tko su glavni junaci filma?

— Uz velikana hrvatskog glumišta Ivu Gregurevića, glume još Dejan Ačimović, Predrag Vušović, Nada Gačešić-Livaković, Vlatko Dulić i drugi. Glavne dječje likove glume Marko Pavlov (Miron), Ena Ikica (Melita), te Robert Väs (Zoltan).

Filmom ste osvojili publiku, "veliku" i "malu". Što za Vas znači taj uspjeh?

— Veoma sam sretan što sam imao prigodu napraviti prvi dječji cjelovečernji film u neovisnoj Hrvatskoj, kakvog nije bilo 20 godina. Nisam mislio da će to biti cjelovečernji film. Ispalo je da mno-

ge baš nije bila briga za taj film. Postoji nezadovoljstvo, no sretan sam što se sve dobro završilo. Gledanost filma veliki je uspjeh. Dok smo radili film, bili smo iznenađeni kad su odobrili sredstva. Mene su jedinog tjerali da radim najbrže od svih drugih redatelja i s najmanje novca u roku napravim film. U šestom mjesecu prošle godine odobrena su mi sredstva, no od mene je traženo da cijeli projekt bude završen do Međunarodnog dječjeg festivala u Šibeniku, u lipnju ove godine i u srpnju 53. Festival igranog filma u Puli. Sve je, hvala Bogu, dobro ispalo, jer već u Puli film je dobio drugu nagradu publike, a sada je, eto, po top-listama gledanosti u hrvatskim kinima na drugom mjestu. Svi se slažemo da na kraju trebamo biti zadovoljni projektom,

— Film je snimljen prema knjizi Ante Gardaša "Duh u močvari", koja se čita kao obvezna lektira u 4. razredu osnovne škole. Jako je zgodno da se na osnovi toga radi film, a, s druge strane, ta knjiga kao štivo ima dosta toga edukativnoga i poučnog. Sadržaj knjige govori o tome kako treba sačuvati prirodu. Ima mnogo ekoloških elemenata, a također pokazuje kako se prijateljstvom može riješiti mnogo problema. Sve se događa u Kopačkom ritu, u selu Kopačevu, kamo za vrijeme zimskih praznika brat i sestra, Miron i Melita, dolaze prijatelju Zoltanu i upravo prispiju na akciju pomaganja divljim životinjama da lakše prezime. Iste večeri na obali jezera nađem je promrzao dječak Halasz kako bunca da ga je napao bijeli duh na jednom od otoka u močvari. Mjesna starica, baba Etelka otkriva tajnu kako je duh viđen još davno i kako ne može s otoka, pa se osvećuje svakomu

Kadar sa snimanja
filma "Duh u močvari"

jer je gledanost fenomenalna. Budući da se inače hrvatski filmovi slabo gledaju, mišljenja smo da gledatelje treba vratiti u kino, i utjecati bar na male gledatelje, da gledaju hrvatski film. Naš film je ipak dobar duh u svemu tome i to me čini zadovoljnim.

Koliku ste financijsku pomoć dobili za film?

— Od Ministarstva kulture 3 milijuna kuna i 800 tisuća od Televizije, što je uistinu malo u usporedbi s ostalim filmovima za koje se izdvajaju znatnija novčana sredstva.

Jeste li razmišljali o prikazivanju filma u manjim sredinama ili u izvandomovinstvu?

— Razmišljamo o tome ako bi nam Ministarstvo znanosti pomoglo da putujemo autobusom po nekim manjim mjestima, posebice onima gdje nema kina i da kao putujuće kino djeci u tim mjestima omogućimo vidjeti naš film. Tom bismo prigodom doveli i glumce, pa bi to, zasigurno, bio lijep događaj za njih.

Također nam je velika želja pokazati naš film i u iseljeništvu. Ne bi tu bili veliki troškovi jer ćemo iduće godine imati DVD na više stranih jezika. Titlovi se po potrebi mogu isključiti kako bi se čuo hrvatski jezik, pa je film primjenjiv i u hrvatskim dopunskim školama po iseljeništvu.

Kakvi su Vam planovi za budućnost?

— Kanimo film "Duh u močvari" prijaviti na berlinskom festivalu. Budući da je to festival A- kategorije, želja nam je ondje se pojaviti.

Mislim da imamo šanse i stoga je treba iskoristiti, to više što dječjeg filma ima manje u svijetu.

Počeo sam snimati autorski dokumentarac koji je nastao po motivima iz

knjige "Album" Miroslava Kirina. Priča je to o obiteljskim fotografijama kakvih više nema. Riječ je o obitelji prognanika iz Petrinje koji su se nakon "Oluje" vratili kući u kojoj su našli samo jedan nerazvijeni negativ filma iz fotoaparata izbjeglica Srba koji su živjeli u njihovoj kući. Te fotografije dramatično zamjenjuju slike iz njegova obiteljska albuma. Ta se priča povezuje s jednom sličnom pričom muslimanskih prognanika iz Sarajeva, kojima su u kući našli izgrebana lica na obiteljskoj fotografiji. To premještanje i miješanje tuđih prošlosti s drugima i obratno kao posljedica nedavnog rata i raspada Jugoslavije, te uništavanje obiteljskih uspomena koje su čuvale fotografije, a koje svima nešto znače, jer svjedoče o jednom životu, kroz običnu suptilnu ljudsku priču, bez ratnih prizora, tema je ovoga moga filma.

Aktualni projekt i projekt realizacije jest i dokumentarni film "Od zrna do slike". Film bi formom trebao izgledati kao proces izradbe slike od slame, a izbjegavat će reportažni i izvještajni pristup toliko puta viđen u televizijskim emisijama, čime bi se u startu eliminirala suhoparnost hladnoga faktografskog predstavljanja. ■

KROJAČKI OBRT MA-LA IZRADA NARODNIH NOŠNJI

1. odvojak ulica Purgarija 21

10431 Sveta Nedelja

tel: +385/1/3372-489

tel/fax: +385/1/3365-410

+385/98-1933235 (Tamara Krklec Čvangić)

+385/98-437-527 (Miroslav Čvangić)

e-mail: cvangic@net.hr

www.ma-la.hr

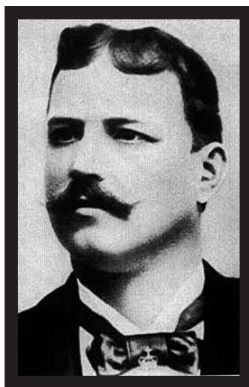

Panker u Bosiljevu

Od prvog se trena zaljubio u brežuljkasti krajolik, koji ga je snažno podsjećao na rodnu jugozapadnu Pennsylvaniju. Možda je ta ljubav pobuđena i osjećajem da se dolaskom u Bosiljevo na svojevrstan način vratio kući

Pojava pankerski odjevenog Amerikanca s kričavo obojenim pramenovima u kosi i naušnicama šokirala je mlado i staro u Bosiljevu, općinskom središtu koje se nalazi tridesetak kilometara zapadno od Karlovca. Jedino je činjenica da je "čudak" došao u pratnji Miroslava Čaića, kojeg ondje mnogi poznaju, ulijevala sigurnost. Karlovčanin Čaić, naime, često boravi u Bosiljevu proučavajući župne matične knjige i istražujući rodoslovlja bosiljevačkih obitelji. Naravno, nikomu tada nije bilo ni u primisli da je Amerikanac provokativne vanjštine zapravo katolički svećenik – vlč. Bob Lubic, tj. Ljubić, muškarac u tridesetim godinama života, koji je došao istraživati svoje, hrvatske korijene.

Naime, Lubic se kao student počeo sve više zanimati za podrijetlo. U njegovoj se obitelji o tom pitanju gotovo ništa nije znalo. Djed je na upit o predcima kratko i nezainteresirano odgovarao "Oni su svi mrtvi". Nasreću, obilazeći dalju rodbinu, otkrio je jedno pismo u kojem se spominje da su im predci došli iz Hrvatske, točnije, iz sela Bosiljeva. Putem Interneta doznao je da se stanoviti Čaić bavi bosiljevačkim rodoslovljem. S oduševljenjem se povezao s njim i tako je započelo intenzivno dopisivanje. Čaić je slao u Ameriku sve podatke o Ljubićima iz Bosiljeva. Otkrio je i kako je Bobov prapradjed, koji se 1889. iselio u Ameriku postao prvi predsjednik najveće organizacije američkih Hrvata – Hrvatske bratske zajednice (HBZ). Kad se nakon te informacije ushićeni Bob uputio u zgradu HBZ-a nedaleko od Pittsburgha, ostao je bez daha ugledavši u raskošnom predvorju veliku povijesnu fotografiju – portret svojeg pretka Ivana Ljubića. Sve te spoznaje o bogatoj obiteljskoj povijesti toliko su ga zaintrigirale da se odlučio uputiti u Hrvatsku. I eto, uz pomoć Miroslava Čaića taj je posve nekonvencionalan svećenik dospio do Bosiljeva sa

Ivan Ljubić / John Lubic (1854.-1923.) hrvatski iseljenički djelatnik u SAD-u koji je 1894. izabran za prvog predsjednika Hrvatske zajednice (poslije Hrvatske bratske zajednice)

željom da osobno vidi i upozna zavičaj svojih predaka.

U bosiljevačkom zaselku Orišje Ljubići su starosjedioci. Ondje se spominju već u 17. st., a danas ih je još samo nekoliko kuća. Inače, hrvatsko prezime Ljubić razmjerno je često, a nosi ga nekoliko nesrodnih rodovskih zajednica. Ljubići su najbrojniji u sjevernoj Hrvatskoj, u Hrvatskom zagorju (Donja Stubica, Pregrada) i u Podravini (Koprivnica, Đurđevac). Jedna razmjerno velika skupina Ljubića nastava i šibensko područje. Prezime Ljubić nastalo je od osobnoga narodnog imena rodonačelnika (Ljubo) ili rodonačelnice (Ljuba). Oba su osobna imena i danas vrlo česta u nas. Od tog i srodnih imena oblikovana su i mnoga druga naša prezimena kao primjerice: Ljubanović, Ljubek, Ljubešić, Ljubetić, Ljubičić, Ljubović i sl.

Da se vratimo junaku ove priče. Kako vlč. Bob na svojim WEB stranicama piše, posjet starom kraju ostat će mu u nezaboravnoj uspomeni. Pronašao je rodnu kuću svoga prapradjeda. Pomoću drevnih matičnih knjiga uspio je izraditi obiteljsko rodoslovlje koje seže duboko u povijest. Kaže također da se od prvog trena zaljubio u brežuljkasti krajolik, koji

Bob Ljubić koncelebrira misu s bosiljevačkim župnikom

Bob Ljubić je u Bosiljevu stekao mnoge prijatelje

ga je snažno podsjećao na rodnu jugozapadnu Pennsylvaniju. Možda je ta ljubav pobuđena i osjećajem da se dolaskom u Bosiljevo na svojevrstan način vratio kući, piše vlč. Bob i nastavlja: "Sjećanja na moje putovanje uvijek će mi grijati srce. Posebice sjećanja na divne ljude, koji su na početku zapanjeno gledali u čudnog stranca, a ubrzo me prihvatili kao svog iskazujući mi divno prijateljstvo i simpatiju". ■

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Velika je odgovornost na onima što kane uskladiti svačije interese, a postojanje takvog područja jest i ekonomski izazov – dobri dupin mogao bi pomoći ljudima, baš takav, svoj i slobodan, prekrasna divlja životinja plavoga svijeta

Dobra godina za dobre dupine

Morski rezervat je proglašen – dobri dupin je pobijedio. Trebalo je dvadeset godina druženja s ljudima, upornog dokazivanja kako je područje u kojem živi – ne samo on nego i njegova obitelj i njegovi prijatelji – mjesto boravka koje ne napušta od rođenja do smrti, njegova stalna adresa. Plavi svijet lošinjsko-creskog arhipelaga jedina mu je domovina.

Dobri dupin (*Tursiops truncatus*), posljednji rezidentni sisavac Jadranskog mora, izborio je zaštićeni životni prostor. Morske medvjedice više nema, povremeno nam tek naiđe iz Grčke, obični dupin je nestao, sustavno zatiran. Sredinom 50-ih godina prošloga stoljeća, loših godina za ljude i dupine, za svakog ubijenog dupina ondašnja je država plaćala nagradu, pa ih je, s naše strane Jadrana, u samo nekoliko godina pobijeno više od 800. Previše da bi opstali.

Dobrih je dupina prije dvadesetak godina oko Lošinja bilo 150 – sada ih nije više od 100. Njima je Republika Hrvatska namijenila 240,95 ha kopna i 52 335,26 ha mora, kolika je ukupna

površina Posebnog rezervata – rezervata u moru određenog Rješenjem Ministarstva kulture od 26. srpnja 2006. Državni tajnik Ministarstva kulture dr. Jadran Antolović 6. kolovoza 2006. u 21,00 sat to je i obznanio. Uz dobroga dupina u rezervatu je stanište 112 vrsta riba i 303 vrste morskih beskrležnjaka, gnijezda

zaštićenih ptica, ljetna staništa glavate želve. Slavilo se u Lošnju do kasno u noć, jer taj dio mora i otočnog kopna počinje novi život, a čestitao je i predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić.

“O dobrim dupinima brinemo se od 1987., a odluku o rezervatu čekamo pet godina. Naš prijedlog je rezultat

Napisala: **Klara Kovačić**

dugotrajnog rada ljudi iz cijeloga svijeta, kumuliranje znanja i čvrsta spoznaja da samo tako možemo pomoći. "Jadranski projekt dupin" okuplja sve naše akcije. Već četrnaesti put slavimo Dan dupina, uz športska natjecanja, radionice i predavanja. Uključena su djeca i mladi ljudi iz zemlje i svijeta, sve lokalno stanovništvo, pomažu grad Veli Lošinj, grad Mali Lošinj i njegova Turistička zajednica – kaže Draško Holcer, predsjednik udruge "Plavi svijet" Institut za istraživanje i zaštitu mora. To je udruga građana, neprofitna i nevladina organizacija, ali i udruga koja se bavi znanstvenom djelatnošću, u upisniku je Ministarstva znanosti. "Mi nismo aktivistička udruga, promišljamo znanstveni pristup rješavanja ideje, a Lošinjski rezervat za dupine posebni je zoološki rezervat izuzetno visoke kategorije zaštite, gotovo veće i od nacionalnog parka. Početna ideja, zaštita dupina, prerasla je u ideju osnivanja zaštićenog područja uravnoteženih, a vrlo različitih interesa. Cilj je, zapravo, održivi razvoj i održivo korištenje resursima zaštićenog područja. Ideja jednostavna, teška i vrlo odgovorna, a glasi: iskoristi onoliko koliko možeš, nikako preko te granice, da bi imao što naslijediti i budući korisnik. Promišljanje sadašnjosti radi budućnosti. Prva ideja, rođena devedesetih, nakon materijalna potpore Kneževine Monako, prerasla je u naš opsežniji projekt, koji je podupro i Državni zavoda za zaštitu prirode, mjerodavnog za izradbu podloga zaštite, pa na ovaj događaj čekamo, zapravo, od 2003. godine, iako se država na njega obvezala još prije deset godina. Postoji još samo jedan morski rezervat u Sredozemlju, Ligurski rezervat za kitove u Ligurskom moru. Dobri dupini su životinje iste obitelji. Ligurski je rezervat u međunarodnim vodama, o njemu se brinu tri države, Lošinjski je rezervat u našim teritorijalnim vodama, o njemu se brine samo mi, Republika Hrvatska" – kaže Draško Holcer, biolog i kustos koji se u Prirodoslovnom muzeju u Zagrebu brine o zbirkama morskih beskraljeznjaka.

Naš dobri dupin cijele je godine u Lošinjskom rezervatu. Tamo ga možete uvijek naći. Svaki ima i svoje ime, leđna mu je peraja jedinstvena, po tome je prepoznatljiv. Kao ljudi po svome otisku prsta. A zna biti i glamurozan, pravi *celebrity*, fotografija ženke po imenu Grifo bila je dugo na kreditnoj kartici Bank of Scotland. Tih stotinjak sisavaca izuzetne

animalne inteligencije i sposobnosti i zanimljivih pravila života u svojoj obitelji i svome društvu, već 80 posto života troši u potrazi za hranom. Jadran je sve siromašniji, dupina je sve manje. Možda i zbog toga što se ne mogu kao nekad družiti i uživati u životu, u radosti života, po čemu je dobri dupin od pamtivijeka poznat. Velika je odgovornost na onima što kane uskladiti svačije interese, postojanje takvog područja je i ekonomski izazov – dobri dupin mogao bi pomoći ljudima, baš takav, svoj i slobodan, prekrasna divlja životinja plavoga svijeta. Hrvatska posebnost, lokalna zajednica to uočava, županija i država u iduće tri godine morat će pronaći pravi model upravljanja i gospodarenja morskim rezervatom. U njemu su i važna podmorska arheološka nalazišta. Najnoviji je primjer nalaz brončane skulpture mladog športaša Apoksiomena iz helenskog doba i nastojanja lokalne zajednice da ga, nakon restauracije i pokazivanja svijetu,

vrati, zadrži na svojem području. I dobri je dupin naša velika vrijednost. Ako želite usvojiti nekog od njih simboličnim novčanim iznosom, njihova je web adresa www.plavi-svijet.org.

U "Plavom svijetu" ovih dana novi projekt zaokuplja pozornost. Euroatlantski satelitski sustav Argos prvi put prati kretanje još jedne ugrožene vrste – glavate želve. Te kornjače dolaze iz Grčke na ljetovanje u Jadran. Kornjača Calypso, s odašiljačem na leđima, puštena je 7. rujna u 15 sati s plaže Borik u Malom Lošinj. Šest satelita i satelitske stanice na zemlji prate njezino kretanje, a navodno joj je određište Tunis, zaljev Gavez. Satelitska telemetrija trebala bi pomoći biologima, Centar za oporavak morskih kornjača Pula i "Plavi svijet" Institut za istraživanje i zaštitu mora očekuju informacije koje ohrabruju. Kornjača Calypso je sada već mnogo južnije, uz obale otoka Visa. I njezinu pustolovinu možete pratiti na istoj web adresi. ■

“Kad bećari šorom zapivaju”

“Vinkovačke jeseni” započele su 8. rujna svečanim otvaranjem Folklornih večeri, a završile u nedjelju, 17. rujna središnjom priredbom - svečanim mimohodom sudionika i revijom konjskih zaprega, kad je ulicama grada na Bosutu prošlo 3 000 članova 77 kulturno-umjetničkih društava iz Hrvatske, Vojvodine i BiH

Tradicija se nastavlja...
djed, unuk i kći u svečanom
mimohodu Jeseni

brojnih uglednika i gostiju, među kojima bilježimo nazočnost potpredsjednice Hrvatskog sabora Vesne Pusić, ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva Petra Čobankovića i unutar-njih poslova Ivice Kirina, đakovačkog i srijemskog biskupa mons. Marina Srakića, vukovarsko-srijemskog župana, Bože Galića, vinkovačkog gradonačelnika dr. Mladena Karlića i drugih, 41. Vinkovačke jeseni otvorenima je proglasio predsjednik Hrvatskog sabora i počasni građanin Vinkovaca Vladimir Šeks, koji je i pokrovitelj Jeseni. “Vinkovačkim jesenima svake godine otvaramo riznicu koja pokazuje narodno stvaralaštvo i tradicijsku kulturu Slavonije i Srijema. One su izraz ljubavi Slavonaca prema svom kraju i zavičaju, a iznad svega su predstraža očuvanja slavonskog i hrvatskog identiteta”, istaknuo je prigodom otvaranja Jeseni Vladimir Šeks.

Vinkovački gradonačelnik dr. Mladen Karlić zahvalio je svim sudionicima manifestacije, te istaknuo: “Hvala vizionarima na hrabrosti koji su u svom puku obogatili duh i srce i pokazali da se ne treba sramiti kola ni običaja niti svoje pjesme narodne koje štiju, prevode i čude joj se drugi narodi”.

Ova nadasve poznata manifestacija započela je 8. rujna svečanim otvorenjem Folklornih večeri, a završila je u nedjelju 17. rujna središnjom priredbom - svečanim mimohodom

sudionika i revijom konjskih zaprega, kad je ulicama grada Vinkovaca prošlo oko 3 000 članova 77 kulturno-umjetničkih folklornih društava iz Hrvatske, Vojvodine i BiH, koja brižno čuvaju izvorni folklor. ■

Prizor svečanog otvaranja
41. Vinkovačkih jeseni

Grad na Bosutu po 41. put otvorio je vrata jednoj od najznačajnijih državnih manifestacija tradicijske kulture, “Vinkovačke jeseni”. Scensko-glazbenim programom “Kad bećari šorom zapivaju” na prigodno urešenoj pozornici u srcu Vinkovaca, na Trgu bana Josipa Šokčevića, 15. rujna svečano su otvorene 41. “Vinkovačke jeseni”. I ove godine scensko-glazbeni program svečanog otvorenja Jeseni

potpisuje Ana Cvenić, a nastupili su brojni istaknuti glumci hrvatskoga glumišta, tamburaški sastavi, KUD-ovi koji njeguju izvorni hrvatski folklor, kao i pjevačke skupine. U prisutnosti

Napisala: **Željka Lešić**

Snimio: **Damir Lešić, iz arhiva ZAKUD-a**

Primila sam pismo gđe. Ane Horvat iz Brooklyna koja je u "Matici", br. 7/2006., pročitala moju rubriku za umirovljenike i poziv urednika Nenada Zakarije da se jave oni kojima je potreban praktičan savjet ili neka informacija. Gospođa Horvat navodi da je o mirovinama u Hrvatskoj čitala u glasilima "Hrvatski umirovljenički list" i "Život s mirovinom", koje joj šalje kćerka iz Zagreba. Za iscrpnije podatke obratit će se Informacijskom centru za iseljeništvo, a, budući da se uskoro vraća u Hrvatsku, zamolila je podatke za prijam u Dom umirovljenika i prednost u gerontološkim centrima.

Zahtjev za prijam u Dom može se podnijeti nakon navršene 65. godine života u nekoliko mjesta u Republici Hrvatskoj. Zahtjevu treba priložiti sljedeće: 1. domovnicu, 2. rodni list, 3. preslik osobne i zdravstvene iskaznice, 4. potvrdu o prebivalištu, 5. odrezak o mirovini, 6. izjavu o jamstvu plaćanja (ovjerenu kod javnog bilježnika), 7. mišljenje liječnika o zdravstvenom stanju (poseban obrazac) i 8. rješenje o skrbništvu za osobe stavljene pod skrbništvo. Uz zahtjev, mogu se priložiti preslici navedenih dokumenata.

Budući da nema dovoljno mjesta u domovima ni u Zagrebu, kao ni diljem Hrvatske, otvaraju se, uz Domove, Gerontološki centri za one umirovljenike koji žele ostati u vlastitoj obitelji, ali sami ne mogu obavljati svakodnevne poslove.

To su obično samci ili roditelji zaposlene djece. Za njih se organiziraju usluge koje im omogućuju što normalniji život i ugodno starenje. Dostavlja im se hrana u stan, održava im se osobna higijena i sprema im se prostorija, vodi briga o zdravlju i o nabavi potrebnih lijekova, a za one pokretnije organiziraju se razne kulturno-zabavne priredbe, športske vježbe, izleti s korisnicima Doma, mogućnost rada u radionicama i dr. A dugovječnost postaje sve češća i, kako kaže najstarija Hrvatica u Berlinu, baka Anica Bagarić: "Sve je bolje nego biti sam" ("Matica", br. 8/9 2006.)

Danas u Hrvatskoj postoje udruge za stariju populaciju tako da vremenšnike ne muči osamljenost. Članice Podružnice Matice hrvatskih umirovljenika Novi Zagreb, posjetile su i čestitale 103. rođendan vedroj i vitalnoj Dori Sukanec, koja im je kazivala o svojem dugom životu koji je proživjela

Napisala: **Stanka Pavuna**

Što je potrebno za prijam u dom umirovljenika ili gerontološki centar?

Budući da nema dovoljno mjesta u domovima ni u Zagrebu, kao ni diljem Hrvatske, otvaraju se, uz domove, Gerontološki centri za one umirovljenike koji žele ostati u vlastitoj obitelji, ali sami ne mogu obavljati svakodnevne poslove

zahvaljujući vedroj naravi, umjerenoj prehrani, radu i druženju s dobrim ljudima.

U prosincu 2005. stotu je doživio hrvatski pjesnik Dragutin Tadijanović, koji je TV gledatelje zadivio svojom vitalnošću i fenomenalnim pamćenjem ljudi i do-

gađaja. Poručio je svima da treba mnogo raditi, održavati zdravlje, radovati se malim stvarima, umjereno blagovati, odmarati se povremeno, voljeti svoje bližnje i ljubiti. A akademik Radman još bi dodao: "I naslijediti dobre gene". ■

Uzdasi za izgubljenom živošću

U srednji vijek želim - čuje se po gradu. - Hoću igru, zabavu, provoditelje i uznike, ciku i viku, solde i bagatine

Pred zamišljeni zid srednjovjekovnoga grada došli su maleni izletnici da tu, ispred davno porušenih vrata - grada, koji se "otvorio" novom širenju, dožive nešto što se jednom godišnje događa u trajanju od nepuna dva dana.

OD POLJANE DO SV. MIHOVILA

Zaustavili smo se usred Poljane: Danas je to središnji gradski trg, a nekada, samo joj ime kaže, bio je to prostor između grada, utvrđena zidinama, i polja oko kojega su se smjestila malena sela, čiji su stanovnici, u kolonskom odnosu, izvršavali zadaće plemenitaške gospode.

- Na Poljani se odigravao sajam - kaže nam slučajni prolaznik.

Nevjerica se nakon njegovih riječi uvukla u naše viđenje grada u dalekoj prošlosti. Evo nas, već smo u knjižnici i listamo Zbornik Šibenika, objavljen o devetstotoj godišnjici prvoga spomena grada. Naravno, kao i u većini naše literature, o gospodarskim odnosima vrlo malo, a pogotovo o tome gdje se i na koji način odigravao sajam. Ipak, dijelovi pročitanoj teksta upućuju nas na to kako se gradske vlasti, tj. knez i Veliko vijeće, i ne bi usudile da u prostor grada, o sajmenom danu, propuste velik broj seljaka, stranih trgovaca, a pogotovo ne naoružanih Turaka.

- Zato je tu Poljana i neka se na njoj odigrava sva ta silna razmjena.

Ali naš cilj nije tu, ovogodišnji srednjovjekovni sajam je u tijelu grada i valja ga vidjeti. Prešli smo zamišljenu crtu na kojoj su nekada stajala gradska vrata i

ispred nas se otvoriše dvije ulice: jedna prema katedrali i druga u pravcu groblja Sv. Ane i tvrđave Sv. Mihovila.

Katedrala je još jednom izmamila osjećaj veličine, ali naš smjer ipak odredi tvrđava Sv. Mihovila - kaštel u kojemu je i rođeno ime Šibenika.

Sad se pogled usredotočio na dvije tvrđave iznad grada.

- Prozvane su Sv. Ivana ili Tanaja i Barone ili Šubićevac - netko nas upozori. - Građene vrlo kratko jer je valjalo obraniti grad od turskog napada.

- Napada! - vikne neki glas.

- Nekrst i krst, njih gotovo četrdeset tisuća pod vodstvom paše Tekelije, na samom kraju prve polovice sedamnaestog stoljeća.

- Djeca, žene i starci neka odmah krenu u središte grada, na mnogobrojne trgovce, ali dalje od rijetkih bunara, jer

Napisao: **Zvonko Madunić**

topovi već tutnje. Tanaja se ruši. Oni su ušli na doseg naših mačeva i helebardi. Pogibelj je ljudi.

VITEZOVI, GUTAČI I BAGATINI

Sišli smo, nas dvadesetak, sa sjemenom straha u srcu. Strepimo!

Ali gle, uz zid neke kuće, u raskošnoj igri crvenih, žutih i modrih haljina, zaspale, s praznim tanjurićem ispred sebe.

- Neke srednjovjekovne kurtizane
- netko im se ruga.
- Ne nije to - drznik je brzo pao na ispitu jer mu se ispred pogleda ispriječio bljesak zaobljena metalnoga štita.
- Vi ste, viteže! - dometnu netko.
- Polska! - uzvrti prozvani.
Zaigraše potom gizdavi vitezovi.
Isukaše mačeve. Zveči metal. Oštrice se ljube. Jauk je.

Dame više nisu na pločniku, kliču pobjedniku.

Onda gradom stanu odjekivati bubnjevi.

- U ritmu smrti - opet se čuje iz grupe.

Vojnice u renesansnim odorama, široke hlače i košulje s resama na rukavima, a kaciće im ovalna obruba i stožasta širita, odlučno - ukorak stupaju.

- Mlada je - osvrće se neka glava prema zavezanoj djevojci u kolima.

- Vještica jedna - dometnu nepoznati iz publike. - Na lomaču u ime nevinosti.

A gutači vatre, s crnim kapuljačama, bacaju zapaljene kugle u visine, onda ih love, trpaju u usta, izbacujući potom velike balone dima.

- U srednji vijek želim - čuje se po gradu. - Hoću igru, zabavu, provoditelje i uznike, ciku i viku, solde i bagatine.

Tu je i starohrvatski jedrenjak. Vješto napravljeno tijelo broda čije je jedro uspješno uvlačilo malenu posadu u nepregledne uvale još mnogobrojnijeg otočja.

- Stradat će - kazuju njezini pratitelji - u boju nadomak Ninu.

Alkemičari su tu, tragajući za kamenom mudrosti, nude različite preparate za odagnavanje uroka i liječenje bolesti.

Ni srednjovjekovni vrtuljak za djecu do pet godina nije izostao, kao ni viteško društvo iz Koprivnice.

Obrtnika kao u priči, čitavi svitci:

Darko Frankol iz Koprivnice proizvodi obuću i kožnu galanteriju; Milka Lukić iz Miljevaca tka sagove s crveno-bijelim geometrijskim motivima, kao i izvornu šibensku nošnju; Mario Fluksi iz Koprivnice prezentira suvenire; "Vias" iz Koprivnice obrađuje drvo i proizvodi veće i manje bukare za pivo i druga pića; Mijo Dlesk iz Koprivnice izrađuje smeđu

i crnu užad; srednjovječna Pirovčanka pravi replike tradicionalnih uporabnih predmeta (kućice od kamena, crkvice, privjeske s motivima iz Hrvatske; žena iz Dubrave izrađuje kuće s bunarima i fontanama; jedan Šibenčanin bavi se suvenirima, proizvodi vina, maslinovo ulje, lavandu u malim vrećicama; Zatonjanka je izložila sireve, ulje, vino i maslinove plodove; Katica Benov iz Podravine izlaže ekološki krumpir, kapula, luk i pšenica. Ali tu nije kraj, nisu nanizani sakupljači antikviteta: od predmeta za svakodnevnu upotrebu, preko crkvenog posuđa, tkanih izložaka, pa do starog novca i srebrenine.

I što sad!? nametnulo se pitanje.

- Na zidine, hitajmo! - oštro će netko iz skupine.

- Ne dajmo Turcima grada u razigranom sajamskom ozračju - drugi će

- Dolje današnji iluzionisti i mađioničari, hoću pravoga gutača vatre i bubanj, hoću! - plače neko dijete.

Sunce se već nisko spustilo. Sjene kuća polako su se uvukle na gradske trgove. Trgovci i obrtnici u različitim statusnim ili cehovskim odorama polako kupe svoje stvari. Srednji vijek postupno napušta šibenske ulice, odnoseći iz njegovih njedara svu ljepotu i "krutost" toga vremena. ■

Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti

Na izložbi najboljega iz tadašnje hrvatske umjetnosti većina je izložaka kršćanskoga predznaka, koji se pretežito vezuju uz Dalmaciju, posebno uz tadašnje centre moći Zadar i Split, ali i kontinentalnu Hrvatsku, pa pokazuju kako je u svim regijama suodnos vjere i kulture, političkih snaga i crkvenoga vodstva u razdoblju između godine 800. i 1300. urodio civilizacijskim i kulturnim plodovima na koje s pravom smijemo biti ponosni

Izložba **Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti**, koja je otvorena 19. rujna i traje do 26. studenoga 2006., u zagrebačkim Klovičevim dvorima obuhvaća djela što su ih naručili vladari, Crkva, moćnici ili anonimni pojedinci koji su živjeli između 800. i 1300. godine na području hrvatske države. Autori izložbe (Nikola Jakšić, profesor iz Zadra, i kustosica Biserka Rauter-Plančić) odlučili su pokazati 78 originalnih izložaka. Izložba **Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti** ogledalo je vremena i odraz najširega europskog obzora u sasvim određenom povijesnom i stilskom razdoblju. Biskup Želimir Puljić u predgovoru prigodnomu reprezentativnom katalogu označio je promatrano razdoblje plodnim, ističući kako "spomenici i umjetnički predmeti svih vrsta i stilova prate liturgijska, vjerska i crkvena zbivanja pa su tako trajan, živ i plemenit govor koji izaziva zahvalnost i strahopoštovanje".

Ova izložba, i svojim nazivom, kao i tematikom i vremenom koje predstavlja, podsjeća na razdoblje u kojemu su postavljeni temelji Europe kakvu imamo danas, a to nema malo značenje i u ovome društvenom trenutku. Dovoljno bi bilo spomenuti samo činjenicu da su, osobito prva stoljeća hrvatskih knezova i kraljeva, Hrvatsku jasno odredila prema Rimu, što znači i prema Zapadu i da je taj smjer očuvan do današnjega dana.

Utoliko izložba **Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti** u sebi uključuje i svoje početke i svoje trajanje, ali i svoje određenje, odnosno jasno usmjerenje. Danas to nije nimalo beznačajno. Štoviše. U aktualnim okolnostima svjetskoga

poretka, religiozno-političkih i društvenih kretanja i ta izložba želi jasnije pozicionirati i našu narodnu i državnu zajednicu i našu duhovnu komponentu. Suodnos, naime, vjere i kulture, političkih snaga i crkvenoga vodstva, koji se tijekom povijesti nije uvijek događao u idiličnim okolnostima, urodio je civilizacijskim i kulturnim plodovima na koje s pravom smijemo biti ponosni. Utoliko zagrebačka izložba ne bi smjela biti samo zagrebačka,

odnosno hrvatska. Ona po svojoj kvaliteti, značenju i aktualnosti zaslužuje i svoj širi europski kontekst, odnosno zaslužuje biti predstavljena u europskim metropolama, istaknuo je povjesničar umjetnosti Anton Šuljić.

Jedan od najpoznatijih hrvatskih umjetničkih predmeta jesu pluteji oltarnih pregrada iz Svete Nediljice pokraj Zadra, kada je hrvatska biskupija na Jadranu bila na vrhuncu moći, a riječ je

Napisala: **Vesna Kukavica**

o prvom ponovnom pojavljivanju ljudskog lika na Jadranu. Na izložbi se mogu razgledati raskošno iluminirani rukopisi, svjetovni predmeti, kameni spomenici, grobni nalazi - nakit i ostruge, liturgijski spomenici, reljefi u kamenu, najstariji pulski misal, predmeti s mističnim moćima poput ruke sv. Vlaha, mnogo kršćanskih te nekolicina svjetovnih i poganskih spomenika. Među izlošcima su i nalazi s grobova moćnika.

Društvena elita u 9. stoljeću, prema navodima Nikole Jakšića, posjedovala je predmete od jelenjih rogova, s prikazima

uz tadašnje centre moći Zadar i Split, dok se Zagreb kao biskupija formirao tek 1090. godine. Iz kontinentalne Hrvatske stoga ima malo predmeta, no izdvajaju se likovi iz Požege, Rudina i benediktinske opatije sv. Mihovila, *stiješnjeni* na kapitelima, prekrasnih bademastih očiju. Sva su djela restaurirana za potrebe izložbe i vraćen im je sjaj, a posebno se izdvajaju bjelokosna škrinjica iz Pule i raspelo iz Poreča. Na izložbi najboljega iz tadašnje hrvatske umjetnosti izdvojeno je pet istarskih raspela nastalih tijekom 12. i 13. stoljeća, a posebno se ističe raspelo iz

Vesne Kusin, pripada onima najznačajnijima i uz bok je onima najvrjednijima iz inozemstva priređenima u nas, izbjegla je opasnost od tzv. kataloškoga recikliranja već postojećih materijala jer je svaki izložak studiozno predstavljen i bogato opremljen znanstvenom aparaturom. Takva izložba ne samo da je događaj. Ona je i svjedočanstvo i putokaz. Ona je svjedodžba iz povijesti.

A tek je sa svjedodžbom moguće ići naprijed. U trenutku u kojemu je Hrvatska i službeno postala kandidat

konja s rogatim maskama, umjetničke predmete najvjerojatnije nastale u dodiru s Avarima. Ugledni muškarci pak, kako pokazuju nalazi iz dalmatinskog zaleđa, bili su pokapani s karolinškim dvosjeklim mačem, ostrugama na obući i zlatnicima. Među izlošcima nalazi se samo nekoliko njih vezanih uz poganska štovanja, a većina je kršćanskoga predznaka. Kao što je i logično, najviše se predmeta vezuje uz Dalmaciju, posebno

Motovuna. Slike Gospe dolaze uglavnom iz Dalmacije te su predstavljene Gospa od Zvonika, Sustipanska i Hvarska, a u postavu izložbe nalaze se jedna pokraj druge.

Vrlina je spomenute izložbe to što na jednome mjestu skuplja ono što do sada nismo imali prigode vidjeti i što nudi nove, svježije teorije i nove pronalaskes. U isto vrijeme izložba, koja, po prosudbi ravnateljice Klovíčevih dvora

za ulazak u Europsku uniju, ova je izložba stanovita *legitimacija* Hrvatske na njezinu putu u Europu, ali i dokaz da se u nju ulazilo s nekim vrjednotama.

Europa je svoj odraz u Hrvatskoj imala od samih početaka stvaranja hrvatske države upravo ili poglavito svojim, kršćanskim nitima pa ova izložba može ili čak želi biti poticajem da se takav suživot nastavi. ■

Aktualni trenutak Crkve i domovine

“Bez vjere, bez optimizma pa čak i bez veselja pri obavljanju najtežih vjerskih, nacionalnih i moralnih dužnosti, te se dužnosti ne mogu trajno obavljati

Godišnji pastoralni skup hrvatskih svećenika, đakona, pastoralnih suradnika i suradnika iz hrvatskih katoličkih misija iz Zapadne Europe o temi “Aktualni trenutak Crkve i domovine” održan je od utorka 3. do četvrtka 5. listopada u hotelu “Brioni” u Puli u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta na Majni.

Pozdravne riječi uputili su porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan, ravnatelj dušobrižništva za katolike drugih materinskih jezika Njemačke biskupske konferencije iz Bonna mons. Wolfgang Miehle, ravnatelj dušobrižništva za

Hrvate u inozemstvu vlč. Ante Kutleša, tajnik u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija Željko Kuprešak te ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček koja je posebno istaknula važnost hrvatskih katoličkih misija u očuvanju hrvatske duhovne i nacionalne baštine u inozemstvu.

Tijekom skupa nazočnima se obratio i predsjednik vijeća Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za hrvatsku inozemnu pastvu, dubrovački biskup mons. dr. Želimir Puljić, koji je svima zahvalio za sve ono divno i veliko što čine za naš narod i Crkvu u inozemstvu, kamo ih je Providnost postavila, te je sve potaknuo neka se ne umore činiti dobro. “Možda i niste svjesni veličine i

odgovornosti zadatka koje vam je Bog povjerio u ovome trenutku, ali siguran sam da ste svjesni, da ste poslani i uistinu u ovom trenutku svjedoci ne samo Božje ljubavi, koji vas je pozvao da nešto za njega učinite, nego i odgovornosti za Crkvu i domovinu.”

U ime organizatora sve je pozdravio delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj fra Josip Bebić koji je potom i otvorio rad skupa. Posebno se osvrnuo na ovogodišnju temu koja je izabrana da bi se hrvatski pastoralni djelatnici iz inozemstva upoznali s aktualnim stanjem u Crkvi i domovini, a također da bi se domovinska crkvena i društvena javnost upoznala sa situacijom u hrvatskoj pastvi u Zapadnoj Europi. Potom su uslijedila izvješća delegata za hrvatsku pastvu u pojedinima zemljama.

Zamjenik ravnateljice Hrvatske matice iseljenika Domagoj Ante Petrić održao je predavanje pod naslovom “Od negativnih dijagnoza do pozitivnog djelovanja”. “Kao većina naroda u svijetu, i mi smo narod u kojemu mnogi samo jadikuju, jer stvari ne idu u smjeru u kojemu bi trebale ići. No, isto tako, mi Hrvati smo narod koji, kao malobrojni na svijetu, pronalazimo snage kad je to krajnje potrebno. Imamo neke osnovne točke na čijoj se realizaciji temelji naša pozitivna vizija, naša pozitivna djelatnost, a već nakon prvih ostvarenja opće stanje će se promijeniti, pokrenut će se pozitivni tijek zbivanja. Snaga privlači snagu, rad privlači radnike, uspjesi privlače one koji su obeshrabreni”, kazao je predavač te je izrazio uvjerenje da i Crkvi to treba, a da domovina to očekuje. “Bez vjere, bez optimizma pa čak i bez veselja pri obavljanju najtežih vjerskih, nacionalnih i moralnih dužnosti, te se dužnosti ne mogu trajno obavljati.”

Priredjen je i plodan okrugli stol tijekom kojega je istaknuto kako Hrvati u svijetu nemaju utjecajan lobi te kako su Hrvati nedovoljno organizirani. Također je kazano kako je potrebno više rada na zajedništvu cijeloga hrvatskoga naroda.

Gospičko-senjski biskup mons. Mile Bogović govorio je o napredovanju gradnje crkve Hrvatskih mučenika u Udbini te o njezinoj važnosti. Predstavio je i katolički kalendar za 2007. godinu “Mučenički sjaj na licu Hrvatske”. ■

Napisao: **Adolf Polegubić**

15 GODINA HUMANITARNOG RADA

Naš je cilj školovati djecu u potrebi, izvući ih iz siromaštva, dati im šansu u životu. To dijete poslije pomaže svojoj braći, sestrama, roditeljima, susjedstvu pa i cijeloj Hrvatskoj

Ovog mjeseca Humanitarna organizacija "Dora" slavi 15 godina neprekidnog rada, pa je to bio povod za razgovor s predsjednicom Upravnog odbora gđom Jadrankom Granić koja se samih početaka vrlo aktivno uključila u ovaj izuzetno važan projekt. Naime, godine 1991. tadašnja zaposlenica Matice prof. Tuga Tarle došla je na ideju i u okviru HMI-a pokrenula tu udrugu potaknuta ratnim potrebama. Ubrzo je okupila ekipu volontera kako bi pomogli djeci pogođenoj ratnim zbivanjima. Godine 1992. "Dora" se osamostalila, odnosno postala je pravno tijelo, a gđa Granić prva predsjednica i na toj je dužnosti eto i danas. Kao financijski i bankovni stručnjak svojim je znanjem pomogla osamostaljenju udruge i ujedno nalazila donatore. Nizom zakonskih promjena tijekom godina, a bilo ih je čak pet, "Dora" je postala samostalna nevladina humanitarna organizacija

Znači li to da dobivate državnu pomoć?

— Ne. Aplikirali smo više puta za razne programe, ali nismo uspjeli. Ima to prednosti i mana. S jedne strane, tu su troškovi hladnog pogona koje svaki mjesec moramo podmiriti, no, s druge, ipak smo potpuno neovisni.

Kako biste opisali rad Dore?

— U Dori, osim dvoje zaposlenika, rade volonteri, ljudi dobrog srca koji svoje slobodno vrijeme troše da bi pomogli djeci. Od završetka rata situacija se promijenila. Tijekom reintegracije okupiranih područja, a i poslije, sve dok je potreba postojala, pomagali smo djeci povratnika. No danas najveći broj djece dolazi iz socijalno ugroženih obitelji. Naša dva glavna oblika pomoći jesu

Jadranka Granić

kumstvo i stipendiranje. Kod ovog, prvog najviše su nam pomogli iseljenici, pogotovo u početku. Stipendije daje ili "Dora" iz svoga fonda ili nalazimo donatore, fizičke ili pravne osobe koje stipendiraju dijete s imenom i prezimenom. To je vrlo kvalitetan način pomoći, jer svaki sponzor točno zna koje dijete pomaže, a isto tako i dijete poznaje donatora i oni surađuju tijekom stipendiranja, često i poslije.

Kako se danas financirate?

— U počecima našeg rada pomoć iseljeničtva bila je neizmjereno važna, jer je u ratnim strahotama pa i nakon njih zemlja bila ekonomski jako slaba. Unatoč pozitivnim promjenama u našem gospodarstvu, nezaposlenost je još uvijek velika, pa tako i broj socijalno ugroženih

obitelji. Dakle, potrebe za pomoći još su uvijek goleme te su hrvatski iseljenici snaga na koju Dora i dandanas ozbiljno računa. Da bismo i njima olakšali uplatu donacija, pripremamo mogućnost uplate kreditnim karticama na našoj web stranici www.dora.hr, (naš e-mail je dora@dora.hr) i vjerujemo da će ta mogućnost biti dostupna već za nekoliko dana.

Osim toga, ovoga mjeseca pripremamo jednu akciju koju smo nazvali "Želim biti". Putem različitih aktivnosti pokušat ćemo prikupiti oko 450 000 kn, što bi bilo dostatno za 100 godišnjih stipendija. U sklopu akcije priređujemo i svečanu donatorsku večeru u hotelu Westin u Zagrebu na kojoj će se okupiti pojedinci iz poslovnog i poduzetničkog svijeta. Upravo na njih računamo kao glavne sponzore naših srednjoškolaca i studenata i uzdamo se u njihovu svijest o važnosti obrazovanja za razvoj gospodarstva i društva općenito. Svoj koncert na večeri daruje poznati pjevač Miroslav Škoro, naš dugogodišnji donator.

Pozivamo svakako sve one koji žele doći na našu svečanu večeru, a svoje mjesto po cijeni od 500 kn mogu rezervirati na tel. 00385 1 6154 987 ili, jednostavno, mailom.

I na kraju, kako vidite budućnost Dore?

— Mi smo ugledna i prepoznatljiva udruga s petanestogodišnjim solidnim radom iza sebe. Naš je cilj školovati djecu u potrebi, izvući ih iz siromaštva, dati im šansu u životu. To dijete poslije pomoćne svojoj braći, sestrama, roditeljima susjedstvu pa i cijeloj Hrvatskoj. Proces globalizacije drastično raslojava društvo na siromašne i bogate, a siromašni uopće nemaju šansu preskočiti taj prag. Evo, to je ta naša volonterska želja, pomoći upravo takvim mladim ljudima, jer smatramo da u Hrvatskoj doista ne bi trebalo biti siromaštva. ■

Napisao: **Nenad Zakarija** Snimio: **Žorži Paro**

Hrvat - utemeljitelj europske indologije

Franolic, Branko – *Paolino di San Bartolomeo, pioniere dell'indologia nell'Europa di fine Settecento*, a cura di Luca Leoni, Velletri, 2005, 56 str.

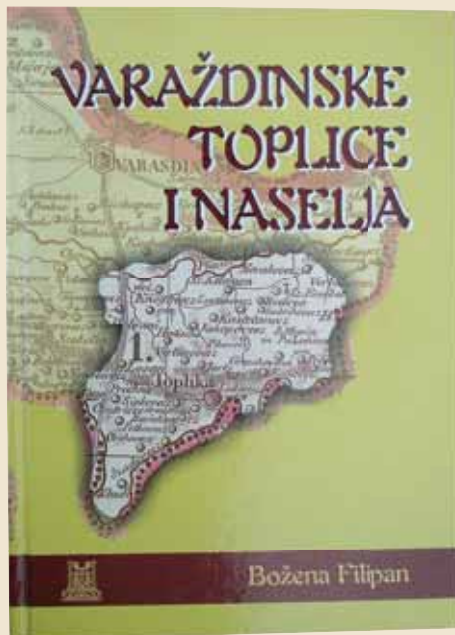
Knjigu našega istaknutog jezikoslovca iz Londona Branka Franolića o Filipu Vezdinu, Hrvatu iz Donje Austrije, utemeljitelju europske indologije, preveo je na talijanski jezik Luca Leoni u povodu dvjestote obljetnice smrti toga velikana europske znanosti u Velletri pokraj Rima, gdje je znameniti karmelićanin djelovao nakon povratka iz Indije. U prvom dijelu knjige dr. Franolić opisuje život i djelo Filipa Vezdina i ocjenjuje doprinos toga Hrvata cjelokupnoj znanosti, a u drugom dijelu priređivač Leoni objavljuje popis djela Filipa Vezdina i djela o njemu koja su dobrim dijelom i nastala u Velletri u 18. stoljeću. Franolićevo djelo o Vezdinu, izvorno objavljeno u Parizu 1991. na engleskome jezi-

ku, potvrda je Franolićevih širokih kulturno-povijesnih interesa i potrebe za upozoravanjem na doprinos hrvatskih intelektualaca razvoju civilizacije. U svojoj osobnosti Filip Vezdin sažima osobine koje su važne za naše stoljeće u kojem je multikulturalnost postala imperativ – otkriva nam ovom knjigom dr. Branko Franolić.

Vrativši se iz Indije u Rim, godine 1790. Filip Vezdin je napisao prvu tiskanu sanskrtsku gramatiku (*Sidharubam*, seu *Grammatica Samscrdamica*, Rom, Congr. de Prop. Fide, 1790.) na kojoj se zasnivaju gotovo sve grane europske indologije. Dokazavši ključan položaj sanskrtu među jezicima, Hrvat Filip Vezdin postao je preteča lingvista koji su među indoeuropskim jezicima otkrili srodnost po postanku.

Karmelićanin redovničkog imena Paulin od svetoga Bartolomeja, a svjetovnog imena Filip Vezdin, rođen je 25. travnja 1748. u obitelji austrijskih Hrvata, u mjestu Cimofu, tj. *Hofu*, danas u Donjoj Austriji. Umro je 7. veljače 1806., tj. prije dvjesto godina u Rimu. Uz materinski hrvatski jezik govorio je još desetak europskih jezika: latinski, grčki, hebrejski, njemački, mađarski, talijanski, španjolski, portugalski i engleski, ali je kao misionar Indije (od 1776.) ovladao i sanskrtom i brojnim drugim indijskim dijalektima. Jedan je od preteča komparativne filologije te plodan istraživač kulture i povijesti Istoka. Njegovo istraživačko i znanstveno stvaralaštvo obuhvaća 59 poznatih naslova, od kojih je 20 objavljeno u obliku knjiga još prije njegove smrti.

Filip Vezdin bio je u današnjim indijskim državama Kerali i Tamil Nadu, na krajnjem jugu indijskog potkontinenta. U Indiji je uspomena na Vezdina još živa pa se tako u gradu Padmanabhapuramu, koji se danas nalazi na području države Tamil Nadu, a u Vezdinovo vrijeme to bila prijestolnica Travankora, u palači travankorskoga kralja, koja je danas muzej, nalazi portret našega Vezdina. Ukratko, Vezdin se svojim objavljenim knjigama pojavio u doba kad Europa počinje upoznavati indijsku kulturu i indijsku duhovnu baštinu pa je njegovo mjesto pionirsko u tome smislu. O hinduizmu Vezdin je učio iz izravnog kontakta u samoj zemlji Kerali. Sanskrt ga je zadivio kao jezik plemenit i savršen na kojem su Indijci, kako Vezdin kaže, na jednome mjestu, još u Pitagorino doba, njegovali znanost i kulturu. ■

Božena Filipan

VARAŽDINSKE TOPLICE I NASELJA: TRAGANJE ZA IZVORIMA

Nakladnik: Ogranak Matice hrvatske Varaždinske Toplice

Sunakladnici: Državni arhiv u Varaždinu i

Nakladnička kuća Tonimir, Varaždin
Varaždinske Toplice, 2006.

Božena Filipan, predsjednica Ogranka Matice hrvatske, sustavno istražuje povijest školstva i razvoj Varaždinskih Toplica. Iz sažetka na početku knjige saznajemo da ćemo u njoj naći prikaz prirodno-geografske i kulturnopovijesne osobitosti Varaždinskih Toplica i okolnih naselja na temelju izvorne arhivske građe.

Varaždinske Toplice jedno su od najstarijih naselja, koje se u rimsko doba zvalo Apuae Isaeae, a hrvatsko ime Toplica upisano je u vladarskoj povelji kralja Bele III. Iz godine 1181. Iz obilja dokumenata koji su dani u izvorniku i prevedeni na hrvatski s iscrpnim objašnjenjima saznajemo da su Toplice bile veleposjed Zagrebačkog kaptola, a da su tijekom duge povijesti imali mnogo problema oko dokazivanja starih prava.

Posebno je poglavlje posvećeno topografiji Varaždinskih Toplica na povijesnim geografskim kartama pa tako od 16. stoljeća ovaj toponim redovno nalazimo na svim kartama.

Drugi nas dio knjige iscrpno i bogato ilustrirano upoznaje s naseljima danas službeno grada Varaždinske Toplice.

Veselin Kostić

RIJEKA I OKOLICA U STARIM ENGLSKIM PUTOPISIMA RIJEKA AND THE RIJEKA REGION IN OLD ENGLISH TRAVEL BOOKS

Nakladnik: Adamić, Rijeka, 2006.

Ova knjiga od 260 stranica ima dva dijela, hrvatski i engleski, a sredinu čine stare razglednice Rijeke u boji s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Rijeka i okolica shvaćene su kao područje do Karlovca na sjeveru i Senja na jugoistoku, a obuhvaćeno je razdoblje od najranijih vremena do Hrvatsko-ugarske nagodbe 1868. godine. Knjiga počinje autorovim istraživanjima koliko Englezi znaju o ovom području prije godine 1700. Uvijek je bilo pustolova koji su lutali nepoznatim krajevima, a onda pokušali svoja znanja unovčiti kao savjetnici španjolskim i engleskim vojskama kao što to čini neki Škot William Lithgow koji je upoznao uskoke. U 18. stoljeću ovim krajevima putuju poznati znanstvenici kao što je Edmund Halley, po kojem je nazvan najpoznatiji komet. Procvat putovanja doživljavaju Englezi nakon 1820. godine, kada im se nude razni priručnici za putovanja. Nabrojiti ćemo nekoliko važnijih putnika: Peter Evan Turnbull (1836.), Edmund Spencer (1836.), Georg Gleig (1837.), John Gardner Wilkinson (1844.), AndreW Archibald Paton (1847.), W.F. Wingfield (1854.), John Mason Neale (1860.), William Spottiswoode (1863.) i žena Vikontesa Strangford (1863.). Što su sve ugodno ili neugodno doživjeli putujući ovim krajevima, ukratko je prepričao autor knjige, usput citirajući ulomke iz putopisa, a sve to ilustrirao je fotografijama putnika ili ilustracijama iz njihovih putozapisa. Ova knjiga putopisnih sitnica može i te kako zagolicati mlađe naraštaje da dublje proniknu u putopise engleskih znatiželjnika kojih ima podosta u ovim, našim krajevima, koji su došli, kao i danas, iz razne vojne i gospodarske znatiželje.

Dr. sc. Radovan Kranjčev

ĐURĐEVAČKI PIJESCI – PIJESCI U PODRAVINI

Nakladnik: Gradska knjižnica, Đurđevac, 2006.

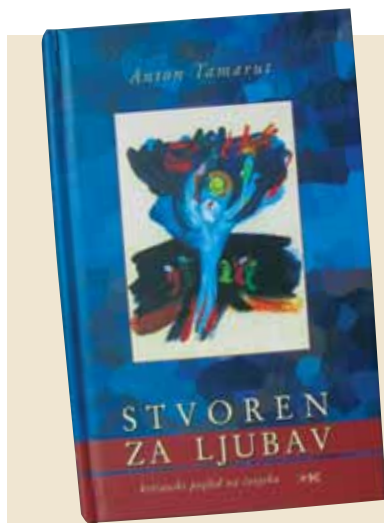
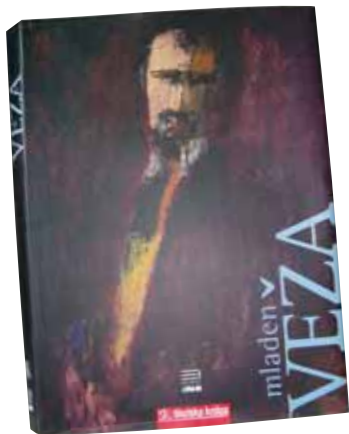
U sjevernom dijelu Hrvatske, u okolici Molva, Đurđevca, Kalinovca i Kloštra Podravskeg prostire se pojas niskoga zatalasanog pjeskovitog humlja koje se naziva Đurđevački pijesci, a u narodu poznato kao "Hrvatska Sahara" ili "Krvavi peski". Na stotinjak stranica ilustriranih umjetničkim fotografijama u boji, saznajemo kakvi su Pijesci bili prije, a kakvih danas više nema. Sažeto su "prikazani najznačajniji rezultati istraživanja živog svijeta Đurđevačkih pijesaka do današnjih dana ali je ukratko prikazan taj dio prirode Podravine i u odnosu na njegovu neživu komponentu". Prvi zapisi o podravskom pijesku potiču iz godine 1900. kad su đurđevački učitelji napisali članak u Glasniku Hrvatskog prirodoslovnog društva. Opis biljnog i životinjskog svijeta čini trećinu knjige,

a poglavlje o gljivama istražio je sam autor "čiju sam determinaciju kao i determinaciju biljnih svojti učinio sam". Danas su područja Pijesaka pošumljena bijelim i crnim borom, bagremom, kupinama i raznim niskim raslinjem. Na obradivim se površinama pokušava saditi duhan, a u novije vrijeme uzgaja se kamilica, uljana repica i u manjoj mjeri i heljda. Čovjek je kopanjem i odvoženjem pijeska kao građevinskog materijala uništio čitave pješčane bregove. Od godine 1995. dio šuma "Đurđevačkih pijesaka" u površini od 115 ha zaštićen je kao park-šuma. Knjizi je dodano desetak fotografija snimljenih tridesetih godina prošloga stoljeća o pošumljavanju Pijesaka, a dodatno se iz navedene literature može više saznati o zaboravljenoj "Hrvatskoj Sahari".

Mijo Ivurek i Mirko Kovačević (priredili)
MLADEN VEŽA. MONOGRAFIJA
 Školska knjiga i INA Industrija nafte, Zagreb,
 2006., 360 stranica.

Mladen Veža rođen je 1916. u Bristu. Umjetničku akademiju svršio je u Zagrebu u klasi prof. Vladimira Becića. Cijeli život slika krajolike zavičaja, mediteranske i zagrebačke vedute, portrete i mrtve prirode. Ova je monografija objavljena u povodu 90. godišnjice njegova rođenja i 75. obljetnice umjetničkoga stvaranja. U nju je uvršteno više od 200 Vežinih radova različitih tehnika i tematike, fotografije koje upotpunjuju dokumentarnost njegova života, tekstovi povjesničara umjetnosti te slikarova razmišljanja izgovorena i zabilježena u prijelomnim životnim trenucima.

Anton Tamarut
**STVOREN ZA LJUBAV.
 KRŠĆANSKI POGLED NA
 ČOVJEKA**

Motiv na naslovnici rad slikarice Vjere Reiser. Glas Koncila, Zagreb, 2006., 138 stranica.

U knjizi *Stvoren za ljubav* Anton Tamarut promišlja o vrijednosti i dostojanstvu čovjeka, o njegovim živim odnosima s Bogom. Opisujući taj odnos kao saveznički i prijateljski, upućuje na ulogu Duha Svetoga – tvorca čovjekova prijateljstva s Bogom i s bližnjima te na ulogu Crkve koja osvjetljava cjelovitu istinu o čovjeku i s pouzdanjem živi služiteljsku ulogu. I na kraju govori o punini čovjekova života.

Dinko Šokčević
**HRVATI U OČIMA MAĐARA,
 MAĐARI U OČIMA HRVATA
 - KAKO SE U POGLEDU PREKO
 DRAVE MIJENJALA SLIKA
 DRUGOGA**

Nakladnik: Naklada Pavičić, Zagreb, 2006.

Osmostoljetni hrvatsko-mađarski suživot u okvirima iste državne zajednice jedna je od najzanimljivijih povijesnih pojava u Europi. Dugi period zajedničke povijesti karakterizira i čvrsto prožimanje dviju kultura, hrvatske i mađarske. Nije pretjerano tvrditi da do devetnaestog stoljeća hrvatska kultura ima više zajedničkoga s mađarskom kulturom, nego s kulturama slavenskih naroda. O tom isprepletanju kulturnih utjecaja koji su vidljivi i na likovno-umjetničkoj i graditeljskoj baštini, u glazbenoj kulturi, u književnosti, političkoj kulturi, društvenoj i državnoj strukturi itd. nastao je već niz vrijednih knjiga i znanstvenih studija. Ova knjiga, međutim, želi prikazati jednu specifičnu, drugu dimenziju tih odnosa. Bavi se prvenstveno slikom drugoga, prikazuje kako se kroz stoljeća pod utjecajem političkih odnosa formirala u hrvatskoj i mađarskoj javnosti, odnosno u pisanim izvorima, slika Mađara kod Hrvata i slika Hrvata kod Mađara. Autor nastoji ne samo pratiti mijene te slike, nego pokušava naći i razloge spomenutih promjena u kulturno-povijesnom kontekstu. Dinko Šokčević (Hrvat iz Mađarske rođen 1960. u Budimpešti) doktor je povijesnih znanosti i sveučilišni profesor u Pečuhu.

Ludwig Steindorff
**POVIJEST HRVATSKE - OD SREDNJEG
 VIJEKA DO DANAS**

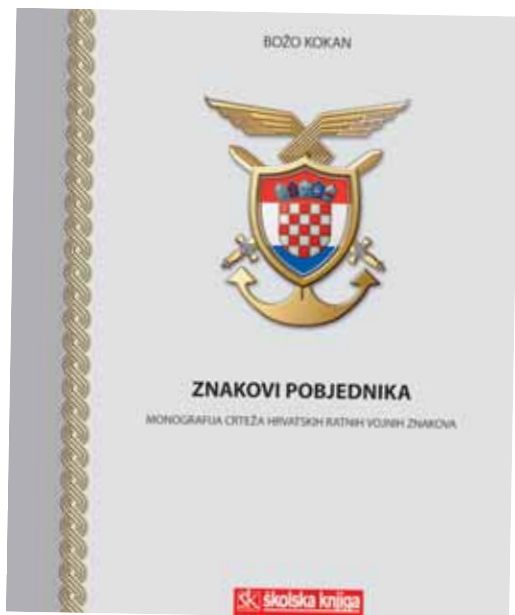
Nakladnik: "Jasenski i Turk" i Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar", Zagreb, 2006.

Hrvatski prijevod knjige njemačkoga povjesničara Ludwiga Steindorffa "Povijest Hrvatske - Od srednjeg vijeka do danas" predstavljen je 2. listopada u Zagrebu. O knjizi su govorili urednik hrvatskog izdanja Srećko Lipovčan, povjesničar Neven Budak, u ime suizdavača, ravnatelj Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar", Vlado Šakić i autor. Lipovčan je ocijenio kako je riječ o popularno napisanoj znanstveno utemeljenoj knjizi, a kroz povijesni pristup autor pokazuje mnogo zajedničkoga u Hrvata i drugih europskih naroda. "Odlika

je ovog rada objektivnost koja nije bez emocija, a u knjizi nije prešućeno ni jedno od osjetljivih pitanja hrvatske povijesti", rekao je Budak. Napomenuo je da autor ne ulazi uvijek u vrjednovanje problema, ali ih objašnjava. Njemački povjesničar Ludwig Steindorff kazao je kako je "knjigu pisao za njemačkog čitatelja", te da je hrvatsku povijest pokušao ugraditi u šire europske okvire. Istaknuo je kako hrvatsku povijest nije pokušao prikazati "ni kao tragediju ni kao epopeju, nego kao mogućnost realizacije jednoga europskog naroda". Njemačko izdanje knjige objavio je 2001. u Regensburgu Verlag Friedrich Pustet. Knjigu su na hrvatski jezik preveli Renata Steindorff-Andrun i Srećko Lipovčan. Ludwig Steindorff (1952.) redoviti je profesor na Katedri za povijest istočne i jugoistočne Europe na Sveučilištu u Kielu. Objavio je više knjiga, uz ine i knjigu "Die dalmatinischen Staedte im 12. Jahrhundert" (Dalmatinski gradovi u 12. st. Studija o njihovu političkom položaju i društvenom razvitku).

Pripremili: Š. Penava, M. M. Vekić i H. Salopek

Bože Kokan
ZNAKOVI POBJEDNIKA
 Nakladnik: Školska knjiga, Zagreb,
 2006.

Odlučujući se za pleter i "šahovnicu" kao središnji element državno-grba u svim varijacijama, kreatori hrvatskih vojnih i vojničkih znakova uvijek su se služili ključnim simboličkim elementima hrvatske kulturne i političke memorije. U nekim primjerima poslužili su se i križem kao temeljnim i najčešćim elementom europske, posebno kršćanske simbolike, od vremena Konstantina Velikog do danas - In hoc signo vinces! (Pod ovim ćeš znakom pobijediti!) Ovom se zbirkom ilustriraju i posvjedočuju neki

od temeljnih motiva nacionalnog subjektiviteta, premda svi znakovi iskazuju strukturu i stupnjeve vojne hijerarhije. Kao takvi, oni su i elementi nacionalnog identiteta države u nastajanju i izgradnji. Oblikujući Znakove pobjednika, autor je, osim kao branitelj, progovorio i kao nadahnuti umjetnik.

Antun Toni Šramek

IZVORI ŽIVOTA - NASELJAVANJE SVETOIVANJSKOG KRAJA OD NEOLITIKA DO DANAS

Nakladnik: Općina Sveti Ivan Žabno, 2006.

Mjesto Sveti Ivan Žabno nedaleko Križevaca kroz povijest naseljavalo je razno stanovništvo. Neumorni istražitelj i zaljubljenik u svoj kraj Antun Toni Šramek pokušao je dati često tražen odgovor na pitanje: Odakle su moji došli? Što znači moje prezime? Prodom Osmanlija u 16. stoljeću hrvatsko stanovništvo dijelom bježi u sjevernije krajeve (Gradišće, Slovačku i Moravsku). Šramek opširnije opisuje doseljavanje Vlaha, pravoslavnog življa na ovo područje i iznosi statističke podatke. Na punih trideset stranica saznajemo sve o doseljavanju Čeha za Vojne krajine i poslije, koje obitelji su doselile i kada. Kao doseljenike autor bilježi i poneku mađarsku te židovsku obitelj (Moster, Rehntitzer i Lederer).

Kako su živjele obitelji u zadrugama, kada su se razdijelili i koliko ih je bilo prema maticama krštenih i katastarskim izmjerama sve je to autor pomno proučio po dostupnim arhivima. Posebna poglavlja su doseljavanje Primoraca, Gorana, Ličana, zatim doseljavanja iz Bosne kada je samo 1875. godine primljeno oko 2000 izbjeglica. Šezdesetih godina prošlog stoljeća doseljavaju brojni Hrvati s

TOP lista knjiga

Deset najprodavanijih knjiga naših autora u hrvatskim knjižarama

1. 588	Građanin pokorni Ante Tomić 224 str.
2. 459	Sebi pod kožu - dnevnički pabirci : VIII. 003. - VIII. 004. : (nehotična autobiografija) Igor Mandić 345 str.
3. 379	Historijska čitanka 1 Miljenko Jergović 220 str.
4. 300	Kurosavin nemir svijeta Branko Sbutega 296 str.
5. 279	Ruta Tannenbaum Miljenko Jergović 426 str.
6. 217	Osmi povjerenik Renato Baretić 253 str.
7. 209	Đir po korzu Mišo Cvijanović 220 str.
8. 166	Hrvatska kuharica u zoni - hranom naših baka do zdravlja i vitke linije Vanja Grbac Gredelj 276 str.
9. 94	Nikola Tesla - istraživač, izumitelj, genij Tanja Rudež 128 str.
10. 72	Metastaze Alen Bović 255 str.

Tri najprodavanije knjige stranih autora u hrvatskim knjižarama

1. 808	Sjećanje na moje tužne kurve Gabriel Garcia Marquez 108 str.
2. 744	Brzo čitanje Tony Buzan 238 str.
3. 639	Kronike - Knj. 1 Bob Dylan 228 str.

(prema podacima KIS Top liste za rujan 2006.)

Maja Šuput promovirala album

Popularna zagrebačka pjevačica u Zagrebu sredinom rujna je održala promociju svog novog albuma "Obori me s nogu" na kojem se nalazi deset novih skladbi. Promociji su prisustvovala brojna poznata lica s estrade i televizije, poput Indire iz grupe Colonia te Mladena Burnača. Uvijek dobro raspoložena Maja s osmijehom je dočekivala svoje goste, a slavlje je potrajalo do kasno u noć. Samouvjerena Maja sigurna je da će njen novi glazbeni uradak uistinu oboriti s nogu ljubitelje lakih nota u Hrvatskoj pa i šire.

Sve popularnija Tamara Obrovac

Da je u Hrvatskoj sve popularnija portugalska fado glazba svjedoči ponovno gostovanje fado dive Marize u zagrebačkom "Lisinskom" 1. listopada. Koncert proslavljene pjevačice otvorio je, međutim, hrvatski etno Tamara Obrovac. Ta čast nije slučajno pripala istarskoj pjevačici, flautistici, skladateljici i pjesnikinji koja je posljednjih godina stekla veliku popularnost u domovini i u inozemstvu. Uz internacionalnu koncertnu aktivnost, ona sklada glazbu za balet, kazalište i film. Posljednji veliki filmski uspjeh Tamare Obrovac predstavlja glazba za vrlo gledani film "Što je muškarac bez brkova" redatelja Hrvoja Hribara.

Uspješna karijera hrvatskoga gitarista u SAD-u

Hrvatski gitaristički virtuoz Damir Šimić Shime, koji već dugi niz godina živi i radi u Los Angelesu, je upravo objavio novi, treći po redu album. Nosač zvuka pod nazivom "Demonstratus" donosi 11 instrumentalnih gitarističkih tema. Kao poseban gost u skladbi "Little Boy's Dream" pojavljuje se gitarist Steve Stevens (Billy Idol).

Album Demonstratus donosi vrhunsku gitarističku svirku, dobro isproduciranu ali uz sve to i dovoljno melodičnu sa fenomenalnim dinamicama i aranžmanima. Već nakon objave album je pobrao prve dobre kritike kao primjerice u najtiražnijem gitarskom magazinu "Guitar World".

To je ujedno i potvrda Šimićnog statusa kao jednog od odličnih svjetskih gitarista.

Svestrani Ivan Mikulić

Pjesma Ivana Mikulića "Igraj, igray nemoj stat" koja je nagrađena na "Melodijama Mostara" visoko je pozicionira na svim hrvatskim ljestvicama zabavne glazbe.

U pjesmu Mikulić uvodi tradicionalnu, izvornu gangu svoga kraja. U pjesmu stavlja i lijericu kojoj je "domovina" hrvatski Jug i ženski bečarac kojeg sjajno izvode članice Ansambla "Lado" iz Zagreba.

Vatrenim nastupom s HKUD "Hercegovac" iz Širokog Brijega Ivan definitivno potvrđuje da je pjevač koji može pjevati sve stilove i pri tome imati velike domete. Da je tomu tako potvrda je i da je Ivan tumačio glavnu ulogu "Jesusa" u najvećoj rock operi svih vremena "Jesus Christ Superstar", na koju je iznimno ponosan, a za istu je dobio izvanredne kritike kako publike, tako i struke.

Gibonni u Domu sportova

Naš zasigurno najbolji kantautor mlađe generacije, Splitsanin Zlatan Stipišić Gibonni na svom je zagrebačkom koncertu sredinom rujna do posljednjeg mjesta napunio veliku dvoranu Doma sportova. Deset tisuća njegovih obožavatelja uživalo je u gotovo trosatnom megaspektaklu. Iako je koncert najavljivan kao promocija novog Gibovog albuma "Unca fibre", publika je imala zadovoljstvo uživati u najvećim hitovima od "Zlatnih godina" do "Šta će meni moja dica reći". Gibo je svoje fanove iznenadio i međunarodnim zvijezdama. Uz francuskog wordl-music pjevača Geoffreya Oryemu zajedno s Gibonnijem nastupila je i Njujorčanka Maya Azucena, jedna od najboljih svjetskih r'n'b pjevačica. Dakako, bio je tu i Goran Bare koji je publiku oduševio svojom pjesmom "Put ka sreći" koju je otpjevao u duetu s Gibom. Susret našeg velikog pjevača i skladatelja s obožavateljima prošao je u emotivnom tonu, što je mnogo puta glavnoj zvijezdi izmamilo suze.

Massimo na kazališnim daskama

Zagrebački pjevač jedinstvenoga glasa, Massimo Savić održao je nedavno niz koncerata u zagrebačkom kazalištu Gavella. Koncerti su prvenstveno zamišljeni kao promotivna turneja posljednjeg albuma "Vještina II" no Massimo nije svojoj vjernoj publici uskratio ni svoje najveće uspjehe. Program je obuhvaćao pjesme Gibonnije, Bregovića, Stublića i neizbježnog Arsena Dedića, u novim aranžmanima i u sjajnim Massimovim vokalnim izvedbama. Koncerti su ipak protekli ponajviše u znaku Arsena. "Žao mi je samo što sam prilično kasno otkrio kakvo se blago krije u Arsenovom opusu", izjavio je o izboru pjesama Massimo. Ideju, pak, da nastupa po kazalištima donio je u dogovoru s menadžerom. "U kazalištu je vrlo zahtjevna atmosfera i treba skupiti snage za takav nastup", nastavlja Massimo. Očito je donio ispravnu odluku jer je rasprodao sve koncerte u Gavelli. Sve u svemu, dojmiljivi početak turneje tijekom koje će Massimo obići kazališta u desetak hrvatskih gradova.

HR TOP 10

pop&rock

- 1 **Tony Cetinski** - Što si ti meni
album: Budi Uz Mene, 2005.
Hit Records
- 2 **Gibonni ft. Goran Bare** - Anđeo u tebi
album: Unca Fibre, 2006.
Dallas
- 3 **Lana Jurčević & Luka Nižetić**
- Prava ljubav, album: 1 razlog, 2006.
Hit Records / Menart
- 4 **Elemental** - Iz dana u dan
album: Male Stvari, 2005
Menart
- 5 **Colonia** - Do kraja
Menart
- 6 **Luky** - Tamo di sam davno tija
album: V.I.T.R.I.O.L., 2006
Menart
- 7 **ET** - Kasno
Hit Records
- 8 **ITD band** - Skidam te pogledom
Hit Records
- 9 **Toše Proeski** - Srce nije kamen
album: HRF, 2006.
HRF
- 10 **E.N.I.** - Oči su ti ocean
Dallas

zabavna

- 1 **Hari Mata Hari** - Lejla
album: Najljepše Od Hari Mata Hari,
2006. / Hit Records
- 2 **Ivan Mikulić** - Teče kamen, teče posred
vena, album: Igraj, Igraj, Nemoj Stat, 2006.
/ Croatia Records
- 3 **Dražen Zečić** - Zora
album: Zora, 2006.
Hit Records
- 4 **Baruni** - Mene grije
album: HRF, 2006.
Hit Records
- 5 **Maja Šuput** - Obori me s nogu
album: Obori Me S Nogu, 2006.
Hit Records
- 6 **Vesna Pisarović** - Ovo nije moje vrijeme
album: Peti, 2005.
Hit Records
- 7 **Danijela** - Puklo me
album: Canta Y Baila Con Danijela, 2006.
Dallas
- 8 **Thompson** - Lipa Kaja
Hit Records
- 9 **Jelena Rozga** - Ja znam dobro što mi je
album: Oprosti mala, 2006.
Croatia Records
- 10 **Ruswaj** - Živim, ako to je život
album: HRF, 2006.
Hit Records

Hoće li **Richard Gere** uloviti Karadžića?

Hollywoodska filmska ekipa predvođena zvijezdama Richardom Gereom i Terrenceom Howardom trenutno boravi u Zagrebu na snimanju filma o lovu na odbjegloga ratnoga zločinca Radovana Karadžića. Za potrebe filma koriste se lokacije na Žumberku te studij zagrebačkog Jadran filma koji pruža produkcijske usluge. Na slici vidimo kako američka ekipa zajedno s direktorom Jadran filma, Vinkom Grubišićem (desno), pozira prigodom tiskovne konferencije u Zagrebu.

Zagrepčani **srušili rekord**

Dva popularna Zagrepčana, ugostitelj Krunoslav Budiselić i maneken i glumac Mario Mlinarić, krajem rujna su na zagrebačkom Jarunu srušili Guinnessov rekord gurajući automobil puna 24 sata! Automobil težak tonu gurali su točno 81 kilometar i tako se upisali u poznatu knjigu svjetskih rekorda. Dok su momci gurali automobil, za upravljačem su sjedile njihove djevojke i četiri prijateljice u smjenama, među kojima i manekenka Iva Dragović i karatistica Dvina Meler. Nakon rušenja rekorda veselo je društvo burno proslavilo veliki uspjeh.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Dinamovcima treba **Hajdukovo srce**

Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, koji je ujedno i počasni predsjednik NK Dinama, ima formulu kako će njegov voljeni klub konačno uvrstiti u jednu od europskih nogometnih liga. "Maksimirskom klubu treba Hajdukovo srce i Dinamova duša. To je optimalna simbioza", govori Bandić nadajući se da će njegove riječi doprijeti do ušiju momaka u plavom. Pitanje je jedino kako će na spominjanje Hajdukova srca reagirati Dinamovi navijači.

Ponovno krenula legendarna **Kviskoteka**

Domaće TV gledateljstvo s nestrpljenjem je očekivalo nastavak emitiranja "Kviskoteke". Nakon duge stanke legendarnu emisiju koju mnogi smatraju najboljim kvizom na ovim prostorima počela je u listopadu emitirati Nova TV. Zaštitni znak Kviskoteke - Oliver Mlakar ponovo je u ulazi voditelja popularnog kviza. "Osjećam se izvrsno, osim što, kako se bližio dan emitiranja, zbog tako velikog zanimanja, pomalo sam osjećao veliki teret odgovornosti" rekao je uoči prve emisije popularni tv voditelj.

Ministar zaplesao na Korzu

Kad su Riječani ugledali ministra zdravstva Nevena Ljubičića i gradonačelnika Vojka Obersnela kako na Korzu s kostimiranim damama plešu valcer možda su pomislili da je Riječki karneval otpočeo već u rujnu. Međutim, riječ o akciji "Rijeka pleše" koja je posvećena prevenciji kardiovaskularnih bolesti. U tročetvrtinskom taktu, uz visoke goste, vrtjeli su se i članovi riječkih plesnih škola te brojni kardiolozi.

Tihomir Dujmović sve popularniji

Otkako je Tihomir Dujmović napustio prije tri godine mjesto glavnog urednika "Malice" započeo je uspješnu karijeru televizijskog novinara. Za svoju emisiju "Opasne veze" ove je godine dobio televizijsku nagradu Večernjeg lista "Večernjakov ekran". Odskora ga domaća tv-publika može gledati u emisiji Nove TV "Dvoboj". Riječ je o polemičkoj emisiji, svojevrsnom političkom showu, u kojem se nadmeće s Željkom Rogošićem, donedavnim voditeljem emisije "Usridu". Žestok nastup Tihomira i Željka dio su televizijske predstave, ali, kako kažu, oni vjeruju u teze koje zastupaju. Zanimljivi gosti i dobri komentari voditelja čine "Dvoboj" doista jednom od najboljih emisija takve vrste na malim ekranima u Hrvatskoj. Bravo Tiho!

Kći Miše Kovača u Magazinu

Ljubitelji naše popularne zabavnoglazbene grupe Magazin s nestrpljenjem su očekivali vijest tko će zamijeniti dosadašnju pjevačicu Jelenu Rozgu, koja je nedavno započela solo karijeru. No, čini se da je ta zagonetka riješena. Kako pišu naši mediji, predvodnik benda, skladatelj Tonči Huljić, odabrao je Ivanu Kovač, kćer legendarnog pjevača Miše Kovača za novi vokal. Svojim izborom Tonči je iznenadio sve upućene koji su očekivali djevojku nalik na prethodne. Umjesto vrcaste, krhke plavuše u Magazinu ćemo ubuduće gledati atraktivnu crnku smeđih očiju. Hoće li Ivana dostojno zamijeniti Ljiljanu Nikolovsku, Danijelu Martinović i Jelenu Rozgu ili hoće li možda ostvariti više i ponoviti uspjeh svog oca, pokazat će vrijeme.

HRVATSKA - ORGANIZATOR EUROPSKOGA PRVENSTVA?

Za EP 2012. Hrvatska je odredila četiri grada: Zagreb, Split, Rijeku i Osijek.
Mađari su ponudili Budimpeštu, Szekesfehervar, Gyoer i Debrecin

Još nas nekoliko mjeseci dijeli od konačne odluke UEFA-e kojem će jednom od triju kandidata dodijeliti odgovornu zadaću organizacije Europskog nogometnog prvenstva 2012. godine – Hrvatskoj i Mađarskoj, Italiji ili Poljskoj i Ukrajini?

Najnoviji podaci govore da zanimanje za domaćinstvo kontinentalnoga nogometnog prvenstva rapidno raste. Lobiranje je sve intenzivnije. Što se više približava dan "D", kada će biti izabran domaćin, to su aktivnosti sve veće u štabu kandidata. HRVATSKA I MAĐARSKA stoje vrlo dobro, možda bolje nego ikad u utrci za dobivanje Europskoga prvenstva.

Talijani su na svojim stadionima organizirali Svjetsko prvenstvo 1934. i 1990. godine, te Europsko prvenstvo 1968. i 1980. godine. Značajan plus Italije

jest njezino veliko iskustvo u organiziranju sportskih priredaba, kao i u činjenici da su utakmice talijanskog prvenstva višestruko gledanije od utakmica hrvatskog i mađarskog prvenstva.

Najveća neprilika Italije, što je znatno osnažilo izgled Hrvatske i Mađarske, stigla je u završnici protekle nogometne sezone. Nakon otkrivanja velike afere namještajki i korupcije, koja je rezultirala preseljenjem JUVENTUSA iz Torina, jednog od najvećih klubova u svijetu, u Seriju B, postavlja se pitanje: imaju li elektori moralno pravo dodijeliti Italiji EP 2012. bez obzira na sve objektivne prednosti koje ova zemlja u vrhu svjetskog športa ima?

POLJACI I UKRAJINCI, osim želje za organizacijom natjecanja i činjenice da su dali niz velikih nogometnih imena, imaju vrlo malo pluseva kojima bi mogli ugroziti Talijane, te Hrvate i Mađare. Imaju, doduše, veliku potporu javnosti. Zanimanje za nogomet u tim je zemlja-

ma doista veliko. No, Poljska i Ukrajina nemaju iskustvo u organizaciji velikih sportskih događanja.

Za EP 2012. Hrvatska je odredila četiri grada: Zagreb, Split, Rijeku i Osijek. Mađari su ponudili Budimpeštu, Szekesfehervar, Gyoer i Debrecin.

Želja Zagreba i Budimpešte za organizacijom Europskoga prvenstva rođena je iznenada. Najprije je Budimpešta koketirala s Bečom, pa kada nije išlo u akciji EP 2004., tom dvojcu pridružio se i Zagreb. U međuvremenu se Beč priklonio Bernu, s kojim je i dobio finalni turnir 2008. Tada je naša kandidatura s Bošnjacim propala, a Mađari pak u solo-akciji. Na kraju je stvorena sadašnja veza Hrvatske i Mađarske čiji rasplet očekujemo s toliko optimizma.

Predsjednik Hrvatskoga nogometnog saveza Vlatko Marković veliki je optimist i kaže: "Dobivamo sto posto. Bilo bi prestrašno da IO UEFA-e pobjedu dodijeli Talijanima, koji su zbog mafijaške afere ovog ljeta dvaput ostali bez vodstva unije. A ne plašimo se ni kombinacije Poljska-Ukrajina".

I predsjednik Mađarskoga nogometnog saveza Tamas Gyartas veliki je optimist i kaže: "Vjerujem da će do dana odluke o organizatoru Eura 8. prosinca, ulični neredi u Mađarskoj pasti u zaborav, te da će se život u nas brzo normalizirati. Bude li UEFA objektivna, dobit ćemo EURO 2012."

UEFA-ina inspekcija nakon boravka u Zagrebu upisala je veliki plus Hrvatskoj. Giorgio Marchetti, direktor odjela profesionalnog nogometa UEFA-e, član izaslanstva koje provjerava infrastrukturne i ostale uvjete kandidata organizatora Eura 2012., izjavio je: "Impresionirani sam ovim što smo doživjeli i vidjeli u Hrvatskoj. Ali posebno impresionira zajedništvo dviju država, ne samo na nogometnom planu". ■

Napisao: **Fredi Kramer**

DVIJE BLISTAVE POBJEDE NOGOMETNE REPREZENTACIJE

Hrvatska nogometna reprezentacija izvrsno je ušla u prvi dio kvalifikacija za Europsko prvenstvo 2008. te nakon tri kola vodi na ljestvici. Nakon remija u Moskvi protiv Rusije, naši su 'Vatreni' na domaćem terenu pobijedili slabiju momčad Andora s visokih 7:0. Bila je to utakmica u kojoj su postignuta tri hrvatska rekorda; pobjeda s najvećom razlikom do sada, najviše golova jednog igrača na utakmici (Mladen Petrić, 4 gola) te najbrže postignut gol (Boško Balaban, 18 sekunda nakon što je ušao u igru). No, vrhunac kvalifikacija svakako je bila utakmica između Hrvatske i Engleske i prvo gostovanje 'Gordog Albina' u Lijepoj našoj. Iako su Englezi uoči utakmice bahato najavljivali da dolaze po sva tri boda, bila je to utakmica u kojoj je naša reprezentacija dominirala terenom, pa je prava šteta da krajnji rezultat od 2:0 nije bio i veći. Naime, hrvatski su nogometaši uputili 19 udaraca prema vratima gostiju od kojih je 9 išlo u okvir gola, dok su gosti tek 4 puta zapucali prema našim vratima i tek jednom prema okviru gola.

Pogodak za 'Vatrene' postigao je Eduardo da Silva u 60. minuta, dok je velikom pogreškom gostujućeg golmana Nevillea u 68. zabio autogol. Pobjeda protiv Engleske bila je ukupno šesta naša pobjeda nad nekom momčadi bivših svjetskim prvaka, a Hrvatska je nakon 9 domaćih utakmica i dalje nepobjediva na domaćem terenu. Brojne pohvale za hrabru i borbenu izvedbu Bilićevih izabranika izrekli su mnogi strani mediji, a ova je pobjeda samo potvrda izbornikove nepokolebljivosti da ponovno vrati vjeru u hrvatski nogomet. Iako među najmlađim svjetskim izbornicima (Biliću je 38. godina), naš je izbornik uspio izvrsno posložiti mlađe igrače s nekolicinom starijih te stvoriti očito respektabilnu momčad koja odlučno korača prema EURU 2008.

Pripremila: **Nikolina Petan Šutalo**

KOŠARKAŠICE SE KVALIFICIRALE NA EP

Hrvatska ženska košarkaška reprezentacija uspjela se kvalificirati na Europsko prvenstvo koje će se 2007. godine održati u Italiji. U posljednjem, 6. kolu skupine C naše su igračice uspjele na gostovanju u Dorsenu svladati Njemačku te time osvojiti prvo mjesto u skupini.

Na Svjetskom kupu, koji se od 14. do 18. rujna održao u Bangkoku, hrvatska je reprezentacija osvojila dva brončana odličja. Oba su zaslužile djevojke, Martina Zubčić u kategoriji do 55 kg i Lucija Zaninović do 47 kg.

TENISAČI I TENISAČICE PROTIV NJEMAČKE

Hrvatska teniska Davis Cup reprezentacija saznala je protivnika u 1. kolu Svjetske skupine za sljedeću godinu. Naši će tenisači na teško gostovanje u Njemačku od 9. do 11. veljače 2007.

Dvoboj Njemačke i Hrvatske ujedno je i najjači par 1. kola. U slučaju pobjede protiv Njemačke, Hrvatska će u četvrtfinalu igrati protiv pobjednika susreta Belgija - Austrija. Kako god završio taj susret, Hrvatsku bi opet čekalo gostovanje jer su u posljednjim dvobojima bili domaćini i protiv Belgijanaca i protiv Australaca.

I naše tenisačice igrat će u 1. kolu II. Svjetske skupine Fed Cupa (22. i 23. travnja sljedeće godine) u gostima protiv Njemačke. Ako u travnju hrvatske tenisačice svladaju Njemačku, dobit će prigodu za ulazak u elitni razred Fed Cupa, a poraz vodi u borbu za ostanak u II. jakosnoj skupini. Hrvatska i Njemačka do sada su triput igrale u Fed Cupu, a svaki put su pobijedile Njemice.

HRVATSKI BOČARI - SVJETSKA VELESILA

Hrvatski bočari ostvarili su najveći uspjeh našeg bočanja na Europskom bočarskom prvenstvu u Rijeci. Nakon što je Dražen Puniš postao europski prvak u pojedinačnoj konkurenciji, u paru s Antom Papkom u disciplini štafetnog izbijanja osvojio je srebrnu medalju. Istodobno je Papak osvojio brončano odličje u brzinskom izbijanju. Sandro Gulja osvojio je srebrnu medalju u velikom finalu četvorice u preciznom izbijanju, a u paru s Jurom Magličem u finalu parova uvjerljivo su izgubili od Francuza Majorela i Poyeta. Na kraju su najuspješnija reprezentacija bili Francuzi, a Hrvatska je izvrsna druga s pet medalja - jednim zlatom, trima srebrima i broncom. Da je Hrvatska postala svjetska bočarska velesila, dokazali su i mladi bočari na Svjetskom juniorskom prvenstvu s kojeg su donijeli tri medalje. Zlatnim se odličjem u preciznom izbijanju okitio Nenad Tadić, a srebrom Ante Grančić u pojedinačnom nadmetanju klasičnim načinom, te Leo Brnić u disciplini brzinskog izbijanja. U štafetnom izbijanju Leo Brnić i Kristijan Vlah bili su četvrti, kao i Petar Barlijan u disciplini krug, dok je par Kristijan Vlah i Ante Grančić bio peti.

RUKOMETAŠI ZAGREBA STARTALI U LIGI PRVAKA

Rukometaši Zagreba startali su u Ligi prvaka porazom od glavnog favorita u skupini, njemačkog prvaka Flensburga. Bila je to utakmica u kojoj je snažna njemačka momčad opravdala status favorita i gotovo rutinski došla do prvih bodova u elitnome rukometnom natjecanju. Mnogo važnija utakmica u 2. kolu bila je protiv momčadi ruskog prvaka 'Čehovski Medvedi', izravnog konkurenta za drugo mjesto koje vodi u nastavak natjecanja. Zagrebaši su uvjerljivo slavili sa 7 golova razlike.

DINAMO ISPAO IZ EUROPSKIH NATJECANJA

Nogometaši Dinama neslavno su zaključili svoj europski put već u prvom kolu Kupa UEFA-e. Hrvatski prvak oprostio se od Europe dvama porazima od francuskog Auxerrea. Nakon zagrebačkih 1:2 "Modri" su u Francuskoj izgubili 1:3. Iako su se svi u modroj svlačionici nadali 'prezimljavanju' u europskim kupovima, Dinamu je ostala jedino borba u domaćem prvenstvu. Odmah nakon ispadanja od Europe, Dinamovci su gostovali kod najžešćeg suparnika u domaćem prvenstvu i vječitog suparnika Hajduka. 'Derbi svih derbi' obilježila je vrlo loša igra u kojoj je bilo čak 60 prekršaja, jedan crveni i osam žutih kartona, te mnoštvo naguravanja, koškanja i sitnih incidenata za konačnih 2:2. Tako se još jednom pokazalo da je igra koju su prikazali Hajduk i Dinamo realnost hrvatskog nogometa, pa nije niti čudno da su svi hrvatski klubovi ispali iz europskih kupova i prije početka listopada. Nakon devet kola Prve HNL lige Dinamo ima 22 boda, ali i utakmicu manje, a istovjetan broj bodova ima kao i Hajduk, ali nešto slabiju razliku pogodaka.

JANICA GODINU DANA PAUZIRA OD SKIJANJA

Nakon mjeseci nagađanja, najbolja svjetska skijašica u povijesti Janica Kostelić objavila je kako će zbog bolova u leđima i koljenima napraviti jednogodišnju stanku od skijanja. Posljednjih mjeseci mnogo se pisalo o tome i ova je odluka bila očekivana. Naime, od završetka prošle sezone Janica uopće nije trenirala. Govoreći o razlozima jednogodišnje stanke, Janica je kazala: "Bilo je teško donijeti ovu odluku, dosta sam se premišljala. Ja sam i prije skijala s bolovima u koljenu i leđima, no to se ne može stalno trpjeti, nisam stroj. Dok se ne naprežem, ne osjećam bolove, no čim počnem s malo jačim fizičkim naporima, oni se ponovno pojave. Stoga je najbolje da pauziram godinu dana i tada ćemo vidjeti kakva će biti situacija što se tiče bolova u leđima i u koljenu. Trenutačno živim dan po dan i jako mi lijepo", izjavila je Janica. Vijest o jednogodišnjem "odmoru" najbolje svjetske skijašice izazvala je veliku pozornost vodećih svjetskih medija. O odluci hrvatske "snježne kraljice" da uzme jednogodišnju stanku izvijestile su sve vodeće svjetske agencije: CNN, BBC, Eurosport, DSF... Inače, Janica Kostelić pomaknula je granice u svjetskom skijanju i teško je zamisliti da će je uskoro netko uspjeti dostići. Unatoč deset operacija, uspjela je postati četverostruka olimpijska pobjednica, trostruka osvajačica Svjetskog kupa i peterostruka svjetska prva-kinja. Najbolja hrvatska športašica prošle je sezone po treći puta osvojila Svjetski kup, te je na ZOI u Torinu, unatoč virozi, osvojila dvije medalje (zlatu u kombinaciji i srebro u superveleslalomu). Ujedno je postala najuspješnija skijašica u povijesti Olimpijskih igara, jer da je na Igrama u Salt Lake Cityu i u Torinu osvojila ukupno šest medalja, četiri zlatne i dvije srebrne. Prošle je sezone postala jedina skijašica u povijesti koja je pobjeđivala u svim disciplinama Svjetskog kupa i ostvarila rekordan broj bodova u jednoj sezoni. Svi se duboko nadamo da će Janica zaliječiti svoje ozljede i sve one koji obožavaju skijanje, ponajviše zahvaljujući njoj samoj, ponovno sljedeće sezone obradovati nastavkom karijere.

CRO-A-SAIL DRUGI NA BARCOLANI

Nakon prvoga i trećega mjesta na regati RC 44 Barcolana Cup hrvatski jedriličarski Dream team *Cro-a-sail* zablistao je i na najmasovnijoj regati na svijetu - tršćanskoj *Barcolani*.

U konkurenciji 1 730 jedrilica naši jedriličari osvojili su drugo mjesto, odmah iza favorizirane 30-metarske novozelandske jurilice Alfa Romea 2 s kormilarom Nevilleom Chrichtonom.

Posada *Cro-a-saila* iza sebe je ostavila brojne talijanske i međunarodne momčadi poput goleme jedrilice nove generacije Maximusa-Alikea koja je bila i jedan od glavnih kandidata za pobjedu. Nakon izvanredno odrađenog tjedna u Italiji, *Cro-a-sail Team* očekuju pripreme za jedriličarski događaj godine, dvoboj protiv legendarnog Novozelanda Russella Coutsa u Biogradu 21. i 22. listopada.

LJUBIČIĆ OSVOJIO TURNIR U BEČU

Najbolji hrvatski tenisač Ivan Ljubičić obranio je 15. listopada naslov pobjednika na ATP teniskom turniru u Beču - u finalnom susretu pobijedio je Čileanac Fernanda Gonzaleza 6:3, 6:4, 7:5. Ljubičić je do šestog naslova u karijeri, te trećeg ove sezone došao nakon dva sata i 15 minuta igre bez izgubljenog servisa i tako postao jedan od četvorice tenisača koji su u 32-godišnjoj povijesti turnira obranili naslov. Prije njega to je uspjelo Rogeru Federeru (2002, 2003), te Amerikancima Brianu Gottfriedu (1983, 1982) i Stanu Smithu (1978, 1979). Dva puta u glavnom austrijskom gradu slavio je i Goran Ivanišević (1993, 1997). Osvajanjem naslova u Beču, Ljubičić je praktički osigurao mjesto na završnom Mastersu sezone u Šangaju, gdje će igrati osmorica najboljih tenisača.

ODBOJKAŠI I ODBOJKAŠICE SAZNALI PROTIVNIKE NA EP-U

Hrvatska odbojkaška reprezentacija na Europskom prvenstvu u Rusiji igrat će u skupini D zajedno s Italijom, Bugarskom i Finskom, odlučeno je na ždrijebu u Moskvi.

Na 25. izdanju Europskoga prvenstva odbojkaša, što će se od 6. do 16. rujna 2007. godine održati u Moskvi i St. Peterburgu, igrat će 16 reprezentacija, koje su svrstane u četiri skupine. U drugu fazu natjecanja plasirat će se po tri najbolje momčadi iz svake skupine. U skupini E igrat će tri najbolje vrste iz skupina A i C, dok će skupinu F činiti po tri najbolje momčadi iz skupina B i D.

Ždrijebom za EP odbojkašica odlučeno je da reprezentacija Hrvatske nastupa u skupini C s Rusijom, Turskom i Francuskom. EP za odbojkašice održati će se od 20. do 30. rujna 2007. u Belgiji i Luksemburgu.

Drugi krug izborit će po tri prvoplasirane reprezentacije iz svake skupine. U drugom će krugu 12 ekipa biti podijeljeno u dvije skupine (križaju se grupe A i C, te B i D). Nakon toga na rasporedu su polufinale i finale.

Najjednostavniji i najpouzdaniji način da redovito osigurate Vaš primjerak MATICE jest — pretplata. To je ujedno i najisplativiji oblik kupnje, jer platite deset, a dobijete svih dvanaest brojeva tijekom godine dana. A pretplatiti se — vrlo je jednostavno: popunite priloženu narudžbenicu i uplatite odgovarajući iznos na navedeni račun HMI u Privrednoj banci Zagreb. MATICA će potom uredno stizati na Vašu adresu! Čitajte MATICU, pretplatite se i preporučite Vaš omiljeni časopis članovima Vaše obitelji i Vašim prijateljima — kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju njezine misije: da bude stalan i čvrst most između domovine i pripadnika hrvatske etničko-kulturne zajednice diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname _____

Adresa / Address _____

Grad / City _____ Država / State _____

Pošt. Broj / Zip Code _____ Tel. _____ Fax. _____

E-mail address _____ Datum / Date _____

Godišnja pretplata / Yearly subscription rate: USA 40 USD, Canada 55 CAD, Australia 55 AUD, New Zealand 40 USD, South Africa 40 USD, South America 40 USD, Europe 25 EUR, RH 100 HRK

MATICA — VAŠ PROZOR U REPUBLIKU HRVATSKU, VAŠ DOMOLJUBNI SPOMENAR!

Izdavač / Publisher: Hrvatska matica iseljenika / Croatian Heritage Foundation, 10000 ZAGREB / Republic of Croatia, Trg Stjepana Radića 3, tel: + +385 1 61 15 116, fax: 61 10 933, e-mail: matica@matis.hr, website: www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice HMI čitaju se diljem svijeta, dostupne su na tri jezika (hrvatski, engleski, španjolski) i bilježe stalan porast posjećenosti.

Sadrže 24 rubrike - vijesti, projekti HMI, najave događanja, kalendar, brojne foto-galerije ... a u pripremi su i dvije nove: Info centar i Muzej hrvatskoga iseljeničtva!

Više od 1 200 000 klikova mjesečno iz Hrvatske i cijeloga svijeta izvrstan su izbor za oglašavanje na našem web portalu www.matis.hr!

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

- BANERI,
- SPONZORIRANI ČLANAK,
- SPONZORIRANE RUBRIKE